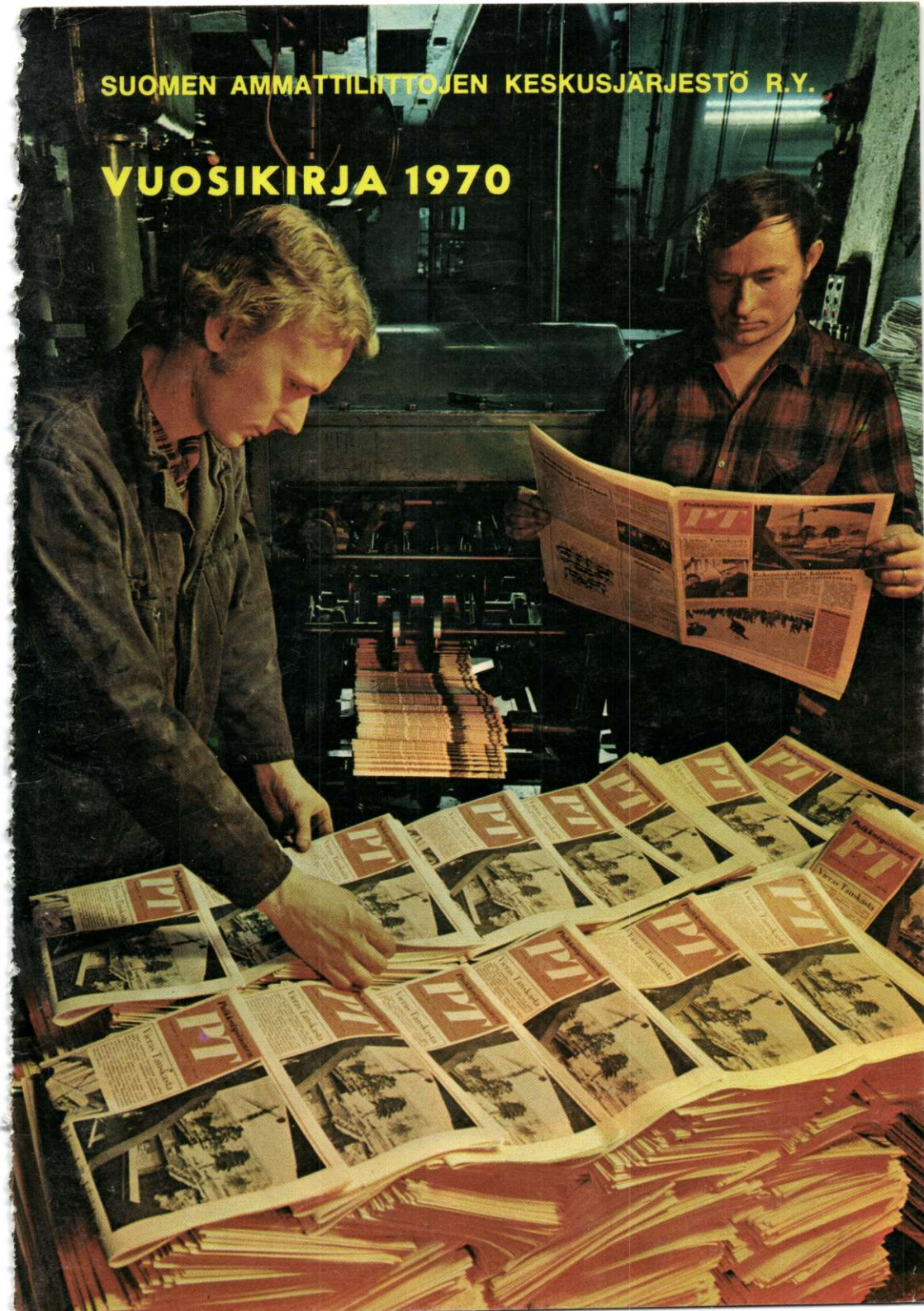

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ R.Y.

VUOSIKIRJA 1970

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö r.y.

VUOSIKIRJA

1970

HELSINKI 1971

Kansikuvassamme

Keskusjärjestön äänenkannattaja Palkkatyöläinen tulee viikoittain ulos tatiokoneesta ja leviää yli 100.000:n kappaleen painoksena maailmalle.

Paasipaino, Helsinki 1971

Eheyttämishjelma lähes toteutettu

Kesäkuussa 1969 hyväksytty liittotason yhdistämishjelma on toteutettu lähes kokonaan. Kun SAK:n jäsenliittojen määrä syksyllä 1969 oli 44, niin siirryttäessä vuoteen 1971 niitä oli enää tasan 30. Vuonna 1970 SAK:n valtuuston kevätkokouksen jälkeen sovintoratkaisut on toteutettu kunnallisella alalla, tekstiili- ja vaatetus- sekä metalliteollisuudessa. Sitävastoin sovintoratkaisut jäivät keskusjärjestön sovittelutoimikunnan yksimielisestä suosituksesta huolimatta toteuttamatta mekaanisen puuteollisuuden ja nahka- ja kumialojen liittojen sekä rakennusallalla muurarien osalta. Näissä tapauksissa SAK:n hallituksen oli pakko myöntää lisäaikaa, mikä ei kuitenkaan ole merkinnyt liittotason yhdistämishjelmasta luopumista tai sen muuttamista. Ainoa muutos, joka liittotason yhdistämishjelmaan on käytännössä tullut, koskee Mekanikkojen liiton muodostamista ns. kokoomaliitoksi, Teknisten ja Erikoisammattien liitoksi, sellaisten työntekijäryhmien

järjestämistä varten, jotka eivät teollisuusliittoperiaatteen mukaisesti sovi johonkin muuhun liittoon ja jotka kuitenkin haluavat liittyä SAK:hon.

Monet liittokohtaiset ongelmat, ennakkoluulot yms. tekijät huomioon ottaen liittotasoinen yhdistämishjelma on kyetty toteuttamaan varsin hyvin. Se on osoitus sekä ohjelman perusteellisesta valmistelusta ja reaalisuudesta että eri osapuolten sovinto- ja sovitteluhalusta.

Liittokohtaiset sovintoratkaisut ovat monilla aloilla luoneet uuden, myönteisen ilmapiirin ja tämä on osaltaan myötävaikuttanut siihen, että liittojen toiminta kautta linjan on monin tavoin kehittynyt ja niiden jäsenmäärä voimakkaasti kasvanut. Kuten tämän vuosikirjan liitteestä ilmenee, keskusjärjestön jäsenmäärä on vuoden 1970 aikana lisääntynyt peräti 70.000:lla, eli yli kymmenellä prosentilla. Se on hyvä saavutus ja omalla tavallaan kruunaa koko eheyttämistapahtuman.

SAK:n hallitus käsitteli eheytyä moneen kertaan. Kuvassa takana vas. puheenjohtajat Arvo Hautala, Niilo Hämäläinen ja Mikko Laaksonen sekä valtuuston puheenjohtaja Pekka Oivio. Etualalla selin vas. Olavi Keitele, Ahti Fredriksson ja Simo Elomaa.

Taloudellinen kehitys 1970

Kulunut vuosi 1970 muodostui toiseksi peräkkäiseksi korkeasuhdanteen vuodeksi. Bruttokansantuote tuotantokustannushintaan lisääntyi 6.4 % verrattuna 8.4 %:iin edellisellä vuonna. Teollisuustuotannon määrä kasvoi 9 % (12 % v. 1969). Eräänä hyviin suhdanteisiin pääasiallisesti vaikuttaneena tekijänä olivat puunjalostustuotteiden hyvät markkinat ja hintojen nousu. Viennin arvo kasvoi siten 16 % ja saavutti (korjauserät mukaanluettuna) 9 687 milj. markan rajan. Lähinnä hyvien suhdanteiden ansiosta investointitavaroiden, raaka-aineiden ja kulutustavarain tuonti kasvoi kuitenkin vielä voimakkaammin eli 30 % nousten 11 071 milj. markkaan, joten kauppataseessa päädyttiin 1 390 milj. markan alijäämään. Lähinnä rahti- ja matkustustulojen ansiosta vaihtotaseen alijäämä jäi kuitenkin 948 milj. markan suuruiseksi.

Työttömyys aleni edellisen vuoden vuosikeskimäärästä 2.8 %:sta 1.9 %:iin ja saavutti eräänlaisen pohjanoteerauksen, jonka alittaminen yleisillä kokonaiskysyntää lisäävillä toimenpiteillä on vaikeata. Voi olla, ettei edes työvoiman uudelleen kouluttaminen ja sen liikkuvuutta edistävät tähänastiset toimenpiteet riitä jäljelle jäävän työttömyyden poistamiseksi. Tarvittaisiin ilmeisesti yksilöllisempää työvoimahuoltoa, erikoiskoulutusta, suojattujen työpaikkojen luomista yms. toimenpiteitä, jotka menneiden vuosien laajan yleisen työttömyyden aikana eivät saaneet riittävää huomiota osakseen. Valitettavasti vuoden vaihteen merkit viittaavat taas siihen, että työllisyys heikkenee ja tulee hallitsemaan päätoimisehtijäin pyrkimyksiä, jolloin enemmän tai vähemmän kroonillisten

työttömien asema uhkaa jäädä uudelleen taka-alalle. Kuitenkin olisi aina muistettava, että juuri korkeasuhdannevaiheessa työttöminä olevien keskuudessa ilmenevät suurimmat inhimilliset kärsimykset.

Koko suhdannekierroksen 1966—1970 keskimääräinen kasvu n. 5 % on kansainvälisissäkin vertailuissa kutakuinkin tyydyttävä, ellei oteta huomioon kasvuvauhdissa ilmenneitä suuria heilahteluja. On myös otettava huomioon, että taloudellinen kasvu pääsi vauhtiin vasta lokakuussa 1967 suoritettujen devalvaation jälkeen, joka voimakkaasti alensi kotimaisia palkkaym. kustannuksia ulkomaiseen kustannustasoon verrattuna. Monestakaan syystä devalvaatiolla luotu elvytys ja nimellinen kilpailukyky eivät kuitenkaan lepää vankalla pohjalla.

Hyvistä tuotantonumeroista huolimatta mennyttä vuotta varjostivat tunnetut pahaenteiset »paradoksit». Sellaiseksi on luettava mm. se tosiasia, että ajankohtana jolloin devalvaation, kansainvälisten hintojen nousun ja oman vakauttamispolitiikan ansiosta tuotantoelämän monetääriinen kilpailukyky oli melkein paras mahdollinen saavutimme lähes 1.4 miljardin markan tuontienemmyyden. Siihen vaikuttivat tietenkin eräät tilapäisluontoiset seikat kuten varastoon ostot jne. Maksutaseen alijäämän syistä on annettu erilaisia selityksiä, joiden yhtenäisenä nimittäjänä on yleensä pako realiteeteista. Olennaisinta on, ettei puunjalostusteollisuuden vienti enää jaksaa kasvaa siinä mitassa, että se tasapainottaisi nopean kasvun vaatimia tuontipainoksia ja ettei muu tuotantoelämä osoita sellaista mukautumiskykyä, että se pystyisi riittävästi korvaamaan kasvavaa tuontia. Tällä sei-

kalla on ratkaiseva kauppapolitiinen merkitys neuvotellessamme mm. laajentuvasta vapaakaupasta lähinnä EEC:n kanssa.

Maksutaseongelmaan liittyy erotomasti toinen viime vuoden paradoksi: *maastamuuton huippuluvut parhaana työllisyysvuonna*. Virallisten tilastojen mukaan nettomaastamuutto lähinnä Skandinaviaan oli 44 300 henkilöä, siitä huolimatta että takaisin muuttaneitakin oli 8 700. Saman tilaston mukaan viime vuoden joulukuussa väkilukumme oli 4 683 000 eli 24 000 henkilöä pienempi kuin vuoden 1969 lopussa. Eräiden v. 1971 vaihteessa suoritettun väestölaskennan ennakkotietojen mukaan todellinen väkiluku oli n. 100 000 pienempi, koska aikaisempina vuosina ei ollut riittäviä tilastotietoja silloin tapahtuneesta maastamuutosta.

Yleisten suhdanteiden johdosta Ruotsin »työvoimaimu» on vähenevässä: maastamuutto vähenee ja työttömyys uhkaa kasvaa. Kuten aikaisemmassa matalasuhdanteessa monet vaikutusvaltaisetkin piirit hakevat lohtua tästä maastamuuton ilmeisesti ohimenevästä vähennyksestä. Tämä on pakoa vakavasta asiasta ja perustuu pinnallisiin näkemyksiin. Joka vuosi n. 75 000 nuorta saavuttaa työiän tai astuu koulunsa päättäneinä työelämän piiriin. Kahden vuoden aikana niiden lukumäärä on jo n. 150 000, kolmen vuoden aikana yli 200 000. Kolmen vuoden aikana suuri osa heistä saavuttaa myös iän, jolloin kodinperustamistarve on voimakas. Ellei heille voida turvata työnsaantia ja asuntoja tai kodin perustamismahdollisuuksia, seurauksena on turhautuma, joka monen kohdalla kiteytyy enemmän tai vähemmän kiinteäksi maastamuuttopäätökseksi, joka toteutetaan silloin kuin työvoimaimu ulkomailla taas kasvaa. Vähenevät maastamuutonumerot ovat siten pettäviä: maastamuuttopäätökset syntyvät silloin kuin maastamuutto on pienimmillään.

Ainoastaan pienehköä osaa tästä maastamuutto-ongelmasta voidaan hoitaa ns. aktiivisen työvoimapolitiin-

kan avulla (laajennetulla uudelleen koulutuksella, liikkuvuusavustuksilla ym.) vaan ainoastaan jatkuvalla, elvyttävällä talouspolitiikalla. Tässä suhteessa maksutasekysymys on avainasemassa. Aktiivista työvoimapolitiikkaakaan ei voida noudattaa tehokkaasti yleisesti kontraktiivisessa ilmapiiirissä. Jos kuvitellaan, että maksutase voitaisiin hoitaa, kulutusta ja kokonaiskysyntää vähentämällä jne. yleisesti kontraktiivisella rahaja budjettipolitiikalla, saavutetaan vain, että nuoren polven maastamuuttopäätökset vahvistuvat. Kontraktiivinen politiikka merkitsee laimeata ilmapiiiriä teollisuudessa, väheneviä investointeja, jo liiankin hitaan rakenn- ja yritysrationalisoinnin vielä suurempaa hidastumista sekä tuottavuuden heikkenemistä, sekä tätä tietä kustannustason nousua, kilpailukyvyn heikkenemistä ja maksutaseen umpikujan syventymistä. Näiden keinojen seurauksista takavuosina, ennen devalvaatiota, meillä pitäisi jo olla niin paljon kokemuksia, ettei samoja erehdyksiä pitäisi tehdä uudelleen, kuten mm. Suomen Pankin pääjohtajakin on todennut. Mutta saman johtokunnankin jotkut muut jäsenet suosittelevat paluuta tällaisten myrkkujen käyttöön! — Elleivät muut keinot riitä, on kuitenkin tarpeen sanelemissa mitassa turvaututtava jopa tuonin säännöstelyyn ja neuvoteltava siitä. Kysymyksessähän on kansakunnan olemassaolo ja kaavamainen suhde: valuuttatavarannon, rahapolitiikan ja kokonaiskysynnän säätely — joka muuallakin on osoittautunut tehohtomaksi keinoksi — ei tällöin enää riitä.

Kolmas tähän yhteyteen liittyvä paradoksi on *syntyvyysnumeroiden jyrkkä aleneminen* ajankohtana, jolloin sodanjälkeiset suuret ikäluokat (n. 105 000 lasta vuodessa) ovat juuri parhaassa kodinperustamisikässä. Kertomusvuonna syntyi vain 64 433 lasta. Syitä on ilmeisesti useita eikä kaikkiin voida käden käänteessä tehokkaasti vaikuttaa, mutta naisten maastamuutto ja asuntopula muodos-

tavat epäilemättä erään tärkeän syyryhmän. Ellei olennaista muutosta tähänastisessa talouspolitiikassa aikaansaada *juuri nyt*, jolloin työttömyys taas uhkaa lisääntyä, tuhannet nuoret suomalaiset naiset siirtävät lastensa synnyttämisen siihen ajankohtaan, jolloin he toivovat voivansa perustaa turvaton elämän ja kodin toisessa maassa.

Nämä tuotannon, työllisyyden, työvoiman ja maksutaseen ydinongelmat olivat SAK:n päämotiveja, kun SAK v. 1968 päätti yhtyä ns. vakauttamispolitiikkaan. Epäilemättä devalvaation vanavedessä uhkaava inflaatioaalto oli myös tärkeä kokonaisratkaisun peruste: riippuuhun maastamuutto mm. reaali-palkan kehityksestä ja inflaation vanavedessä uusi työttömyyden tuleminen nopeutuu. Mutta loppujen *lopuksi hinta- ja tulopolitiikka* on sittenkin vain osa tasapainon ja kasvun kokonaiskuvas-ta; toisen muodostaa tuotanto-, työllisyys-, maksutase- ja suhdannepolitiikka. Näistä SAK oli tehnyt omat esityksensä tammikuussa 1968. Tämä ohjelma tunnustettiin vakautuspolitiikan erottamattomaksi osaksi, mutta kun seuraavina vuosina korkeasuhdanne hoiti työttömyysongelman ja maksutasekin parani, tämä puoli jäi hinta- ja tulopolitiikan varjoon. Mutta juuri samoista syistä myös hinta- ja palkkapolitiikka johti pahoihin vääristymiin, ennen kaikkea sen johdosta että vientitulien tuomia tuloja ja niiden kerrannaistuloja ei saatu tasapainojärjestelmän piiriin. Sekä Liinamaa I ja II sisälsivät tätä koskevia sanontoja, ts. viittasivat sellaiseen tulopoliittiseen järjestelyyn, joka *käsittäisi kaikki päätuloryhmät*. Kuluvan vuoden keväänä muodostettu hallitus on ohjelmajulistuksessaan uudistanut tämän kohdan, mutta vaikkakin se nyt saisi kutakuinkin tyydyttävän ratkaisun koko vakauttamis- ja tulopolitiikan maine on työntekijäin silmissä kärsinyt vaikeasti korjattavia kolahduksia. Ja kuitenkin tällä pohjalla lepäävä suunnitelmallinen ja kokonaistaloudellinen vakauttaminen on ainoa keino jolla viime kädessä

SAK:n valtuuston vaatima turvattu työ, siitä kunnan palkka ja kunnan asunto voidaan turvata. Vaikka v. 1971 alun sopimusratkaisuihin ja työtaisteluihin vaikuttivat monet muutkin syyt, mutta myös vakauttamis- ja tulopolitiikan vaillinaisuudet, hätätilanteessa syntynyt UKK sopimus ei tietenkään voinut korjata näitä vääristymiä, jonka takana oli mm. viime kesänä sovittu hallitusohjelma, säädetty maataloustulolaki ja monet aikaisemmatkin ratkaisut kauppa- ja valuuttapolitiikkaa myöten. Moitteiden kohdistaminen itse UKK-suositukseen perustuu siten tilanteen riittämättömään analyysiin. Mutta olkoon analyysi mikä tahansa ponnistusten pitää nyt joka tapauksessa ensi kädessä kohdistua hillittömän inflaation estämiseen sekä sellaisen kokonaistaloudellisen kokonaismallin luomiseen, joka voidaan esittää jäsenistölle hyvissä ajoin ennen seuraavaa sopimuskierrosta. On ilmeistä, että metalliteollisuuden lakkokin on parantanut mahdollisuuksia tällaisen linjan aikaansaamiselle. Samalla se on kyllä tehnyt selväksi, että jos lakko olisi jatkunut ja ehkä päätty-nytkin parempaan numerolliseen tulokseen, jälkiseuraukset eivät olisi ratkaisevasti eronneet v. 1956 yleislakon jälkivaiheesta. Voidaan jopa esittää, että vuoden 1956 jälkeen tapahtunut syvempi ankkuroiminen kansainväliseen markkinatalouteen on rajoittanut jälkihoidon mahdollisuuksia nimenomaan työllisyyspolitiikan kohdalla.

Tämäkin näkökohta on aihetta ottaa huomioon Suomen käydessä nyt *kauppapoliittisia keskusteluja*. Tärkeintä on kuitenkin Suomen suhteellisen heikot »luontaiset» edellytykset, epäedullinen maantieteellinen ja ilmastollinen asema, riittämätön kiinteä pääoma ja rajoitettu rahapääoman muodostamismahdollisuus, elinkeinoelämän heikko mukautumiskyky jne. Kun ottaa huomioon miten nimenomaan Länsi-Saksa, siitä huolimatta että Suomi on devalvoinut n. 30 %, ja että Saksa itse on revalvoinut n. 10 % on jatkuvasti pystynyt

voittamaan alaa tuonnissamme kilpailussa sellaisten EFTA-maiden kanssa, joiden tuonti Suomeen on tullivapaa, saa aavistuksen siitä mitä voisi tapahtua jos EEC:n tuonti Suomeen täydellisesti vapautetaan. Se mitä mahdollisesti voittaisimme lähinnä melko suppean korkeasti jalostetun vientitavaravalikoiman kohdalla, ei läheskään korvaa näitä menetyksiä. Vielä vakavammiksi näköalat muuttuvat siinä tapauksessa, että tullien poistamisen lisäksi jouduttaisiin sopimaan muistakin vapaakaupan ehdoista, kuten vapaista työmarkkinoista, firmojen perustamis-oikeudesta Suomeen, EEC-maiden yritysten oikeudesta ostaa ja hallita suomalaisia yrityksiä jne. Luonnollinen neuvottelupohja on tietenkin, että yritetään hankkia tärkeille vientituotteille mahdollisimman edullisia asemia ja mitataan vastapainoksi annettavia tuontimyönnytyksiä mahdollisimman tarkasti.

Vaikka melko yleisesti puhutaan suhdanteiden heikkenemisestä, *kansainvälinen kuva* ei ole läheskään yhtenäinen. Eräissä maissa, kuten USA:ssa odotetaan nousua, joka voi vaikeuttaa elvyttävästi muuallakin. Eräissä muissa maissa kehitys tuntuu vakavoituneen melko korkealle tuotannon tasolle. Epäilemättä puunjalostustuotteiden vientinäköymät ovat jonkin verran heikentyneet, mutta pohjasävy ei ole millään tavalla hälyyttävä. Elvytykseen myötävaikuttaa myös kaikkialla tapahtunut, osittain hyvin voimakas *rahamarkkinain keveneminen ja korkokannan aleneminen*.

Yleisesti ottaen tämä antaa sittenkin melko hyviä mahdollisuuksia johdonmukaisen tuotanto-, investointi- ja valuuttapolitiikan noudattamiselle samalla, kun vihdoin — rahanarvopoliittisistakin syistä — olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin korkokannan alentamiseksi. *Mm. lisäarvoveroon* siirtymisen johdosta inflatorinen kehitys jatkuu useissa maissa; markka on edelleen aliarvostettu, mikä antaa hyviä kilpailumahdollisuuksia, elleimme me itse pilaa niitä sellaisilla tyhmyyksillä kuin esim. *lisäarvoveroon* siirtymisellä Suomessakin. Sellainenkin toimenpide olisi merkittävä työvoiman maastamuuttoa tukeva tekijä muiden tekijöiden lisäksi.

Tuotannon kehitys

Taloudelliselle kehitykselle oli ominaista korkeasuhtanteen tasaantuminen. Taloudellinen kasvu jatkui kuitenkin edelleen voimakkaana, sillä vilkas yksityinen investointitoiminta sekä kulutuskysynnän kasvu pitivät yllä taloudellista toimeliaisuutta. Tuotannon määrä ylitti ennakoarvioiden mukaan edellisen vuoden tason 6.5 prosentilla. Kasvu oli siten runsaan prosenttiyksikön suurempi kuin keskimäärin vuosina 1948—69. Eri elinkeinojen tuotannon määrän muutokset ovat vuosina 1968, 1969 ja 1970 olleet prosentteissa seuraavat:

	1968	1969	1970
Maatalous, metsästys ja kalastus	+ 2	— 1	—3
Metsätalous	+ 4	+ 10	+ 9
Teollisuus	+ 5	+ 12	+ 9
Talonrakennustoiminta	—6	+ 13	+ 8
Maa- ja vesirakennustoiminta	+ 2	— 3	—7
Liikenne	+ 5	+ 9	+ 7
Kauppa, pankit ja vakuutuslaitokset	—2	+ 10	+ 8
Muut elinkeinot	4-5	+ 6	+ 5
Bruttokansantuote tuotantokustannushintaan	-f 2.8	+ 8.4	+6.4

Yksityiset investoinnit kasvoivat lähes 14 % painopisteen ollessa asuinrakennus- sekä kone- ja kalusto-investoinneissa. Yksityinen kulutus kasvoi 6 % eli hieman hitaammin kuin edellisenä vuonna. Tuotannon kasvua pitivät pääasiassa yllä metsätalous, teollisuus, talonrakennustoiminta sekä kauppa. Vientikysynnän kasvun hidastuminen, tuotantokapasiteetin täyskäyttöisyys sekä ammatittaitoisien työvoiman niukkuus hidastivat eräiden elinkeinojen tuotannon kasvua vuoden loppupuolella. Erityisesti viennin kasvun hidastuminen sekä kauppataseen alijäämän suuruus viittasivat korkeasuhdanteen selvään taantumiseen.

Bruttokansantuotteen arvo markkinahintaan oli 42.9 mrd. mk eli 11 % suurempi kuin vuonna 1969.

Kun kokonaishintataso nousi noin 4 %, muodostui kokonaistuotannon määrän kasvu 6.5 prosentiksi.

Kansantulo ja sen jakautuminen

Ennakoarvion mukaan kansantulo oli kertomusvuonna 33.5 miljardia markkaa, mikä oli 11 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Henkeä kohden laskettuna kansantulo oli hieman yli 7 100 markkaa, kun se edellisenä vuonna oli ollut noin 6 400 markkaa. Eri-tyyppiset tulot, niiden osuudet kansantulosta sekä niiden prosentuaalinen kasvu vuodesta 1969 vuoteen 1970 käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

	1969 milj. mk		1970 milj. mk	%	Muutos %
Palkat	16 455	54.7	18 253	54.5	+ 11
Työnantajain sosiaalikulut ...	2 630	8.7	3 006	9.0	+ 14
Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot	4 550	15.1	4 894	14.6	+ 8
— maataloudesta	1 975	6.6	1 895	5.7	— 4
— metsätaloudesta	993	3.3	1 254	3.7	+ 26
— muista elinkeinoista	1 582	5.2	1 744	5.2	+ 10
Korko- ja vuokratulot	3 634	12.1	3 907	11.7	+ 8
Yhteisöjen voitot ja julkisten liikelaitosten ylijäämät ennen välittömien verojen vähentämistä	2 836	9.4	3 425	10.2	+ 21
Kansantulo (netto)	30 104	100.0	33 483	100.0	+ 11
Poistot	3 931		4 466	—	+ 14
Bruttokansantulo	34 034		37 949	—	+ 12

Palkkasumma kasvoi samalla tavoin kuin kansantulo, joten sen osuus kansantulosta pysyi jokseenkin ennallaan. Kun palkansaajien työllisyys lisääntyi lähes 3 % edellisestä vuodesta ja kun kuluttajahintataso nousi keskimäärin 2.8 %, kasvoivat palkat ja työnantajien sosiaalikulut työpanosta kohti noin 5.5 % eli jokseenkin työn tuottavuuden nousua vastaavasti.

Kuten edellisenäkin vuonna kasvoivat yksityisten elinkeinonharjoittajien tuloista voimakkaimmin tulot

metsätaloudesta. Metsätulojen voimakas nousu johtui sekä hakkuumäärien lisäyksestä että kantohintatason jyrkästä noususta. Maatalousyrittäjien lukumäärän sekä maataloustuotannon supistumisen vuoksi kokonaistulot maataloudesta vähenivät. Kun yksityisten elinkeinonharjoittajien työpanos supistui 4 %, muodostui heidän nimellistulonsa kasvuksi työpanosta kohti noin 12 % ja reaalityulojen lisäykseksi noin 9 %. Työpanoslukujen epävarmuudesta

johtuen nämä arviot ovat varsin epävarmoja.

Korkopolitiikasta ja vuokrasäänöstelystä johtuen vuokra- ja korkotulot kasvoivat selvästi kansantulon keskimääräistä kasvua hitaammin, vaikka mm. talletuskanta kasvoi voimakkaasti. Sen sijaan yhteisöjen voitot ja julkisten liikelaitosten ylijäämät kasvoivat runsaalla viidenneksellä. Yhteisöjen voittojen sekä metsätulojen kasvu johtui pääasiassa vientikysynnän voimakkuudesta sekä maailmanmarkkinahintojen noususta. Niihin olisi voitu vaikuttaa vain kaikki tulot käsittävän tulopolitiittisen sopimuksen avulla, jonka tärkeänä osana olisi ollut lähinnä vientimaksujärjestelmän pohjalle rakentunut suhdannetasausjärjestelmä. Hintasäännöstelyn avulla kyettiin kuitenkin varsin suuresti vaikuttamaan ns. kotimarkkina-sektorin pääomatulojen kehitykseen. Mikäli kotimarkkinasektorissa hintataso olisi kiinteästi seurannut maailmanmarkkinahintojen kehitystä, olisivat pääomatulot kasvaneet eräiden laskelmien mukaan noin 1 000 miljoonaa markkaa havaittua enemmän.

Yhteisöjen voittojen ja poistojen osuus bruttokansantulosta kohosi 21 prosenttiin.

Metsätalous

Metsätalouden tuotannon määrä kasvoi kertomusvuonna 9 %. Hakkuut olivat vilkkaita läpi koko vuoden. Kalenterivuotta kohti hakattiin 39,3 milj. m^3 puuta kuoretta, mikä oli 11 % enemmän kuin edellisellä vuonnalla. Hakkuiden osalta vuosi 1970 oli siten ennätyksellinen. Puunjalostustuotteiden vilkas vienti johti siihen, että erityisesti tukkipuun hakkuut kasvoivat voimakkaasti. Sen sijaan paperiteollisuuden kapasiteetin täyskäyttöisyydestä johtuen ainespinopuun hakkuut kasvoivat hieman kokonaishakkuita hitaammin. Poltto-puuta hakattiin edelleen edellisvuotta vähemmän.

Markkinapuun hakkuissa oli kuu-kausittain keskimäärin hieman enem-

män työvoimaa kuin edellisellä vuonnalla. Puutavaran teossa oli kuukausittain 1 000 miestä enemmän kuin vuonna 1969. Myös lähikuljetuksissa oli sama määrä miehiä kuin edellisellä vuonnalla. Sen sijaan metsänhoitotoissa, uittotoissa sekä kaukokuljetuksissa oli hieman vähemmän työvoimaa kuin vuonna 1969. Metsätalouden koko työvoima oli keskimäärin 77 000, mikä oli 3 000 eli 4 % vähemmän kuin vuonna 1969.

Puunjalostusteollisuuden ja metsänomistajien kesken syksyllä 1969 tehdyn suosituksen perusteella kanto-hintataso nousi hakkuuvuonna 1969/70 noin viidenneksellä. Hakkuuvuotta 1970/71 koskeissa neuvotteluissa osapuolet pääsivät yksimielisyyteen jo heinäkuussa 1970. Tehdys suosituksen perusteella kohonnee kanto-hintataso hakkuuvuonna 1970/71 runsaat 15 %. Kertomusvuonna saavutettiin kantoheinnoissa edellisen korkeasuhdannevaiheen vuosiin 1964—65 ajoittunut huipputaso. Siten kanto-hintataso vuoden 1970 loppuun mennessä selvästi ylitti aikaisemman huipputason kertomusvuoden heinäkuussa solmitun suosituksen perusteella. Kun puun hinta kansainvälisesti ottaen on varsin korkea, olisi se kyettävä pitämään kustannustason keskimääräisen nousun ajoissa. Muussa tapauksessa on helposti olemassa vaara puunjalostusteollisuuden kustannuskriisien toistumiselle.

Maatalous

Maataloustuotannon supistamiseksi toteutettujen toimien seurauksena maatalouden kokonaistuotos väheni edellisestä vuodesta 3 %. Sadon laatu oli vuotta 1969 vaihtelevampi, sillä eräissä osissa maata heinäkuun viljeys ja sateisuus haittasivat kasvua. Pelto-ala supistui 2 000 hehtaarilla, ollen kaikkiaan 2 667 000 hehtaaria. Siitä oli pellonvaraussopimusten piirissä 130 000 hehtaaria.

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi eräitä maatalouden tuotantolukuja vuosina 1969 ja 1970:

	1969	1970	Muutos
			%
Vehnä, milj. kg	481	409	—15
Ruis, milj. kg	126	131	+4
Peruna, milj. kg	779	1 136	+46
Maito, milj. litraa	3 495	3 243	—7
Liha, milj. kg	208	220	+6
Kananmunat, milj.kg	56	64	+14

Maataloustuotteiden tavoitehintoja korotettiin kertomusvuoden huhtikuun alussa 3.2 %. Maataloustuloratkaisua edelsi kiista sekä maataloustulolaskelmat suorittaneessa maatalouden hintatoimikunnassa, neuvotteluissa valtiovallan ja maatalouden etujärjestöjen välillä että hallituksessa, jossa ratkaisu syntyi äänestyksen jälkeen. Näin ollen heti ensimmäisessä soveltamistapauksessa kesäkuussa 1969 säädetty maataloustulolaki osoitautui erittäin tulkinnanvaraiseksi. Maataloustuotannon ohjaamiseksi ylijäämiä supistavaan suuntaan pääosa korotuksista suunnattiin naudan- ja sianlihaan.

Maataloustulolain tulkinnanvaraisuuden vuoksi ammattiyhdistysliike asetti kertomusvuoden syksyllä tavoitteeksi, että maataloustuotteiden hinnoista sovittaisiin talouspoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä. UKK-sopimukseen perustuen eduskunta hyväksyi kertomusvuoden lopussa vuoden pituisen poikkeuslain, jonka perusteella maataloustuotteiden tavoitehintoja korotetaan 1.1.1971 keskimäärin 3.5 % sekä 1.9.1971 keskimäärin 1.75 % eli yhteensä 5.3 %.

Maataloustuotannon vähentämiseksi hallitus edelleen toteutti tuotantoa rajoittavia toimia. Pellonvarauskorvauslakia muutettiin kertomusvuoden alussa, keväällä maksettiin lypsylehmistä teurastuspalkkiota sekä toimeenpantiin maataloustulolain yli-tuotantopöytäkirjan perusteella maidon ja vehnän markkinoimismaksu. Vaikka maidon tuotanto vuoden loppuun mennessä varsin voimakkaasti supistuikin ja suuret voivarastot vähe-

24.4. Valtakunnallinen Vuokratulo-Osuuskunta esitti pääministeri Koivistolle 100 minkin lisämäärärahaa vuokra-asuntotuotantoon. Kuvassa VV0:n lähetystö varat. Väkevä, toimitusjohtaja Antti Pelkola (Haka), puheenjohtaja Reino Heinenon (KTV), toimitusjohtaja Aarne Välikangas (TVK) toimitusjohtaja Jorma Jalava (KK), puheenjohtaja Hämäläinen (SAK), pääministeri Koivisto ja ministeri Väyrynen.

nivät, muuttui maataloustuotteiden ylituotanto-ongelma suureksi osaksi ainoastaan luonnettaan. Vuoden vaihteeseen mennessä voimakkaasti kasvanut sianlihan ja kananmunien tuotannon markkinointi tuotti suuria vaikeuksia ja vaati huomattavia valtion varoja.

Rakennustoiminta

Rakennustoiminnassa suhdannehuipun sivuuttaminen havaittiin tapahtuneeksi vuonna 1970. Talonrakennustoiminnan volyymi kasvoi ennakkotietojen mukaan hieman yli 8 % selvästi hitaammin kuin vuonna 1969, jolloin kasvu oli yli 13 %. Lähinnä valtion rakennustoimintaa, maa- ja vesirakennustoimintaa, on mm. suhdannepoliittisista syistä hidastettu: vuonna 1970 maa- ja vesirakennustoi-

minnan volyymi laski lähes 7 %. Asuntorakennustoiminta oli kertomusvuonna ennätyksellisen vilkasta. Vuoden aikana valmistui kaikkiaan lähes 49 000 asuinhuoneistoa, joiden yhteinen tilavuus oli n. 38 milj. m³. Asuntohallituksen lainoittamien valmistuneiden asuntojen määrä oli n. 21 000. Myös teollisuus- ja liikerakennusten määrä oli huomattavasti suurempi kuin vuonna 1969. Kasvun hidastuminen on kuitenkin tapahtunut. Sitä kuvaa sekin, että loka-joulukuussa aloitettujen rakennusten kuutiomäärä oli 15 % ja keskeneräisten saman neljänneksen lopussa 1 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Myös myönnettyjen rakennuslupien määrän perusteella tarkasteltuna näyttää tilanne olevan huonontumassa rakennus- alalla: myönnettyjen rakennuslupien edellyttämä kuutiomäärä jäi vuoden

Valmistuneet rakennukset

	milj. m ³		muutos %	Keskeneräiset rakennukset		
	1969	1970		1969	1970	muutos %
Asuinrakennukset	12.85	16.12	+25	15.48	14.51	— 6
Teollisuusrakenn.	8.11	9.42	+16	8.68	10.63	+22
Liikerakennukset	2.84	3.05	+ 7	2.22	2.56	+15
Kaikki rakennukset ...	32.03	37.99	+19	36.40	35.98	— 1

Myönnetty rakennusluvut, milj. m³

Koko vuosi	1969 1970		muutos %	IV neljännes		muutos %
	1969	1970		1969	1970	
Asuinrakennukset	15.38	17.96	+17	3.37	4.23	+26
Teoll.rakenn.	11.64	11.25	— 3	3.74	2.31	—38
Liikerakennukset	3.14	3.89	+24	0.65	0.82	+26
Kaikki rakennukset ...	38.95	41.42	+ 6	9.76	9.07	— 7

Rakennuskustannusindeksi (1964 = 100) nousi joulukuusta 1969 joulukuuhun 1970 4.3 %. Vuodesta 1969 vuoteen 1970 rakennuskustannusindeksi nousi keskimäärin 5.7 %.

Indeksin ja sen eri alaryhmien muutokset ovat seuraavat:

Kustannusryhmä	1968	1969	1970	Muutos % 1969/1968
Kokonaiskustannukset	125.8	130.8	138.2	+ 5.7
Rakennustekniset työt	124.1	129.3	136.0	+ 5.2
— työpalkat	132.7	139.3	145.7	+ 4.6
— tarvikkeet	114.5	118.9	126.3	+ 6.2
— erikoistyöt	128.4	132.6	136.2	+ 2.7
— rakennustyömaan yleis kustannukset	130.5	138.2	153.2	+10.8
LVI-tekniset työt	131.3	136.1	147.2	+ 8.2
Sähkötekniset työt	129.3	131.5	137.9	+ 4.9
Muut kustannukset	131.6	137.9	145.9	+ 5.8

1970 viimeisellä neljänneksellä 7 % pienemmäksi kuin vuotta aikaisemmin.

Teollisuus

Teollisuustuotannon kasvuvauhti hidastui kertomusvuoden lopussa edellisestä vuodesta, jolloin tuotannon kasvunopeus oli ollut huippuluokkaa. Kasvun hidastumiseen vaikuttivat pääasiassa sekä ammattityövoiman että teknisten toimihenkilöiden puute. Sen sijaan rahoitusvaikeuksilla ja kapasiteetin riittämättömyydellä oli edellisiä syitä vähäisempi merkitys. Vuoden loppukuukausina alkoi kuitenkin myös näkyä merkkejä tilauskannan supistumisesta. Koko teollisuustuotannon määrä kasvoi 9 %, mikä oli edelleen selvästi pitkän ajan kehitystä nopeampaa. Tuotanto lisääntyi suhteellisen tasaisesti sekä pääoma- että työvoimavaltaisilla aloilla, mikä merkitsi että teollisuuden työvoiman määrä kasvoi kertomus-

vuonna noin 26 000 työntekijällä eli lähes 5 %. Teollisuuden työvoima oli siten ns. jatkuvan työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 1970 keskimäärin 570 000. Teollisuuden tuottavuus eli tuotannon määrä työpanosta kohti kasvoi kansantalouden keskimääräisen tuottavuuden nousua vastaavasti eli 5.3 %. Tuottavuuden nousu hidastui edellisestä vuodesta parilla prosenttiyksiköllä.

Teollisuustuotannon kehitys kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana käy ilmi tämän sivun taulukosta.

Kuten asetelmasta käy ilmi kasvoi tuotanto teollisuuden päätuotantoaloilla jossain määrin eri tavalla. Kasvun painopiste oli metalliteollisuudessa sekä muussa tehdasteollisuudessa. Kun puunjalosteiden marknatilanne alkoi jossain määrin heikentyä vuoden 1970 jälkipuoliskolla samalla, kun kapasiteetti oli täydessä käytössä eivätkä suuret laajennukset olleet vielä valmistuneet, näkyi tämä puunjalostusteollisuuden kasvun hi-

	1968	1969	1970
KAIVANNAISTEOLLISUUS	+ 0.9	+ 9.7	+ 2.4
TEHDASTEOLLISUUS	+ 5.6	+ 12.6	+ 8.7
Siitä			
Elintarviketeollisuus	+ 1.6	+ 7.3	+ 6.3
Juomia valmistava ja tupakkateollisuus	+ 6.7	+ 20.5	+ 9.4
Tekstiiliteollisuus	+ 2.3	+ 22.3	+ 6.2
Kenkä-, vaatetus- ja ompeluteollisuus	— 3.0	+ 19.7	+ 9.1
Puuteollisuus	+ 5.6	+ 11.6	+ 7.4
Paperiteollisuus	+ 7.5	+ 10.1	+ 5.4
Graafinen teollisuus	+ 6.7	+ 4.0	+ 2.6
Nahka-, nahkateos- ja kumiteollisuus	+ 2.4	+ 15.7	+ 2.1
Kemian teollisuus	+ 8.6	+ 9.4	+ 15.2
Lasi-, savi- ja kivenjalostusteollisuus	+ 7.2	+ 14.0	+ 7.7
Metallien perusteollisuus	+ 12.9	+ 17.3	+ 8.7
Metallituoteteollisuus	+ 2.7	+ 9.4	+ 5.4
Koneteollisuus	+ 4.6	+ 17.4	+ 10.6
Sähköteknillinen teollisuus	+ 6.2	+ 19.6	+ 19.7
SÄHKÖ-, KAASU- JA VESIJÄÄTÖLÄITOKSET	+ 5.1	+ 15.0	+ 11.1
KOKO TEOLLISUUS	+ 5.4	+ 12.9	+ 9.0
— investointitavarat	+ 7.4	+ 20.4	+ 8.5
— muut tuotantohyödykkeet	+ 5.9	+ 11.2	+ 8.9
— kulutushyödykkeet	+ 3.7	+ 13.9	+ 9.1
TEHDASTEOLLISUUDEN ERIKOISINDEKSIT			
Puu- ja paperiteollisuus	+ 7.2	+ 10.5	+ 6.0
Metalliteollisuus	+ 5.1	+ 12.7	+ 8.8
Muu tehdasteollisuus	+ 5.0	+ 13.5	+ 9.9

dastumisena. Vuosina 1971—72 valmistuvien puunjalostusteollisuuden laajennusten täysitehoinen hyväksikäyttö saattaa tuottaa pieniä vaikeuksia varsinkin kun maamme puuraaka-ainevarat asettavat omat rajoituksensa ja kun myös muissa maissa puunjalostusteollisuutta ollaan voimakkaasti laajentamassa. Puunjalosteiden hintataso on kuitenkin edelleen vakaa ja näkymät näyttävät olevan parhaat pitkälle jalostettujen tuotteiden tuotannossa.

Metalliteollisuus kasvoi edelleen voimakkaasti, vaikka sen kasvu hidastuikin vuodesta 1969 ammattitaitoisen työvoiman puutteesta johtuen. Varsinkaan telakoilla ei tuotantokapasiteetti yltänyt nopeampaan kasvuun. On ilmeistä, että vuonna 1971 myös metalliteollisuuden suhdannehuippu alkaa olla suureksi osaksi takanapain. Merkittävänä saavutuksena kertomusvuonna voidaan pitää metallien perusteollisuudessa sinkin valmistuksen aloittamista.

Hyödykeryhmittäin tarkasteltuna teollisuuden tuotanto kehittyi suhteellisen tasaisesti. Kulutustavaroiden kohdalla juomia valmistavan teollisuuden kehitys tasaantui keskioluen vapauttamisen jälkeen ja kasvun painopiste siirtyi puolikestäviä ja kestäviä kulutustavaroita valmistavaan teollisuuteen. Investointitavaroiden kohdalla koneiteollisuuden tuotannon kasvu oli nopeinta ja tuotantohyödykeitä valmistavassa teollisuuden kemian teollisuus sekä metallien perusteollisuus jatkoivat edelleen voimakasta laajenemistahtiaan.

Kaivannaisteollisuuden tuotannon kasvu hidastui lähinnä metallien kansainvälisen hintatason kehityksessä tapahtuneen käänteen vuoksi. Tärkeimpien metallien hintataso kääntyi nimittäin keväällä 1970 laskuun ja lienee ollut tärkein syy joidenkin kapasiteettiongelmien ohella kaivannaisteollisuuden kasvun jäämiselle runsaaseen kahteen prosenttiin.

Aina vuoden loppukuukausiin saakka ilmeni eräillä teollisuusaloilla puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta.

Joulukuun lopussa oli työnvälitystoimistoihin ilmoittautunut 7 700 teollisuuden työtöntä työnhakijaa, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisellä vuonna vastaavana aikana. Suuri osa työttömistä oli ammattitaidottomia tai suhteellisen vähäisen teollisuuden työkokemuksen omaavia. Työnvälityksessä oli vastaavana ajankohtana tarjolla 3 900 avointa teollisuuden työpaikkaa, joista pääosa samoin kuin edelliselläkin vuonna metalli-, tekstiili- ja vaatetusteollisuuden aloilla. Mainituilla teollisuusaloilla ilmeni selvää työvoimapulaa, sillä tarjolla oli avoimia työpaikkoja pääasiassa ammattitaitoisille työntekijöille enemmän kuin oli asianomaisen alan työttömiä työnhakijoita. Vilkaana jatkunut maastamuutto, jonka syynä suureksi osaksi teollisuustyöntekijöiden kohdalla oli asuntopula ja korkea vuokrataso, vaikeutti erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saantia ja hidasti siten teollisuustuotannon kasvua. Ruotsissa työskenteli teollisuuden palveluksessa vuoden 1971 vaihteessa peräti 78 000 suomalaista.

Liikenne

Vuonna 1970 jatkuneen voimakkaan kokonaistuotannon kasvun ansiosta myös kuljetuspalvelusten kysyntä ja tuotannon määrä kasvoi vilkkaasti. Etenkin ilma-, vesi- ja tieliikenteen kasvu oli edelleen ripeätä. Vuonna 1969 toteutunut 8,2 %:n kasvuvauhti hidastui jonkin verran: Koko liikenteen tuotannon kasvu muodostui kansantulotilaston ennakkotietojen mukaan vuonna 1970 lähes 7 prosentiksi. Kansantulolaskelmien mukaan liikenteen bruttokansantuotteen arvo oli 2 704 milj. mk ja sen osuus koko bruttokansantuotteesta runsaat 7 %. Liikenteen työpanos kasvoi 2,3 %. Vuoden 1970 lopussa työnvälitystoimistoihin oli ilmoittautunut runsaat 1 100 liikenteen eri alojen työtöntä työnhakijaa, mikä oli vajaat 600 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Liikenteen työllinen työvoima kasvoi

vuonna 1970 edellisestä vuodesta keskimäärin 1 000 henkilöä ja se oli kertomusvuonna 149 000.

Vuonna 1970 Suomen ja ulkomaisten välinen matkustajaliikenne voimistui yhä edellisestä vuodesta: maahamme saapui lähes 3 milj. matkustajaa ja sama määrä lähti maasta. Matkustajaliikenteen kasvu oli lähes 15 %. Eri liikennemuodoista maaliikenteen osuuden supistuminen edelleen jatkui ulkomaisessa matkustajaliikenteessä, kun taas meri- ja lentoliikenteen osuus kasvoi. Meritse matkustaneiden määrä oli hieman yli puolet koko ulkomaisen matkustajaliikenteen määrästä.

Teollisuustuotannon samoin kuin uiko- ja kotimaankaupan ripeän kasvun ansiosta rautatieliikenteen kasvu jatkui vilkkaana vuonna 1970. Alustavien laskelmien mukaan kaupallisessa liikenteessä rautateillä kuljetettu tavaramäärä kasvoi painoltaan yli 5 % tonnikilometrimäärän kasvaessa n. 4 %. Näin ollen kuljetukset olivat keskimäärin hieman lyhyempiä kuin vuonna 1969. Matkustajamääräisesti henkilöliikenteen osuus laski kuluneena vuonna aikaisempien vuosien tapaan, mikä johtuu etupäässä paikallisen henkilöliikenteen supistamisesta. Matkoja rautateillä tehtiin 23,4 milj. Henkilökilometreinä mitaten rautateiden suorite sen sijaan lisääntyi: henkilökilometrejä kertyi 2,16 mrd. Keskimääräinen matka rautateillä täten kasvoi sen ollessa 92 km.

Rautatietaloudellisesti vuosi 1970 ei ollut yhtä suotuisa kuin edellinen: valtionrautateiden tilinpäätöksen alijäämä kasvoi edellisestä vuodesta muodostuen lähes 119 milj. markaksi, ei kuitenkaan niin suureksi rautateiden »synkkänä» vuotena 1968, jolloin vajaus oli yli 120 milj. mk. Vajauksen kasvun syynä lieenee osaksi ollut se, että kuluneena vuonna liikenneministeriön aloitteesta toistaiseksi keskeytettiin rautatietaloudellisesti kannattamattoman paikallisliikenteen supistamisohjelman toteuttaminen.

Kertomusvuoden lopussa maamme kauppalaivastossa oli 509 alusta, joi-

den yhteenlaskettu bruttovetoisuus oli 1371 milj. bruttorekisteritonnina. Alusten luku lisääntyi 1 aluksen vuoden aikana. Alusten lukumäärän ja yhteenlasketun vetoisuuden kasvun perusteella voi havaita aluskannan uuden aikaistumisen jatkuvan suhteellisen voimakkaana. Moottorialusten osuus koko tonnistosta oli jo yli 95 %. Ulkomaan kauppamme merikuljetukset kasvoivat 2,1 milj. tonnia vuonna 1970. Tuonti oli 7.8 milj. tonnia vientiä suurempi. Tuonti ja vienti olivat yhteensä 32,5 milj. tonnia, josta vienti 12,3 milj. tonnia ja tuonti 20,3 milj. tonnia. Viennin ja tuonnin yhteenlasketusta tavaramäärästä suomalaisilla aluksilla kuljetettiin hieman alle puolet: vaikka suomalaisten alusten osuus koko laivaliikenteen nettovetoisuudesta oli 55 %, ulkomaiset varustamot hyötyivät kuitenkin enemmän merikuljetustemme kasvusta, mikä on tavallista merikuljetusten huomattavasti kasvaessa.

Vuoden 1969 lopussa oli rekisteröityjen henkilöautojen lukumäärä noin 712 000 eli 11 % korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Maassa oli yksi auto 6,6 henkilöä kohti. Koko rekisteröity autokanta oli 828 000. Vuonna 1969 toteutunut varsin voimakas henkilöautojen tuonnin kasu, korkeasuhdanteen tasaantuminen sekä kulutustuontia rajoittaneet rahapoliittiset toimenpiteet aiheuttivat sen, että vuonna 1970 henkilöautojen tuonnin kasvu oli vain 3 %: henkilöautoja tuotiin n. 90 000 kpl, kun niitä edellisenä vuonna tuotiin yli 87 000. Uusia autoja rekisteröitiin vuonna 1970 n. 14 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin eli 115 000 kpl. Kuitenkin vuodelta 1965 oleva rekisteröintiennätys, lähes 117 000 autoa, jäi saavuttamatta.

Kotimaankauppa

Kaupan kannalta kulunut vuosi muodostui edellisen vuoden tapaan suotuisaksi. Korkeasuhdanteeseen liittyvä tulonmuodostuksen suhteellisen voimakas kasvu mahdollisti kan-

santulotilaston ennakkotietojen mukaan lähes 10 %:n suuruiseksi muodostuneen kaupan myynnin kasvun. Tukkukaupan myynnin määrä kasvoi 11 % ja arvo 16 %. Vähittäiskaupan myynti lisääntyi määrältään 6 % ja arvoltaan 9 %. Kaupan työpanos kasvoi vajaat 3 %, joten myynti työvuotta kohden kasvoi lähes 7 %.

Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo kasvoi kertomusvuonna vajaat 10 % ja yksityinen kulutus arvoltaan lähes 9 % sekä määrältään 6 %. Tukkukaupan myynnin voimakkaaseen kasvuun vaikuttivat erityisesti erinäisten isojen kestokulutustavaroitten sekä eräiden raaka- ja polttoaineiden ja muiden tuotantotarvikkeiden erityisesti rakennustarvikkeiden myynnin kasvu. Tästä selittyy osittain tukkukaupan ja vähittäiskaupan myyntien kasvuerot. Vähittäiskaupassa myynnin kasvu oli voimakkainta tavarataloissa sekä kestäviä kulutustavaroita myyvissä liikkeissä. Voimakkainta myynnin lisäys oli huonekalumyymälöissä.

Kaupan palveluksessa työskenteli vuoden 1970 lopussa n. 240 000 henkilöä, joista vähittäiskaupan palveluksessa 165 000 ja tukkukaupan 75 000. Vuoden lopussa oli työvälistysoikeuksiin ilmoittautunut n. 750 kaupallisen työn työtöntä työnhakijaa.

Lähinnä hintasäännöstelyn johdosta kaupan kannattavuusedellytykset ovat muuttuneet siten, että seurauksena on ollut kaupan tehostunut sisäinen rationalisoituminen ja rakenteellinen muuttuminen kohden kaupan suuria palveluysiköitä. Tämä vähentää tulevaisuudessa jossain määrin kaupan työvoiman tarvetta edellyttäen kuitenkin, että kaupan myynnin suotuisan kasvun edellytys, tehokkaan kulutuskysynnän kasvu kotitalouksien tulonmuodostuksen heikentymisen myötä hidastuu. Pienten nk. yksilöllistä palvelua korostavien, vähittäiskaupan myymälöiden katoamista on pidetty, paitsi ko. vähittäiskauppiainden itsensä, myös eräillä muilla tahoilla ei-toivottavana kehi-

tysilmiönä. Tähän on todettava, että mikäli hintasäännöstelyn puitteissa pyritään järjestämään toimintaedellytykset mainittuun nk. yksilölliseen palveluun pyrkiville vähittäiskauppa-liikkeille, tämä pyrkimys ei missään tapauksessa saa johtaa kaupan hintatason yleiseen kohoamiseen. Toisaalta kuluttajien, jotka edellyttävät yksilöllistä palvelua, olisi voitava olla valmiit maksamaan suosimastaan palvelusta. — Kokonaan oma, kaupan rakennemuutoksen aiheuttama lähinnä aluepoliittisena kysymyksenä käsiteltävänä ongelmansa on tiettyjen välttämättömien kaupan palvelusten saatavuuden turvaaminen väestöltään vähenevillä ja harvaan asutuilla seuduilla.

Ulkomaankauppa

Vuoden 1970 aikana jatkui edelleen ulkomaankaupan voimakas laajeneminen. Vientipuolella kasvu oli tosin viisi prosenttiyksikköä hitaampaa kuin edellisenä vuonna, mutta tuonnin jatkuva nopea lisääntyminen teki tarkasteluvuodesta suurin piirtein yhtä vilkkaan kuin vuosi 1969. Seurauksena olikin ennätyksellinen tuontiylijäämä ulkomaankaupassamme. Vielä kertomusvuoden toisella puoliskolla ennustettiin ainoastaan puoleksi niin suurta kauppataaseen alijäämää kuin mitä lopputulos oli.

Kauppataaseen alijäämäisyys ei tällä erää niinkään paljon johdu viennin pienuudesta kuin poikkeuksellisen voimakkaasta tuonnin kasvusta. Vientisuhdanteet olivat vuoden 1970 aikana edelleen suotuisat Suomen tärkeimpien vientituotteiden osalta. Puunjalostussektorilla voitiin kirjata selvästi korkeampia tuloja samoista vientimääristä kuin edellisenä vuonna. Määrällisesti puunjalostusteollisuuden vienti ei enää kasvanutkaan, vaan koko vientiarvon lisäys tuli korkeampien hintojen muodossa. Kun otetaan huomioon hintojen kohoaminen sekä vienti- että tuontisektoreissa, voidaan todeta että tuontivolyymi

nousi n. 20 prosenttia kun taas vientivolyyymi kasvoi ainoastaan muutaman prosentin verran.

Vuoden 1970 kauppatase osoittaa sen että ulkomaankaupan vaihtosuhte kehittyi suotuisasti Suomelle. Vientihinnat kohosivat jonkin verran nopeammin kuin tuontihinnat. Lähinnä yhä niukemman tuotantokapa-

siteetin vuoksi Suomen viennin volyymikasvu jäi niinkin pieneksi. Erytisesti metalliteollisuudessa syntyi vuoden aikana runsaasti kapeikkoja, jotka vaikuttivat rajoittavasti viennin kasvuun.

Viennin ja tuonnin jakautuminen tavararyhmittäin käy ilmi seuraavasta asetelmasta:

Ulkomaankaupan rakenne vuosina 1969 ja 1970, milj. mk

Vienti	1969	1970	Osuus %	Muu- tos	70/69
			1970	69/68	
Maataloustuotteet	360	425	4	+11	+18
Metsätaloustuotteet	72	87	1	+30	+21
Puuteollisuustuotteet	1 400	1 543	16	+21	+10
Paperiteollisuustuotteet	3 374	3 788	39	+13	+12
Metalliteollisuustuotteet	2 012	2 436	25	+28	+21
Muut tavarat	1 125	1 402	15	+46	+25
Koko vienti	8 336	9 681	100	+21	+16
Tuonti	1969	1970	Osuus %	Muu- tos	70/69
			1970	69/68	
Raaka-aineet yms.	3 693	4 907	44	+22	+32
Poltto- ja voiteluaineet	948	1 255	11	+ 8	+32
Investointitavarat	1 884	2 526	26	+42	+30
Henkilöautot	346	379	3	+75	+ 9
Muut kulutustavarat	1 634	2 004	19	+27	+22
Koko tuonti	8 505	11 071	100	+27	+30

Viennin taso on siis pysynyt tyydyttävänä, joskin se on noussut selvästi rauhallisemmin kuin kahtena edellisenä vuonna. Yleisesti ottaen Suomen kilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla on ollut hyvä vakaiden kotimaisten olosuhteiden vuoksi. Kuitenkin on todettava, että esim. nk. uusvientei ei ole enää pystynyt jatkamaan sitä voimakasta rynnistystä, joka oli havaittavissa vuosina 1968 ja 1969. Myös vuonna 1970 jatkui viime vuosikymmenen kehitys viennin rakenteen muuttumisessa. Puunjalostusteollisuuden osuus viennistä aleni 2.2 prosenttiyksikköä 55.0 prosenttiin. Metalliteollisuuden osuus nousi nyt ensimmäistä kertaa yli neljänneksen viennistä ja oli kerto-

musvuonna 25.2 %.

Tuonnin osalta jatkui Suomen ulkomaankaupalle tyypillinen korkeasuhtedannekehitys. Tuonnin lisäyksestä vastasi nimittäin valtaosaltaan raaka-aineiden ja investointitavaroitten tuonti. Näiden kahden ryhmän osuus tuonnin kasvusta oli 74 % eli 2 566 milj. markkaa. Henkilöautojen tuonnin kasvuvauhti aleni selvästi kertomusvuonna. Henkilöautoja tuotiin maahan n. 92 000 kpl eli vajaat 5 000 enemmän kuin edellisenä vuonna, mutta henkilöautojen vienti vastasi likimain tuonnin kasvua.

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi ulkomaankaupan jakautuminen eri kaupparyhmittymien ja tärkeimpien kauppakumppaniemme kesken:

Ulkomaankaupan jakautuminen vuosina 1969 ja 1970, milj. mk

	Vienti	Osuus % 1970	Muu- tos % 70/69	Tuonti	Osuus % 1970	Muu- tos % 70/69	Tase
EFTA siitä	4 198	44	+21	4 332	39	+ 14	— 134
Englanti	1 689	18	+12	1 455	13	+ 5	+ 234
Ruotsi	1 464	15	+26	1 781	16	+ 24	— 315
EEC siitä	2 252	23	+13	2 977	27	+ 25	— 725
Länsi-Saksa	1 019	11	+21	1 826	17	+ 29	— 807
Itäryhmä siitä	1 572	16	+ 7	1 811	16	+ 28	— 239
Neuvostoliitto ...	1 187	12	+ 2	1 391	13	+ 28	— 204
Muut maat siitä	1 665	17	+17	1 957	18	+112	— 292
USA	454	5	— 9	575	5	+ 65	— 121
Yhteensä	9 687	100		11 077	100		—1 390

(Loppusummien pienet eroavuudet edellä olevissa asetelmissa johtuvat siitä että ensimmäiset kaksi tilastoa on laadittu tullihallituksen tilastojen mukaan kun taas viimeinen tilasto perustuu viralliseen ulkomaankaupan ennakkotilastoon.)

Kaupparyhmittymäkohtaisessa tarkastelussa on silmiinpistäväntä EFTA:n merkityksen jatkuva nousu Suomen ulkomaankaupassa. EFTA:n osuus viennistämme kohosi n. neljällä prosenttiyksiköllä. Toisaalta taas itäryhmän maiden kanssa käymämme kaupan osuus näyttää vähentyvän. Kertomusvuoden viennin osuuden aleneminen oli 1.6. prosenttiyksikköä ja tuonnin kohdalla 0.4. Itäryhmän maiden osuus kaupastamme jäi täten kuuteentoista prosenttiin. Vuosi 1970 oli Suomen ja Neuvostoliiton välisessä kaupassa viiden runkosopimuksen viimeinen vuosi, mikä osaltaan johti kaupan vaatimattomaan kasvuun.

Ylimalkaan voidaan todeta, että Suomen kotimarkkinateollisuus pysyi vain heikosti kilpailemaan ulkomaisen tuonnin kanssa, nimenomaan suurista teollisuusmaista tulevan tuonnin kanssa. Absoluuttisesti suurimmat alijäämät maiden välisessä kaupassa Suomi joutui kirjaamaan kaupassaan Länsi-Saksan, Ruotsin, Japanin, Neuvostoliiton ja USA:n kanssa. Erityisesti kauppamme alijäämä-

syys Länsi Saksan kohdalta on nousut huolestuttaviin lukemiin.

Myös kauppamme Japanin kanssa on erittäin vaikeasti tasapainoton. Viemme Japaniin ainoastaan 10 prosenttia siitä määrästä minkä tuomme. Neuvostoliiton kaupan alijäämä on tilapäistä luokkaa.

Vuoden aikana Suomi aloitti tunnistelunsa lähemmästä yhteistyöstä EEC:n kanssa. Tunnustelevat keskustelut kauppasopimuksesta Suomen ja EEC:n välillä jatkunevat syksyyn 1971 saakka, jolloin varsinaiset neuvottelut alkavat.

Tarkasteltaessa Suomen ulkomaankaupan kehittymistä vuoden 1970 aikana on todettava, että suhtautuminen ulkomaankauppaan olisi uudistettava. Joskin eräät tilapäisseikat — Suomen korkeasuhdanne, Neuvostoliiton sopimuskauden vaihtuminen jne. — ovat vaikuttaneet kaupan vinosuuntaukseen, vaikuttaa siltä että Suomi erityisesti ulkomaisen tuonnin osalta ei pysty kilpailemaan vahvojen talousmaiden kanssa. Samalla on havattavissa suhdannevapaan idänkaupan suhteellisen osuuden lasku. Ennusteissa vuodeksi 1971 odotetaan yhtä suurta kauppataaseen alijäämäisyyttä kuin kertomusvuonna eli n. 1 400 milj. markkaa. Seurauksena on Suomen Pankin valuuttavarrannon supistuminen, mikä ei vielä

tapahtunut kertomusvuonna. Suomen Pankki ryhtyi jo vuonna 1970 luotonannon supistamistoimenpiteisiin tuonnin kasvun rajoittamiseksi. Toimenpiteet jotka lähinnä kohdistuivat kulutuskysynnän hillitsemiseen eivät ole vielä johtaneet näkyviin tuloksiin. Vaikuttaa kuitenkin siltä kuin tasapainottomuus Suomen ulkomaankaupassa tällä hetkellä johtuisi vähintään yhtä suurena määrin kauppapolitiikastamme kun sisäisistä taloudellisista tasapainottomuustekijöistä.

Rahoitusmarkkinat

Rahamarkkinoilla jatkui vuoden 1970 aikana voimakas luotonannon laajeneminen, johon keskuspankin jo edellisenä vuonna antamat kiristetyt luotonanto-ohjeet eivät sanottavasti vaikuttaneet. Tuonnin voimakkaasta kasvusta johtuen ja vaihtotaseen alkaessa muodostua huomattavan alijäämäiseksi Suomen Pankki ryhtyi tiukentamaan rahapolitiikkaa. Maa-liskuussa pankeille asetetut luotto-kiintiöt olivat voimassa syyskuuhun saakka, kunnes uhkaava ulkomaankaupan alijäämän kasvu johti uusien ohjeiden antamiseen lokakuun lopulla. Tuonnin kasvun hillitsemiseksi ja lyhytaikaisten ulkomaisten luottojen kasvun estämiseksi Suomen Pankki määräsi mm. kaikki ulkomailta tuotavat kulutustavarat maksettavaksi rahat pöytään periaatteen mukaan. Lisäksi rahalaitoksia kehoitettiin alentamaan asiakkaitensa vekseliluottoa samalla kun kulutuskysynnän kasvua pyrittiin hillitsemään osamaksukaupan ehtoja kiristämällä.

Mainituista toimista huolimatta kauppataseen alijäämä kuitenkin kasvoi erittäin voimakkaasti, mikä johtui suureksi osaksi siitä, että suhdannepolitiikassa ei onnistuttu. Joulukuussa 1969 aikaansaatu vapaaehtoinen suhdannevarausjärjestelmä osoittautui tehotomaksi kuten ammattiyhdistysliikkeessä oli pelättykin. Tähän vaikutti myös suureksi osaksi se, että liikepankit välittivät asiakkailleen suuria ulkomaisia lyhytaikaisia luottoja, jotka osittain eliminoivat suh-

dannevarausjärjestelmän sekä keskuspankin rahapoliittisten toimien vaikutukset.

Tulonmuodostuksen voimistuminen johti talletusten nopeaan kasvuun. Koko ottolainaus rahalaitoksissa kasvoi kertomusvuonna 2 257 miljoonaa markkaa eli 14 %. Lisäys oli noin neljänneksen suurempi kuin vastaava lisäys vuotta aikaisemmin. Voimakasta tulonmuodostuksesta ja suhteellisen vakaasta hintatasosta johtuen varsinaisten talletusten kasvu oli selvästi shekki- ja postisiirtotilien kasvua nopeampaa. Varsinaisten talletusten määrä oli joulukuussa 16 271 miljoonaa markkaa. Siitä oli vajaat kolmannes erityistalletuksia, joista suurin osa oli korkeakorkoisilla 6 %:n talletustileillä. Näiden talletusten osuus erityistalletuksista onkin jatkuvasti kasvanut.

Rahalaitosten antolainaus kasvoi korkeasuhdanteelle ominaiseen tapaan edelleen ottolainausta hieman nopeammin. Varsinkin liikepankit lisäsivät antolainaustaan voimakkaasti. Suomen Pankkia lukuunottamatta antolainaus kasvoi vuoden loppuun mennessä 2 454 miljoonaa markkaa eli noin 16 %.

Suomen Pankin valuuttavaranto oli vuoden päättyessä 1 738 miljoonaa markkaa eli kokonaista 563 miljoonaa markkaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Valuuttavarannon voimakkaasta kasvusta huolimatta ei kuitenkaan ole syytä tuudittautua uskoon, että ulkomaankaupan alijäämä jatkuvasti kyettäisiin rahoittamaan ulkomaista velkaa lisäämällä. Valuuttavarannon kehityksen osalta tilanne kertomusvuonna muistuttikin vuoden 1964 tilannetta, jolloin myös valuuttavaranto voimakkaasti kasvoi, huven kuitenkin kaikista ponnisteluista huolimatta devalvaatioon mennessä lähes olemattomiin.

Valtiontalous

Vuoden 1970 aikana eduskunnassa hyväksyttiin varsinaisen tulo- ja menoarvion lisäksi viisi lisäbudjettia. Siten vuodelle 1970 budjetoitujen me-

nojen kokonaismäärä nousi 11 070 miljoonaan markkaan. Valtiontalouden rahoitusasema oli suotuisasta taloudellisesta kehityksestä johtuen selvästi edellisiä vuosia parempi. Kassaylijäämä valtiontalouden ulkopuoliset rahastot mukaan lukien oli noin 400 miljoonaa markkaa. Valtion rahoitus-tilanteen paranemista osoittaa, että suhdannerahastoon siirrettiin yhteensä 250 miljoonaa markkaa, josta 150 miljoonaa markkaa vuoden 1971 ensimmäisessä lisäbudjetissa, käytettäväksi taloudellisen taantuman aikana tuotannon sekä työllisyyden elvyttämiseen. Lisäksi valtio maksoi jäljellä olleen 100 miljoonan markan velkansa Suomen Pankille.

Liinamaa ykkösen ja kakkosen yhteydessä oli kompromissiratkaisuna sovittu, että valtion veroperusteita ei liiemmälti muuteta. Veroperusteiden muuttumattomuus merkitsi kuitenkin, että veropolitiikkaa ei voitu tietoisesti käyttää suhdannepolitiikan välineenä, millä olisi voitu vaikuttaa ulkomaankaupan alijäämään supistavasti. Myös tulonjakopoliittisena keinona veropolitiikka oli siten kiinninaulittu.

Ennakkolaskelmien mukaan veroja ja veronluoteisia tuloja kertyi 9 380 miljoonaa markkaa eli 900 miljoonaa markkaa enemmän kuin varsinaisessa budjetissa oli arvioitu. Erityisen voimakkaasti lisääntyi alkoholiverotuksen tuotto. Valtiontalouden kokonaistulot kohosivat noin 11,5 miljardiin markkaan eli lähes 13 %.

Valtion kassamenot kohosivat kertomusvuonna arviolta noin 11 miljardiin markkaan, mikä oli yli 8 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Kulutus- ja siirtomenot kasvoivat selvästi menojen keskimääräistä kasvua nopeammin. Sen sijaan sijoitusmenot supistuivat työllisyyden paranemisesta johtuen. Valtion kunnossapito- ja rakennustöihin käytettiin vähemmän varoja kuin vuonna 1969 ja näin ollen valtion työmäärärahoihin työllistettyjen määrä supistui 7 400 työntekijällä. Työttömyyskorvauksia ja työttömyyskassa-avustuksia maksettiin 52 miljoonaa markkaa eli kolmannes edellisvuotista vähemmän.

Vaikka valtiotalouden rahoitustilanne onkin vuosien 1969—70 aikana huomattavasti parantunut veroperusteiden muuttumattomuudesta huolimatta, on todennäköistä, että taloudellisen kasvun hidastuminen sekä valtion lakisääteisten menojen voimakas kasvu edellyttävät tulevaisuudessa veroperusteiden tarkistamista, mikäli aiotaan välttyä uusilta kassakriiseiltä ja lisätä yhteiskunnan tuottamia palveluksia.

Työllisyys

Työikäisen väestön (yli 15-vuotiaat) määrä kasvoi kertomusvuonna vain 11 000 henkeä, mikä oli 8 000 vähemmän kuin edellisenä vuonna. 60-luvun alkuvuosista on työikäisen väestön kasvu siten hidastunut huomattavasti prosentuaalisen kasvun jäädessä v. 1970 niinkin alhaiseksi kuin 0,3 %.

Vaikka työllisyystilanne paranikin edellisestä vuodesta, kasvoi työvoiman tarjonta vain 6 000 henkeä eli 0,3 %. Tähän vaikutti osaltaan maastamuutto. Nettomaastamuuton suuruus oli tammi—joulukuun välisenä aikana kaikkiaan 44 000 henkeä, joista 37 000:n lasketaan kuuluneen työikäiseen väestöön. Vain noin viidenes muuttaneista siirtyi ulkomaille töihin työnvälityksen kautta. Muuttovauhti osoitti kertomusvuoden loppupuolella vähenemisen merkkejä taloudellisen kehityksen Ruotsissa hidastuessa. Vuoden lopussa oli läntisessä naapurimaassamme töissä 115 000 maamme kansalaista. Työllisyystilanteen heikkeneminen Ruotsissa vähentäneen vuoden 1971 aikana huomattavasti Suomesta Ruotsiin suuntautuvaa muuttovirtaa. Muutto liikkeen supistaminen ei kuitenkaan voi kehittyä niin äkilliseksi ja suureksi, että muuttotappiomme edes lähivuosina kääntyisi muuttovoitoksi.

Maastamuutosta johtuen maamme väkiluku väheni edellisestä vuodesta keskimäärin 2 000 hengellä. Eräiden arvioiden mukaan maamme väkiluku olisi kertomusvuoden lopussa ollut

peräti 24 000 henkeä pienempi kuin edellisen vuoden lopussa.

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi työikäisen väestön ja koko työväci-

man määrät elinkeinoittain keskimäärin vuonna 1970 sekä tapahtuneet muutokset vuodesta 1969:

	Keskim. v. 1970 1000 henkilöä	Muutos vuodesta 1969 %	
Koko työvoima	2 195	+ 6	+ 0.3
Työllinen työvoima	2 154	+27	+ 1.3
Maatalous	409	-30	- 6.9
Metsätalous	77	- 3	- 3.7
Teollisuus	570	+26	+ 4.8
Talonrakennus	125	+ 3	+ 2.4
Maa- ja vesirakennus	65	- 2	- 3.0
Kauppa	318	+ 7	+ 2.6
Liikenne	149	+ 1	+ 0.7
Palvelukset	441	+25	+ 6.0
Työtön työvoima	41	-21	-33.8
Työttömyysaste %	1.9		

Tarkasteltaessa vuoden 1970 keskimääräisiä lukuja havaitaan työllisen työvoiman määrän kasvaneen 27 000 henkilöllä eli 1.3 %. Työttömyys supistui kolmanneksella ilmeten pääasiassa pohjois- ja itä-Suomessa rakennetyöttömyytenä. Työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 1.9 %, kun se edellisenä vuonna oli ollut 2.8 %. Voimakkaimmin työvoiman määrä supistui maataloudessa. Sen sijaan teollisuuden ja palveluselinkeinojen työpaikkojen määrä kasvoi voimakkaasti. Uusia työpaikkoja syntyi kaikkiaan yli 60 000.

Työllisyyden nopea kasvu pysähtyi vuoden 1969 lopussa. Työllisyyden paraneminen oli vuoden 1970 aikana enää hyvin hidasta. Työttämiä työnhakijoita oli eniten maaliskuussa yhteensä noin 53 000 mikä oli noin kolmanneksen vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Keväällä työllisyystilanne parani kausiluontoisesti varsin nopeasti. Elokuussa työllisyystilanteen ollessa työllistystilastojen mukaan parhaimmillaan, oli työttömiä työnhakijoita 24 000 ja avoimia työpaikkoja 18 000. Syksyn aikana työttömien määrän kasvu oli edellisvuotista nopeampaa. Vuoden vaihteessa työttömiä oli 39 000, mikä oli 7 000 vähemmän kuin edellisen vuoden vaihtuessa. Näistä sai 27 000 eli aikaisempaa suurempi osa työttömyyskassa-avustusta.

Työllisyysammattikurssitoimintaa ei kyetty kertomusvuoden aikana laajentamaan täysin suunnitelmien mukaisesti. Kaikkiaan kurssitettiin vuoden kuluessa noin 12 000 työntekijää. Vuoden lopussa oli erilaisilla ammattikursseilla 6 000 henkilöä, mikä oli 1 000 henkeä enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana,

Kertomusvuoden keväällä pantiin alulle työllisyyslainsäädännön kokonaisuudistus. Tarkoituksena on saada esitys uudeksi työllisyyslaiksi eduskuntakäsittelyyn kevään 1971 kuluessa, jotta uusi laki voisi astua voimaan vuoden 1971 marraskuun alussa. Taloudellisen kasvun hidastuminen vuoden 1970 loppukuukausina ilmeni jo vuoden 1971 alussa varsin nopeana työllisyyden heikkenemisenä. Talvella 1971 oli työllisyystilanteeseen ilmoitautunut jo 10 000 työttömää työnhakijaa enemmän kuin vuoden 1970 alussa. On ilmeistä, että taloudellisen kasvun hidastuessa työllisyys saattaa vuoden 1971 syksyllä olla jo selvästi heikompi kuin vuotta aikaisemmin. Näin ollen olisi sekä suhdannepoliittisin että työvoimapolitiittisin toimin kyettävä riittävän ajoissa varautumaan työllisyyden ylläpitämiseksi talvikautena 1972. Tähän antaa myös suunnitella oleva työllisyyslainsäädännön uudistaminen aikaisempaa paremmat mahdollisuudet.

Palkat ja hinnat

Suomen Työnantajain Keskusliiton keräämien ja Tilastollisen Päätoimiston (nykyään Tilastokeskus) julkaisemien ennakkotietojen mukaan oli teollisuuden miespuolisten työntekijöiden keskituntiansio ilman erillisiä arkipyhäkorvauksia vuoden 1970 viimeisellä (IV) neljänneksellä ns. virallisen palkkatilaston sisältämällä teollisuusaloilla 5.82 mk eli 11.9 % korkeampi kuin vuoden 1969 viimeisellä neljänneksellä. Naistyöntekijöiden keskituntiansio oli vastaavana ajankohtana 4.06 mk eli 12.2. % korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Keskituntiansioiden kehitys teollisuudessa viimeisten kolmen vuoden aikana ilmenee seuraavasta asetelmasta:

Vuosi ja neljäsnes		Keskimääräinen tuntiansio kaikkine lisineen, lukuunottamatta erillisiä arkipyhäkorvauksia	
1968	I	4,54	3,15
	II	4,64	3,20
	III	4,77	3,31
	IV	4,81	3,32
1969	I	5,00	3,50
	II	5,08	3,53
	III	5,11	3,57
	IV	5,20	3,62
1970	I	5,46	3,90
	II	5,60	3,94
	III	5,68	3,97
	IV ¹⁾	5,82	4,06

Vuoden 1970 alussa suoritettiin Liinamaa II-sopimuksen mukaisesti palkkojen yleisenä korotuksena 18 penniä tunnilta sekä lisäksi 1 % kunkin alan palkkasummasta palkkoja, palkkaperusteita tai muita työvoimakustannuksia korottaen. Mainittu sopimuskorotus merkitsi vuoden 1969 neljänneltä neljännekseltä lasketun, teollisuuden mies- ja naistyöntekijöiden määrillä painotetun, säännöllisen työajan keskituntiansion (ilman yli- ja sunnuntaityökorotusta) kohoamista 5.1 %. Vuoden 1969 viimeiseltä neljännekseltä vuoden 1970 viimeiselle

neljännekselle kohosi mies- ja naistyöntekijöiden painotettu keskituntiansio teollisuudessa ennakoarvion mukaan 12.0 %. Täten teollisuuden työntekijöiden palkkojen sopimuskorotuksen ja keskituntiansion nousun välinen ero eli nk. ansiotason liukuminen oli kertomusvuonna vajaat 7 %. Ansiotason liukuminen on erotettava varsinaisesta palkkojen liukumisesta, mikä merkitsee, että periaatteessa muuttumattomasta työpanoksesta maksetaan yksikkökorvaus, joka on työehtosopimuksen mukaista, sanotusta työpanoksesta maksettavaa korvausta suurempi. Varsinaiseen palkkojen liukumiseen vaikutti mm. eräillä toimialoilla edelleen voimakkaana jatkunut puute ammattitaitoisesta työvoimasta. Tämän lisäksi ansiotason liukumiseen vaikuttivat työpanoksen määrää ja rakennetta koskevat muutokset, kuten yli- ja urakatöiden lisääntyminen, yritys- ja toimialakohtaiset sekä alueittaiset rakennemuutokset, jotka osittain toisaalta olivat kertomusvuonna jatkunutta voimakasta tuottavuuden kasvua aiheuttavia ja siihen liittyviä tekijöitä. Huomattakoon, että esitetty keski-ansiotason muutos ei kerro mitään työntekijäkohtaisista ansioiden muutoksista eikä niiden eroista. Todettakoon kuitenkin, että suhteellisesti alempipalkkaisilla aloilla, jotka ovat yleensä samalla keskimääräistä alhaisemman tuottavuuden kasvun omaavia aloja, tapahtui ansioiden liukumista verrattain vähän tai ei ollenkaan. Ansioiden liukumista kokonaisuudessaan ei ole pidettävä pennimääräisen palkankorotuslinjan merkitsemää työntekijöiden suhteellisten palkkaerojen kaventumisesta ehkäisevänä, mutta kylläkin työntekijöiden keskeisten tuloerojen supistumisesta osittain eliminoivana tekijänä.

Kertomusvuonna jatkuneen, vakaussäätötoimiin liittyneen hintasäännöstelyn ansiosta voitiin keskimääräinen kuluttajahintatason nousu rajoittaa suhteellisen vähäiseksi. Tehokasta hintasäännöstelyn toteuttamista vai-

¹⁾ Ennakkotieto.

keuttivat mm. maatalouden hintalain perusteella keväällä 1970 suoritettu maataloustuotteiden tavoitehintojen korotus sekä erityisesti eräiden keskeisten tuontihyödykkeiden, lähinnä kiinteiden ja nestemäisten polttoaineiden, hintojen kohoaminen. Hintatason nousu kyettiin kuitenkin rajoittamaan jokseenkin SAK:n edellyttämän nk. sietorajan — elinkustannusindeksin pisteluku 224 — puitteisiin:

Joulukuun 1969 pisteluvuista 218.2 nousi elinkustannusindeksi (1951 x-100) joulukuuhun 1970 3.2 % eli pistelukuun 225.1. Kuluttajan hintaindeksin (1966 - 100) sisältämissä elinkustannusindeksin eri alaryhmissä tapahtuivat seuraavat muutokset joulukuusta 1969 joulukuuhun 1970:

	Muutos
Kokonaisindeksi	+ 3.2 %
Ravinto	+ 1.6
Juomat ja tupakka	+ 3.0
Vaatetus ja jalkineet	+ 1.7
Asunto	+ 2.4
Lämpö ja valo	+ 16.7
Kotitalouskalusto, — tarvikkeet ja palvelukset	+ 3.2
Liikenne	+ 3.6
Koulutus ja virkistys	+ 2.4
Muut tavarat ja palvelukset	+ 5.1

Elinkustannusindeksi oli vuonna 1970 keskimäärin 2.8 % korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Vaikka keskimääräinen kuluttajahintatason nousu nopeutui kertomusvuoden aikana, se jäi alhaisemmaksi kuin keskimäärin 1960-luvulla maassamme sekä myös pienemmäksi kuin muissa kapitalistisen talousjärjestelmän maissa vuonna 1970.

Vuoden 1970 alussa toteutettu palkkojen korotus merkitsi elinkustan-

nusindeksin pohjalta laskettuna teollisuuden työntekijöille 1.8 %:n suurista sopimuspalkkojen reaalistua nousua joulukuusta 1969 joulukuuhun 1970. Edellä mainituista tekijöistä johtuneen nk. ansiotason liukuvaisen vuoksi teollisuuden työntekijöiden reaalin keskituntiansio oli kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä 8.6 % korkeampi kuin vastaavalla neljänneksellä vuotta aikaisemmin. Kertomusvuonna teollisuuden työntekijöiden reaalin keskituntiansio oli keskimäärin 7.9 % korkeampi kuin vuonna 1969. Työajan lyhentymisen vaikutettua vielä vuonna 1970 useilla aloilla kokonaisansioita vähentävästi voi teollisuuden työntekijöiden vuosiansioiden reaalisen nousun arvioida olleen kertomusvuonna keskimäärin vajaat 7 %. Kaikkien palkansaajien reaalin ansiotaso elinkustannusindeksin pohjalta laskettuna oli vuonna 1970 n. 5 $\frac{1}{2}$ % korkeampi kuin vuonna 1969. Sen sijaan kansantalouden kokonaishintatason muutosta kuvaa-va indeksii — tuotantokustannushintaisen bruttokansantuotteen hintaindeksiä — hyväksi käyttäen voi kansantalouden palkatun työpanoksen »reaalikorvauksen» havaita vuonna 1970 nousseen n. 3 $\frac{1}{2}$ % edellisestä vuodesta. Tuotantokustannushintaisen bruttokansantuotteen hintaindeksi nimittäin nousi kertomusvuonna 4.9 %. Kun koko kansantalouden keskimääräisen tuottavuuden kasvu oli samana vuonna yli 5 %, jäi palkatun työpanoksen »reaalikorvauksen» kasvu tuottavuuden kasvua pienemmäksi, mistä puolestaan oli seurauksena palkansaajien kansantulo-osuuden lievä lasku kertomusvuonna.¹⁾

Tukkuhintaindeksi (1949 - 100) nousi kertomusvuonna edellisestä vuodesta 4.4 % ja rakennuskustannusindeksi (1964 - 100) 5.7 %.

Hintasäännöstelyn soveltamisen sekä kansainvälisen hintakehityksen, lähinnä vientituotteiden hintatason voimakkaan nousun johdosta, kansantalouden kokonaishintatason nousu muodostui vuonna 1970, samoin kuin edellisenäkin vuonna, suuremmaksi kuin kuluttajahintatason nousu. Työ- ja pääomatulojen suhteeseen eli nk. funktionaaliseen tulonjakoon tämä, heijastui, lähinnä viennistä kertyneiden pääomatulojen voimakkaan kasvun vaikutuksesta, palkkojen kansantulo-osuuden alenemisena. Huomattakoon, että palkansaajien kansantulo-osuus pysyy muuttumattomana silloin, kun em. suuren palkatun työpanoksen »reaalikorvaus», joka saadaan jakamalla palkansaajien nimellisansiotason muutos kansantalouden kokonaishintatason muutoksella, muuttuu kansantalouden työn keskimääräisen tuottavuuden kasvua vastaavasti.

Järjestövaliokunnan toiminta

Järjestövaliokunnan työ on kertomusvuoden aikana käsittänyt pääasiallisesti sen tehtäväkenttään varsinaisesti kuuluvien liittorajakysymysten selvittelyä ja sovittelua. Samalla on sen käsittelyyn kuitenkin tullut useita järjestämisalakysymyksiä, jolloin SAK:n toimintakentän osalta kokonaan uuden alan mukaantulomahdollisuus on joutunut pohdittavaksi ja monessa tapauksessa myös ratkaistavaksi. Varsinaisen pulman tässä asiassa on muodostanut se, että järjestäytymispyynnöt ovat sisältäneet vaatimuksen tai ainakin toivomuksen oman liiton perustamisesta SAK:n piiriin, ja siinä suhteessa valiokunnan mahdollisuudet ovat olleet varsin vähäiset. Jonkinlaisen kokoojaliiton tarve on valiokunnan työssä koko kertomusvuoden aikana kiipeästi todettu.

Tilannetta auttoi merkittäväällä tavalla se, että SAK:n hallitus valiokunnan esityksestä päätti suostua Suomen Mekanikkojen Liitto r.y:n pyyntöön muuttaa nimensä Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y:ksi, jolloin liiton sääntöjä muuttamalla ja sen järjestämisalaa laajentamalla tällainen kokoojaliitto aikaansaatiin. Sen piiriin on v. 1970 syyskaudesta lähtien voitu osoittaa erikoisryhmiä, joille ei ole paikkaa löytynyt SAK:n muissa jäsenliitoissa.

Valiokunnan kokoonpano ja kokoukset

Valiokunta on kertomusvuoden ajan toiminut entisessä kokoonpanossaan puheenjohtajanaan Toivo Anttila, sihteerinä Kai Ritala 1.12.—70 saakka sekä siitä lähtien Aarne Etelä sekä

muina jäsenenä Pauli Aaltojärvi, Elsa Aaltonen, Kalevi Aronen, Juhani Hietanen, Risto Koskinen ja Sulo Maanonen.

Valiokunta on kertomusvuoden aikana pitänyt 12 kokousta. Kokousten yhteydessä on kuultu asiantuntijoita seuraavista liitoista: Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto, Kemian työntekijäin liitto, Lasi- ja posliini-työväen liitto, Maaseututyöväen liitto, Metallityöväen liitto, Paperiteollisuuden työntekijäin liitto, Rakennustyöläisten liitto, Valtion työntekijäin liitto ja Valtion työntekijäin ja viiranhaltijain liitto.

Työpaikkakäynnit

Sen seikan selvittämiseksi, minkä liiton järjestämisalaa tai sopimuspiiriin jonkin työpaikka tai laitos kuuluu, on jouduttu suorittamaan myös työpaikkakäyntejä. Suomen Metallityöväen Liiton toivomuksesta suoritettiin työpaikkakäynti maaliskuussa K. A. Weiste Oy:n omistamassa Koristevienti Oy:n tuotantolaitoksessa Hangossa. Käynnin tarkoituksena oli selvittää kuuluuko laitoksen tuotanto metallialaan vai onko sen katsottava kuuluvaksi joko tekstiili- tai kemian alaan. Käyntiin osallistui valiokunnan puheenjohtaja Toivo Anttila sekä jäsenet Elsa Aaltonen ja Sulo Maanonen.

Myöhemmin asiaan joutui ottamaan kantaa myös työmarkkinain keskusliittojen, STK:n ja SAK:n edustajat, jotka yksimielisesti totesivat, ettei laitoksen tuotanto ole metallialaan kuuluvaa. Keskusliittojen kannanmäärittely tapahtui työtaistelutilanteen kynnyksellä työriitojen piirisovittelijan toivomuksesta.

Ns. »Tammikuun kihlauksesta», ensimmäisestä työmarkkinajärjestöjen sopimuksen julkistamisesta tuli tammikuussa 1970 kuluneeksi 30 vuotta. Kuvassa juhlatilaisuudesta vuorineuvos Partanen, Tasavallan presidentti U. K. Kekkonen ja puheenjohtaja Hämäläinen.

Tilanne vei kuitenkin avoimeen työtaisteluun ja selvitettiin valiokunnan toivomuksesta Metallityöväen liiton toimesta, joka solmi myös laitoskohtaisen työehtosopimuksen Koriste-
tevienti Oy:n osalta.

Toinen työpaikkakäynti suoritettiin kesäkuussa Välke Oy:n tuotantolaitoksessa Valkeakoskella Paperiteollisuuden työntekijäin liiton toivomuksesta. Tähän käyntiin osallistui Elsa Aaltonen, Kai Ritala ja Juhani Hietanen. Käynnin tarkoituksena oli selvittää onko tarvetta siirtää laitosta koskevan työehtosopimuksen allekirjoitusoikeus Lasi- ja posliinityöväen liitolta Paperiteollisuuden työntekijäin liitolle. Työpaikkakäynnin ja liittojen edustajain kuulemisen jälkeen valiokunta suositti sopimusoikeuden säilyttämistä Lasi- ja posliinityöväen liitolla.

Paikallisjärjestötoiminta

Näkyvimpänä työkohteena paikallisjärjestöillä oli lokakuun 25—31 päivinä järjestetty »Taloustiedon viikko», joka toimeenpantiin yhteistoiminnassa E-osuuskauppaliikkeen kanssa. Tilaisuuksien suunnittelutyössä oli SAK:n koulutusvaliokunnan lisäksi myös järjestövaliokunta. Paikallisjärjestöjen ja AE-toimikuntien toimesta järjestettiin em. viikon aikana 103 tilaisuutta, joiden yhteinen osanottajamäärä oli n. 7 200 henkilöä, eli runsas 70 henkilöä tilaisuutta kohti. Tilaisuuksissa pidettiin ammattiyhdistys- ja E-liikkeen edustajien toimesta 114 esitelmää aiheista Työväenliike ja taloudelliset valtasuhteet, Taloudellinen kansanvalta ja sen toteuttaminen E-liikkeessä, Kuluttajapolitiikka ja pal-
kansaaja, Asuntopolitiikka, Kulutus-

toiminta, Vakuustointiminta, Pal-kansaaaja on myös säästäjä ja Yritys-demokratia.

Paikallisjärjestöjen koko maan kä-sittävät opinto- ja neuvottelupäivät pidettiin Ammattiyhdistysopistossa syyskuun 12—13 päivinä ja osallistui niille yli 200 edustajaa eri puolilta maata.

Nnimittäessään järjestövaliokunnan syksyllä 1969 SAK:n hallitus antoi sen tehtäväksi selvittää paikallis-, alue- ja piirijärjestöjen toimintakenttä sekä tämän selvityksen perusteella laatia ehdotus keskusliiton varsinaiseksi kenttäorganisaatioksi. Valiokunta on pyytänyt säännöt niistä liitoista, jois-sa toimii piiri- tai aluejärjestöorgani-satio samalla kun se on pyrkinyt sel-vittämään jäsenmäärä- ja toiminta-muutotiedustelujen avulla tilanteen SAK:n ja SAJ:n paikallisjärjestöjen piirissä. Vastausten saapuminen on ollut varsin hidasta mutta joka ta-pauksessa kuva paikallisjärjestöken-ttästäänkin on hahmottumassa. Todetta-koon kuitenkin, ettei valiokunta ole katsonut voivansa tehdä lopullista ehdotusta sille annetusta tehtävästä juuri lähinnä puutteellisesta aineis-tosta johtuen. Omalta osaltaan on asiaan vaikuttanut myös se, että on haluttu saada tietoja paikallisjärjestö-työstä mm. Ruotsista, ja tätä tarkoi-tusta varten suorittivat varatuomari Paavo J. Paavola ja vt. järjestösihteeri Kai Ritala matkan Ruotsin LO:n paikallisjärjestötoimintaan tu-tustumista varten. Heidän toimestaan valmistettiin yhdessä SAK:n laki-asiaosaston kanssa paikallisjärjes-töille uudet mallisäännöt, joiden käsit-tely on kesken.

Muuta huomioitavaa

Tämän kertomuksen alkukappa-leessa viitattiin uusien alojen mukaan-tulemisesta SAK:n järjestämiskent-tään. Television ja radion piiristä oli jo jonkun aikaa oltu yhteydessä SAK:n järjestäytymismahdollisuuk-sien osalta. Teknisten ja Erikoisam-

mattien Liitto r.y:n perustamisen jälkeen on em. laitosten piiristä haluk-kaiksi ilmoittautuneet voitu ohjata tähän liittoon. Samoin on saatu alulle järjestämistyö ATK-toiminnan pii-rissä olevien kesken samaan liittoon. Suomen Muusikkojen Liiton aikanaan erottua SAK:sta, ei tämän alan jär-jestämistoimintaa SAK:n piirissä ole esiintynyt. Muusikkojen järjestämis-kuva on muutenkin viime vuosien aikana muuttunut ja kun mielenkiinto SAK:oa kohtaan heräsi uudelleen, ohjattiin ravintolamuusikot Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan liittoon, laivamuusikot Merimies-Unioniin ja Pop-muusikot Teknisten ja erikois-ammattien liittoon.

Vartiointitoimi, teollisuus- ja laiva-vartiointia lukuunottamatta, on myös ollut kokonaan järjestämättä. Kulu-neen vuoden aikana myös vartiointi-tointa suorittavien keskuudessa heräsi halu tulla SAK:n piiriin ja tämä työ saatiin alulle ohjaamalla Helsingissä, Turussa ja Lahdessa alkanut vartijoi-den järjestämistyö Kiinteistötyöntekijäin liiton piiriin.

Vastaavanlaista on tapahtunut kotiapulaisten järjestämisessä (Elintarviketyöläisten liitto), teollisuus-konttoristit (Liiketyöntekijäin liitto toistaiseksi), ravintolain esimiehet (Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan liitto) ym.

Vastaavanlaista ohjaamista ovat vielä odottamassa nuorisotyöntekijät, ohjelma-avustajat radion ja tv:n pii-rissä, teollisuuslaborantit ym.

Kuluvan vuoden aikana on solmittu kanssakäymissuhteet tiedotusmielessä myös Suomen Merkonomiliiton, Am-mattikoululaisten Liiton ja Suomen taloustiedon ylioppilaiden liiton kans-sa.

Edellämäinnittujen lisäksi odottavat ratkaisuaan monet merkitykseltään varsin painavaa suuruusluokkaa ole-vat liittorajaratkaisut, jotka ovat jäännettä ennen ammattiyhdistys-liikkeen eheytymistä vallinneesta ja eheytykskokouksessa 1969 tietyllä ta-valla »jäädytetystä» tilanteesta.

Koulutusvaliokunnan toiminta

Koulutusvaliokunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuoden aikana Veli Lehtinen, varapuheenjohtajana Antti Heikkilä. Muut jäsenet: Unto Rautiainen, Eugen Kaukolampi, Unto Luhtasaari, Jouko Möttönen, Holger Nieminen ja Eeva Hakala. Sihteerinä toimi Tuulikki Kannisto (1.11.—70 saakka) ja Leena Simonen (1.11.—70 alkaen). Koulutusvaliokunta kokoon-tui kertomusvuoden aikana yhteensä 10 kertaa. Valiokunnan asiantuntija-jäseninä ovat olleet Raimo Kantola VTY:stä ja Jussi Pikkusaari TSL:sta.

Yleistä

Rakenteeltaan SAK:n koulutustoiminta on läpikäynyt joitakin muutoksia kertomusvuoden aikana: Ammattiyhdistysopiston seitsemän kuukauden yleis- ja kielilinjojen lisäksi järjestetään kolmen kuukauden luottamushenkilökurssseja Pohjolan Opistossa. Kolmen kuukauden kurssien tarkoituksena on ollut poistaa niitä esteitä, jotka ovat vaikeuttaneet seitsemän kuukauden kurssille irrottautumista. Ammattiyhdistysopiston ja Pohjolan Opiston välillä on lisäksi pyritty toteuttamaan jonkinlainen työnjako niin, että jatkokurssit ja ns. teknilliset kurssit on pyritty järjestämään Ammattiyhdistysopistossa ja järjestötehtävien, luottamusmiestiedon, tiedotustoiminnan, opintosihteerien ja ammattiyhdistystiedon kurssit Pohjolan Opistossa.

Ammattiyhdistyliikkeen kurssitoiminta on laajentunut entisestään kertomusvuoden aikana. Opistojen kohdalla tämä on havaittavissa siinä, että kurseille pyrkijöitä on ajoittain ollut enemmän, kuin on voitu ottaa. Erityisen suosittuja ovat olleet viikon

kestävät ammattiosastojen toimihenkilö- ja luottamusmiesskurssit. Myös kuukauden kestäville kurseille on ollut hyvä kysyntä.

Paikallisen tason koulutus

Koska opistot eivät riitä nykyisellään tyydyttämään ammattiyhdistysliikkeen koulutustarvetta, on paikallista koulutustoimintaa pyritty kaikin puolin lisäämään. Erityistä huomiota on tällöin kiinnitetty opintokerhotyön voimistamiseen ammattiosastoissa ja paikallisjärjestöissä, joiden osuus paikallisen koulutuksen koordinoijana on vahvistunut. Erityyppisten luento- ja valistustilaisuuksien määrä on lisääntynyt. Varsinaisen ajankohtaisinformaation lisäksi paikallisjärjestöt ovat suorittaneet ammattiyhdistys-toimikunnan toimittamien eriaiheisten peruskurssien mukaisia kursseja, joista suosituimpia ovat olleet luottamusmiestietous ja ammattiyhdistystiedon perusteet. Lisäksi kiinnostusta ovat herättäneet uusi työsopimuslaki ja järjestötehtävät. Kurssimuotoina on käytetty ilta- tai viikonlopputilaisuuksia. Ilahduttavaa yhteistyötä on tämän ohessa tehty kurssitoiminnan tehostamiseksi eri paikkakunnilla työväen- ja kansalaisopistojen kanssa.

Toimintakauden 1969—1970 aikana oli TSL:ssa SAK:n ja sen jäsenliittojen alaisten opintokerhojen määrä yhteensä 1039. Aikaisempaan lukemaan, 492, nähden kerhojen lukumäärässä on tapahtunut yli kaksinkertainen lisäys. Valtionavun alaisia kerhoja näistä oli 814. Opiskelijoita kerhoissa oli 7161, joka luku edellis-kautena oli 3781.

Jäsenliittojen koulutustoiminta on lisääntynyt kertomusvuoden aikana. Opintotilaisuuksien aineisto on monipuolistunut ay-liikkeen tarpeita vastaavien perusopetuspakettien lisääntymisen myötä. Liittojen alaisten opintokerhojen määrä on eräiltä osin huomattavastikin kasvanut.

Ammattiyhdistysopisto

Kertomusvuoden aikana opisto järjesti 7 kk kestäväen vuosikurssin, joka jakautui yleislinjaan ja kielilinjaan, kolme neljän viikon kansankorkeakoulukurssia, joista kaksi kesäkoulua ja yksi kielikurssi, kolmen viikon yhteiskunnallisen kesälukion ja kesäkoulun sekä kahden viikon skandinaavisen kesäkoulun. Lisäksi opisto pani toimeen yhteensä 49 viikon kestänyttä kurssia. Kurssien yhteinen osallistujamäärä oli 1796.

Ammattiyhdistysopiston esimiehenä ja johtokunnan puheenjohtajana on kertomusvuotena toiminut Veli Lehtinen, varapuheenjohtajana Risto Koskinen, sekä muina jäseninä Eeva Hakala, Antti Heikkilä, Olavi Hurri, Eugen Kaukolampi, Onni Koski, Aapeli Lankinen ja Emil Strand. Varajäseninä ovat olleet Vieno Björkman, Raimo Havasara, Juhani Hietanen, Unto Luhtasaari, Holger Nieminen, Matti Ojala, Jauko Salminen, Bo Winqvist sekä asiantuntijajäsenenä Lauri Sallaniemi.

Opiston johtajana on toiminut Emil Strand, apulaisjohtajana Seija Strand sekä muina vakinaisina opettajina Anja Oksanen 30.9.70 saakka, Pentti Aho, Arvo Santonen, Kalle Pirttijärvi, Tellervo Kivistö 1.10.70 lähtien, Raimo Kärkkäinen 1.11.70 lähtien.

Pohjolan opisto

Kertomusvuoden aikana Pohjolan Opistoa käytettiin ammattiyhdistysliikkeen koulutustilaisuuksiin melko runsaasti. Seitsemän kuukauden talvi-

kurssin lisäksi järjestettiin - kolmen kuukauden kurssi, neljän viikon talvikoulu, kolmen viikon kesälukio ja erilaisia viikon kestäviä kursseja yhteensä seitsemän. Näiden osallistujamäärä oli 238 henkeä. Vuoden 1970 lopussa Pohjolan Opisto siirtyi kokonaan ay-liikkeen käyttöön.

Pohjolan Opiston johtokunnan puheenjohtajana ja esimiehenä toimi kertomusvuoden aikana 27.11.—70 saakka Veli Lehtinen, johtokunnan varsinaisina jäseninä Kalle Pirttijärvi, Aarre Happonen, Arvi Hautamäki, Juhani Hietanen, Olavi Hurri, Unto Luhtasaari ja johtokunnan sihteerinä Markku Säiniö. SAK:n valtuusto valitsi 27.11.—70 johtokuntaan seuraavat henkilöt: varsinaisiksi jäseniksi tulivat Jussi Pikkusaari, Arvo H. Kreivilä, Irene Yrjälä, Raimo Kantola, Unto Luhtasaari, Antti Heikkilä, Viljo Järvinen, Juhani Hietanen ja opiston rehtori sekä varalle Jan Furstenborg, Jouko Möttönen, Eeva Hakala, Pauli Nieminen, Sole Halme, Tuulikki Kannisto, Unto Rautiainen ja Alvar Lankila.

Opiston rehtorina toimi Markku Säiniö, vararehtorina Anna-Liisa Vesterinen sekä opettajina Riitta Joutsen ja Tauno Kolari (1.8. lähtien).

SAK:n toimihenkilöt ovat osallistuneet ay-liikkeen ulkopuolella luento-toimintaan mm. ammattikouluissa, työväen- ja kansalaisopistoissa, kansalais- ja oppikouluissa ja eritasoisissa muissa opistoissa. Luennoissa on yleensä ollut kysymys ay-liikkeen toiminnallisista periaatteista ja tavoitteista.

SAK:n kuntokeskus

Kuntokeskuksen toiminta on kertomusvuoden aikana jatkunut vilkkaana. SAK:n koulutustoiminnassa sillä on ollut oma merkittävä osuutensa kurssilaisten virkistäjänä. Lähes kaikkiin Kiljavalla järjestettyihin kursseihin on kuulunut testauksia, kunto liikuntaa ja luentoja. Kuntokeskuksessa järjestetyissä tilaisuuksissa on ollut yhteensä 7665 osanottajaa, joi-

Kesäkuussa pidettiin Teknisen valiokunnan urakkahinnoittelukurssi Kiljavan opistossa, josta kuvamme.

den lisäksi kuntokeskukseen on tutustunut huomattava määrä muita henkilöitä eri yhteyksissä.

Kuntokeskuksen johtokunnan puheenjohtajana on toiminut Ahti Fredriksson ja jäseninä Emil Strand, Matti Ojala, Veikko Kansikas, Matti Kivistö, Sakari Montonen, Rauno Kousa, Raili Pakarinen, Mauno Ahonen sekä Tuomo Salama Kansanurheilun Keskusliitosta.

Kuntokeskuksen johtajana on toiminut Mauno Ahonen. Myynti- ja mainosasioiden hoitajana Raili Pakarinen, toimistoapulaisena Raili Karonen ja siivoajana Sirkka Jyrkänne.

Kuntokeskuksessa on järjestetty tilaisuuksia kertomusvuoden aikana seuraavasti:

osallis-
tujaa

Kuntokursseja	96
Valmennustilaisuuksia	167
Kuntokerhotoiminta	25

Satunnaiset liikuntatilaisuudet:

osallis-
tujaa

Kilpailut	1 482
Järjestöjen tilaisuudet	1498
Muita tilaisuuksia:	
Yksityisten ja yhteisöjen	
kokouksia	4 311
Lomailijoita	86

Kuntokeskuksessa on testattu yhteensä 1 174 henkilöä.

TSLn opintokerhot ammattiliitoittain opintokaufena 1969-70

Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto	116	96	837
Metallityöväen liitto	78	74	621
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto	121	72	666
Sähköalantyöntekijäin liitto	96	70	553
Kauppalaivaston huoltoneuvosto	107	65	467
SAK:n APJ:t	62	56	477
Puunjalostusteollisuustyöntekijäin liitto	53	42	286
Liiketyöntekijäin liitto	50	37	288
Kirjatyöntekijäin liitto	36	35	572
Kunnallis- ja sairaala-alojen työntekij.l	36	29	259
SAJ:n APJ:t	21	21	118
Rautatieläisten liitto	24	18	146
Puutyöväenliitto.	19	17	153
Veturimiesten liitto	19	17	169
Elintarviketyöläisten liitto	17	13	135
Rakennustyöläisten liitto	19	13	118
Tekstiilityöväen liitto	22	13	121
Vaatetustyöläisten liitto	13	12	85
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto	13	11	156
Lasi- ja Posliinityöväen liitto	1	11	110
Valtion viranhaltijain ja työntekijäin liitto	11	11	160
Kemian Työntekijäin liitto	15	10	70
Kutoma- ja Neuletyöväen liitto	12	10	88
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto	10	9	76
Työläisliitto	9	7	70
Maaseututyöväen liitto	6	5	39
Mekanikkojen liitto	5	5	39
Postiliitto.	9	4	36
Jalometallityöntekijäin liitto	6	4	21
Teollisuuden korjaamo- ja voimalaitostyöväen liitto .	7	4	26
Toimittajaliitto	4	4	34
Mielisairaanhoidtajain liitto	5	3	24
Auto- ja Kuljetustyöväen liitto	3	3	34
Kiinteistötyöntekijäin liitto	2	2	13
Muurarien liitto	2	2	20
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto	3	2	10
Teräs-, Kaivos- ja Konepajatyöväen Ammattiliitto .	2	2	17
Ilmailualan Unioni			10
Satamatyöntekijäin liitto			8
Tullimiesliitto			11
Yleinen Viranhaltijain liitto			9
<u>Yleis- ja erikoisalojen ammattiliitto</u>			9
Yhteensä	039	814	7 161

Koulutusvaliokunnan toiminta

SAK:n naisvaliokunta järjesti Kiljavan Ammattiyhdistysopistolla maaliskuun 21—22 päivinä 1970 automatioseminarin, johon osallistui 110 eri ammattiliittojen naisedustajaa.

Ammattiyhdistysnaisten opintovii-kolla kesäkuun 22—30 päivinä 1970 oli 40 ammattiyhdistysnaista opiskele-massa ammattiyhdistysliikkeen kes-keisiä kysymyksiä ja luottamusmies-oppia.

Tavanomaiset ammattiyhdistys-naisten retkeilypäivät pidettiin ensin Pohjolan Opistolla elokuun 15—16 päivinä. Nämä retkeilypäivät ovat herättäneet lisääntyvää mielenkiintoa pohjolaisten ammattiyhdistysväen kes-kuudessa: niinpä nyt retkeilypäiville saapuikin 400 henkeä. Kiljavan Am-mattiyhdistysopistolla ja Kuntokes-kuksessa pidetyille retkeilypäiville osallistui 450 henkeä. Amatillisten paikallisjärjestöjen naisjaostojen tu-levaa toimintaa suunniteltiin yhteisillä neuvottelupäivillä Kiljavalla, jonne eri naisjaostot olivat lähettäneet 75 edustajaansa.

Jo pitemmän aikaa vireillä ollut ajatus erityisten mielenterveyspäivien järjestämisestä toteutui kertomusvuoden aikana. Näitä onnistuneiksi osoit-tautuneita mielenterveyspäiviä jär-jestettiin seuraavasti:

Tampereella huhtikuun 5 päivänä, läsnä oli 135 henkeä,

Kuopiossa huhtikuun 11—12 päivi-nä, läsnä oli 60 henkeä,

Jyväskylässä huhtikuun 19 päivä-nä, läsnä oli 120 henkeä,

Haminassa huhtikuun 26 päivänä, läsnä oli 250 henkeä ja

Raumalla syyskuun 6 päivänä, läsnä 65 henkeä.

Mielenterveyspäiville osallistui yh-teensä 700 henkeä.

Naisvaliokunnan järjestämällä Un-kariin tehdyllä lomamatkalla oli 12 ammattiyhdistysnaista ja matkan joh-tajana toimi SAK:n naisvaliokunnan varapuheenjohtaja Irene Yrjälä.

SAK:n naisvaliokunnan 5-henkinen ryhmä tutustui kesäkuun 1—10-70 välisenä aikana DDR:n työelämään ja erityisesti työelämässä olevien nais-ten ongelmiin. Matkalla olivat edus-tettuina SAK:n naisvaliokunnan jäse-net Elli Eerola, Vieno Hämäläi-nen, Ebba Keskinen, Anna-Liisa Saarela ja Helvi Raatikainen.

Kertomusvuosi on ollut ammatillis-ten paikallisjärjestöjen naisjaostojen toiminnassa vilkasta ja monipuolista, sitä osoittavat monet erilaiset tilai-suudet, joita päättäneen vuoden aika-nä järjestettiin yhdessä SAK:n nais-valiokunnan kanssa viisikymmentä-kahdeksan ja niissä oli läsnä 1099 henkeä. Yhteensä kaikkiin tilaisuuk-siin osallistuneita vuoden 1970 aikana 3068 henkeä. Näitten lisäksi ovat naisjaostot järjestäneet paikallisia kursseja ja opintotilaisuuksia.

SAK:n naisvaliokunnan jäseninä ovat olleet:

Irene Yrjälä varapuheenjohtajana (Tekstiili- ja vaatetustyöväen liitto), Kirsti Rynänen (Elintarviketyöläis-ten liitto), Anna-Liisa Saarela (Raken-nustyöläisten liitto), Ebba Keskinen (Liiketyöntekijäin liitto), Helvi Hei-nonen (Suomen kunnallisten työnteki-jäin ja viranhaltijain liitto), Kaarina Kari (Paperiteollisuuden työntekijäin liitto), Elli Eerola (Metallityöväen liitto), valiokunnan puheenjohtaja on ollut SAK:n naissihteeri Helvi Raati-kainen ja valiokunnan sihteerinä toi-mitsija Vieno Hämäläinen, joka ker-tomusvuoden aikana on edelleen oh-jannut naisjaostotyötä.

SAK:n nuorisoleiri pidettiin Kierinniessä. Lentopallo oli leirin mielenkiintoisimpia urheilutapahtumia ja keräsi runsaasti joukkueita sekä katselijoita.

Nuorisovaliokunnan toiminta

SAK:n nuorisovaliokuntaan kuuluvat Pekka Heinonen puheenjohtajana (Metallityöväen liitto), varapuheenjohtajana Matti Ojala (Muurarien

Liitto) sekä jäseninä Tuulikki Kanisto (Metallityöväen liitto), Ari Kekkinen (Kemian Työntekijäin liitto), Matti Puumalainen (Liiketyöntekijäin

liitto), Raimo Kantola (VTY), Reijo Boman (Nahka-Jalkine- ja Kumityöväenliitto) Topi Tolvanen (Rakennustyöläisten liitto) ja Seppo Niemi (Tekstiilityöväen liitto). Asiantuntijajäseninä ovat valiokunnassa Sulo Hentula (TSL) ja Tauno Salama (KUK).

Toimintavuoden aikana nuorisosihteerin tehtäviä hoiti Ari Kekkinen ja 11.1.1970 lähtien Lauri Ihalainen Kekkinen siirryttyä Kemian-Työntekijäin liiton palvelukseen.

Toimintavuoden aikana järjestettiin kaksi viikon kurssia ammattiyhdistysopistolla. Ensimmäisen aiheena oli »Ammattiyhdistysliikkeen nuori tässä ja nyt», toinen kurssi käsitteli työehtosopimustoimintaa, tiedotustoimintaa, luottamusmiestiedon perusteista, sekä nuorten asemaa ammattiyhdistysliikkeessä.

Ammattiyhdistysliikkeen nuorten koulutusleiri pidettiin Rautalammilla 5.—12.7.1970. Koulutusleiri onnistui erittäin hyvin, antaen alkusysäyksen määrätietoisemman nuorisotoiminnan käynnistämiseksi ammattiyhdistysliikkeessä. Retkeilypäivät pidettiin 11.—12.7.1970 Rautalammilla, Retkeilypäivät muodostuivat suurtahtumaksi ja ammattiyhdistysnuorten joukkotilaisuudeksi.

SAK:n nuorisovaliokunta otti toimintavuonna 1970 perustellusti ja perusteellisesti kantaa työehtosopimustoimintaan nuorten työläisten kanalta tehden keskusjärjestölle ja liitoille esityksiä nuorten aseman pa-

rantamiseksi työelämässä, palkkauksen ja työolosuhteiden osalta.

SAK:n nuorisovaliokunnan apueliminä toimintavuonna työskenteli nuorisopoliittista ohjelmaa laativa työryhmä. Nuorisopoliittisen ohjelman aikaansaaminen olikin toimintavuoden tärkeimpiä tavoitteita. Kansainväliseen toimintaan nuorisovaliokunta paneutui erityisellä tarmolla.

Merkittävä kansainvälinen tapahtuma oli SAK:n nuorisovaliokunnan järjestämä Kansainvälinen nuorisoseminaari, johon osallistui kaikista pohjoismaista, Ruotsista, Tanskasta, Norjasta sekä Länsi-Saksasta, Itä-Saksasta, Neuvostoliitosta ja Unkarista ammattiyhdistysnuoria keskustelemaan työläisnuorten asioista. Merkittävää oli se, että seminaari, joka oli laatuaan ensimmäinen, sai yhteisen kannanoton sekä päätöksen tällaisten kansainvälisten seminaarien jatkamiseksi.

Ammattiyhdistysliikkeen nuorten edustajia kävi toimintavuonna 1970 Neuvostoliitossa ja Itä-Saksassa.

Yleisenä toteamuksena 1970 toiminnasta voidaan selvästi nähdä nuorten aktiivisuuden lisääntyminen ammattiyhdistystoiminnassa. Nuoria työläisiä on valittu luottamustehtäviin ja nuoria on tullut aikaisempaa enemmän aktiiviseen osastotoimintaan sekä liittojen ja keskusjärjestöjen tarjoamaan koulutustoimintaan mukaan.

Ruotsinkielisen jäsenistön toiminta

SAK:n ruotsinkielisen jäsenistön koulutuksellisia ja järjestöllisiä asioita hoitava SAK:n ruotsinkielinen sihteeristö kokoontui kertomusvuoden aikana 11 kertaa. Sihteeristön kokoonpano oli seuraava: puheenjohtaja Ahti Fredriksson (SAK), varapuheenjohtaja Sigurd Norrmén (KTV), Harry Fredriksson (Metallityöväen liitto), Reijo Hyytiä (Kemian Työntekijäin liitto), Jarl Sund (Elintarviketyöläisten liitto), Jan Furstenborg (Liiketyöntekijäin liitto), Carl Sundberg (Rakennustyöläisten liitto) ja Risto Laakkonen (SAK). Sihteeristön kokopäivätoimisenä toimitsijana ja sihteerinä toimi Risto Laakkonen.

Sihteeristö on toiminta-alueellaan järjestänyt valistus- ja tiedotustilaisuuksia. Tilaisuuksissa on käytetty sihteeristön jäsenten lisäksi Ruotsin LO:n edustajia. Vappuna vieraili LO:n järjestösihteeriksi Klas Pettersson puhujana Porvoossa ja Tammisaaressa ja Lennart Svensson AE-tilaisuuksien puhujana Karjaalla, Lohjalla, Porvoossa ja Närpiössä.

Ammattiyhdistysopistossa pidettiin kertomusvuoden aikana seuraavat ruotsinkieliset kurssitilaisuudet: 18—24.1. työturvallisuuskurssi, 17 osanottajaa; työturvallisuuden jatkokurssi 9—13.3. 12 osanottajaa; 20—24.4. luottamusmieskurssi, 35 osanottajaa; Skandinaavinen kesäkoulu 2—14.8. 30 osanottajaa, näistä Ruotsista 11, Tanskasta 4, Norjasta 5 ja Suomesta 10.

Koko syksyn toimintakauden kesätauon jatkuvia koulutustilaisuuksia järjestettiin seuraavilla paikkakunnil-

la: Vaasa, Pietarsaari, Närpiö ja Tammisaari.

Koulutusaineistona on käytetty pääasiassa sihteeristön omaa tai käännettyä aineistoa sekä Ruotsin LO:n aineistoa soveltuvin osin.

Sihteeristö on kertomusvuoden kuluessa laatinut opintoaineistoa ja julkaisutoimintaa koskevan suunnitelman TSL:n ruotsinkielisen sihteeristön kanssa. Suunnitelman ensimmäinen vaihe, Ammattiyhdistystiedon perusteet-kurssin ruotsinnettu painos saatettiin järjestöjen käyttöön joulukuussa.

Ruotsinkieliseen jäsenistöön suuntautuva tiedotus- ja valistustoiminta on jäsenistön pienuudesta ja liittojen mahdollisuuksien erilaisuudesta johtuen vaikeahoitoista. Keskitetyn ruotsinkielisen jäsenlehden toimittamis-mahdollisuutta on tutkittu.

Sihteeristöä on edustanut TSL:n ruotsinkielisessä sihteeristössä Ahti Fredriksson ja Risto Laakkonen, SAK:n hallituksessa Ahti Fredriksson henkilökohtaisena varajäsenenään Sigurd Norrmén.

Sihteeristön toiminta-alueella oli toiminnassa 15 ammatillista paikallisjärjestöä, joiden tilaisuuksiin sihteeristön jäsenet ovat osallistuneet.

Sihteeristö on ollut yhteistoiminnassa eri ruotsinkielistä vähemmistöä edustavien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Sihteeristö on välittänyt luennoitsijoita eri koulu- ja oppilaitoksiin sekä tilaisuuksiin joissa ay-liikettä on esitelty. Työmarkkinapoliittisten ohjelmien lisääntymistä radion ja tv:n ruotsinkielisellä puolella on sihteeristön toimesta edesautettu.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

SAK:n tiedotustoiminnan pääpaino kohdistui, kuten edellisenä vuonnakin, ammattiyhdistysliikkeen eheyttämistoimien informoimiseen, sisäisen tiedotustoiminnan kehittämiseen sekä loppuvuodesta luonnollisesti työehtosopimuskysymysten käsittelemiseen. Erittäin merkittäväksi tehtäväksi kohosi vuoden aikana toiminta työväenlehdistön tukemiseksi. Jo edellisenä vuonna ammattiyhdistysliikkeessä aloitettu kampanja sai varsin paljon vastakaikua jäsenistössä ja työväenlehdistön erityiskysymyksiä käsiteltiin eri kokouksissa, tiedotustilaisuuksissa ja seminaareissa huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin. Loppuvuodesta työväenlehtien julkaisijoilta saatujen tietojen mukaan näiden lehtien levikki oli hitaasti kohoamassa, johon ammattiyhdistysliikkeen kampanjalla oli varmasti oma merkittävä osuutensa. Työväenlehtikampanjaa hoitamaan perustettiin tiedotusvaliokunnan oheen erityinen toimikunta, jossa olivat edustettuina kaikkien kolmen työväenpuolueen lehdistön edustajat.

Tiedotustoiminnan alueellisia kursseja järjestettiin vuoden aikana 12 ammatillisen paikallisjärjestön alueella, minkä lisäksi järjestettiin kolme alueradiotoiminnan kurssia yhdessä Oy Yleisradio Ab:n alueradiotoimiston kanssa. Vuoden lopulla tiedotusvaliokunta teki SAK:n hallitukselle ehdotuksen erityisen radio- ja televisiotuimikunnan perustamisesta huolehtimaan yhä tärkeämmäksi käyvän yleisradiopoliittisen keskustelun seuraamisesta ja ammattiyhdistysliikkeen yleisradiopoliittisten mielipiteiden esiintuomisesta. Periaatteellisesti merkittävänä on pidettävä sitä, että

sekä radion että television ohjelmaneuvoistoissa tehtiin syksyllä 1970 vasemiston edustajien aloitteesta yksimielinen päätös ammattiyhdistysliikkeen osuuden lisäämisestä näiden joukkotiedotusvälineiden ohjelmissa.

Yritysdemokratian edellytyksiin kuuluvasta sopimuksesta yrityksen sisäisen tiedotustoiminnan järjestämiseksi neuvoteltiin STK:n kanssa syksyn aikana ja sopimus allekirjoitettiin UKK-ratkaisun yhteydessä joulukuussa. Tämä sopimus joka astuu voimaan 1.7.1971 tähdentää kokonaisvaltaisen tiedotusorganisaation luomista yrityksiin, eri henkilöstöryhmien ja organisaatiotasojen tiedotuksellisen yhteistyön välttämättömyyttä ja yrityksestä työntekijöille annettavien tietojen monipuolisuutta. Sopimus mm. takaa ammattiyhdistyksille oikeuden jakaa omaa painettua tai monistettua informaatiotaan työpaikalla.

Tiedotusosasto toimitti vuoden aikana joukkotiedotusvälineille erilaista tiedotusmateriaalia 511 liuskaa. Tiedotustilaisuuksia uutistoimistojen, päivälehtien, radion, television ja ammattiyhdistyslehtien toimittajille pidettiin 17, joista kaksi työmarkkinatoimittajille seminaarin muodossa yhdessä STK:n kanssa.

Julkaisutoiminta

Ammattiyhdistysliikkeen sisäisen tiedotustoiminnan kehittämiseksi tiedotusvaliokunta päätti esittää SAK:n hallitukselle keskusjärjestön, liittojen ja ammatillisten paikallisjärjestöjen toimitsijoille sekä henkilökunnille toimitettavan tiedotuslehden perusta-

Työväen päivälehtien ja SAK:n välillä allekirjoitettiin 12.11. yhteistyösopimus. Allekirjoitustilaisuudessa olivat oik. Demokraattisten Kustantajain Liiton edustaja Selim Rinne, puheenjohtaja Arvo Hautala, puheenjohtaja Niilo Hämäläinen, Työväenlehdistö ry:n puheenjohtaja Visa Kivi, toimitusjohtaja Eino A. Wuokko sekä Oy Päivän Sanomien toimitusjohtaja Erkki Väre. Seisomassa toimittaja Pertti T. Hyvönen.

mistä. Samoin käsiteltiin ruotsinkielisen informaation tehostamista mm. siten, että Palkkatyöläisessä julkaistava ruotsinkielinen sivu Löntagaren muutettaisiin määräajoin ilmestyväksi ruotsinkieliseksi erillisjulkaisuksi. Esitys jatkokäsittelyä tehtiin SAK:n ruotsinkieliselle sihteeristölle.

Keskusjärjestön äänenkannattaja Palkkatyöläinen ilmestyi vuoden aikana 50 numerona, joista 8-sivuisia oli 8, 12-sivuisia 26, 16-sivuisia 11 ja 20-sivuisia 5. Lehden päätoimittajana toimi V. S. Montonen, toimittajina

Elsa Aaltonen ja Pertti T. Hyvönen.

Tiedotusvaliokuntaan, joka samalla toimi Palkkatyöläisen toimitusneuvostona, kuuluivat: puheenjohtajana V. S. Montonen (SAK), varapuheenjohtajana Martti Nieminen (Rakennustyöläisten liitto) sekä jäsenenä Jorma Cantell (Metallityöväen liitto), Pentti Kinha (Yleinen lehtimiesliitto), Alvar Lankila (Kiinteistötyöntekijäin liitto), Raimo Kantola (VTY), Pauli Nieminen (Kirjatyöntekijäin liitto) sekä Reino Tuomi (KTV). Valiokunnan sihteerinä on toiminut Elsa Aaltonen.

Työehtosopimustoiminta

Työehtosopimuspoliittisten tavoitteiden ja yhtenäisen linjan määrittämiseksi vuodelle 1971 solmittavia työehtosopimuksia varten järjesti työehtoasiain jaosto kaksi liittojen edustajien neuvottelutilaisuutta 17.3. ja 2.9. Merkillä pantavaa on, että eräissä liitoissa tapahtui työehtosopimustavoitteiden asettaminen aikaisempaa käytäntöä täydentäen jäsenistön keskuudessa suoritetun kirjallisen mielipidekyselyn antamien tulosten pohjalta. Perusteellisen valmistelun jälkeen määriteltiin SAK:n talous- ja työehtosopimuspoliittiset tavoitteet keskusjärjestön hallituksen kokouksessa 3.11.

1) Palkankorotusten osalta päätaavoitteena oli pidettävä reaaliansioiden mahdollisimman suuren nousun turvaamista siltä pohjalta, että

— kaikille turvataan samansuuruinen 50 pennin yleiskorotus tuntia kohti sekä varataan lisäksi liitoille alakohtaisia järjestelyjä varten 2—3 %;

— erityistä huomiota kiinnitetään ohjetunti- sekä kirjapalkkojen nostamiseksi lähemmäksi käytännön ansioita;

seksi lähemmäksi käytännön ansioita;
— matalapalkka-aloilla pyritään yleiskorotuksen lisäksi toteuttamaan kuoppakorotuksia.

2) Palkkaratkaisun toteuttamiseksi ja reaaliansioiden turvaamiseksi pyritään keskitettyyn, yksivuotiseen ja kaikki liitot käsittävään työehtosopimusratkaisuun, joka jättää liitoille alakohtaista liikkumavaraa ja jonka yhteydessä toteutetaan seuraavat talouspoliittiset toimenpiteet:

— toteutetaan säännöstelyvaltuudet siten, että reaaliansioiden nousu

muodostuu vähintään tuottavuuden nousua vastaavaksi ja että palkansääjain suhteellinen osuus kansantulosta kasvaa. Lisäksi talouspoliittisten järjestöjen sekä valtiovallan kanssa sovitetaan hintatason pitämisestä sopimusten solmimisajankohtana arvioituissa puitteissa;

— maataloustuloratkaisun pääkohdat pyritään sopimaan keskitetyn ratkaisun yhteydessä;

— pyritään toteuttamaan vientimaksujärjestelmän pohjalta julkisen vallan valvonnassa oleva suhdannetausajärjestelmä;

— asuntojen, erityisesti vuokra-asuntojen tuotannon lisäämiseksi erityisen sopimusmenettelyn turvin varmistetaan rahoituksen saanti yksityisiltä luottomarkkinoilta valtion lainoittamaan asuntotuotantoon;

— vapaa-ajan tapaturmavakuutus toteutetaan Liinamaa I-mukaisena.

3) Erinäisten kysymysten osalta hyväksyttiin tavoitteet arkipyhäviikkojen työaikajärjestelystä, erorahajärjestelmän kehittämisestä, pääluottamusmiesten toimintamahdollisuuksien lisäämisestä sekä työntekijöiden osallistumismahdollisuuden turvaamiseksi ammatti- ja aikuiskasvatuskursseille.

4) Laajassa sosiaalipaketissa kiinnitettiin erityistä huomiota vuosiloma- ja eläkejärjestelmien kehittämiseen sekä työturvallisuuden, kuntoutuksen ja työpaikkaterveydenhuollon kehittämiseen.

Työehtosopimusneuvottelut osoittautuivat erittäin vaikeiksi ja johtivat työehtosopimuspoliittisesti poikkeukselliseen menettelyyn tasavallan presidentin puuttuessa työmarkkinati-

lanteeseen ja esittäessä neuvottelujen katkettua oman välitysehdotuksensa samana päivänä, jolloin SAK:n valtuusto kokoontui käsittelemään syntynyttä tilannetta, 4.12. Äänestyksen jälkeen valtuusto hyväksyi ns. UKK-välitysehdotuksen, jonka tärkeimmät kohdat olivat sopimuskauden ulottaminen jatkumaan maaliskuun 1972 loppuun sekä:

1) palkkakysymysten osalta

— yleiskorotus: Palkansaajien voimassa olevien palkkoja korotetaan sopimuskauden kuluessa 42 penniä tunnilta tahi sitä vastaavalla markkamäärällä viikolta tai kuukaudelta;

— järjestelyprosentti: Edellä sanotun lisäksi korotetaan palkkaa, palkkaperusteita tai muita työvoimakustannuksia lisääviä tekijöitä aloittain erikseen sovittavalla tavalla siten, että korotusten vaikutus on 2 % alan palkkasummasta;

— korotusten toteuttaminen: Sen palkanmaksukauden alusta lukien, jonka alkamispäivä sattuu lähimmäksi työehtosopimuksen tai sitä vastaavan sopimuksen allekirjoituspäivää, korotetaan voimassaolevia palkkoja 22 pennillä tunnilta taikka sitä vastaavalla markkamäärällä viikolta tai kuukaudelta. Samasta ajankohdasta lukien toteutetaan edellä tarkoitetusta järjestelyprosentista johtuvat korotukset. Järjestelyprosentti voidaan aloittain sopia myös 3 %:ksi edellyttäen, että 22 pennin määrää tai sen mukaista viikko- tai kuukausipalkan korotuksen markkamäärää vähennetään sillä penni- ja markkamäärällä, joka vastaa 1 % alan palkkasummasta muunnettuna penni- tai markkamääräksi.

— sen palkanmaksukauden alusta, jonka alkamispäivä on lähinnä syyskuun 1 päivää 1971, korotetaan palkkoja 20 pennillä tunnilta tai kuukausipalkkaa sitä vastaavalla markkamäärällä;

— vähimmäispalkka: Täysin työkykyisen 18 vuotta täyttäneen työntekijän säännöllisen työajan vähimmäisansio luontoisetuineen on vuoden

1971 alusta 3 mk tunnilta. Vastavasti määräytyy viikko- ja kuukausipalkalla olevien vähimmäisansio siten, että esimerkiksi pienin kuukausipalkka 40 tunnin työviikkoa sovellettaessa on 516 mk. Nyt voimassa olevien työehtosopimusten piirissä em. vähimmäisansiota sovelletaan kuitenkin uuden työehtosopimuksen voimaantulosta lukien.

Vähimmäispalkkajärjestelyn hyväksyminen asetettiin perusedellytykseksi muiden välitysehdotuksen sisältämien ehdotusten hyväksymiselle siten, että toisaalta ehdotettu vähimmäispalkkajärjestely raukeaa, jollei myös muita ehdotuksia hyväksytä.

2) Sosiaaliset järjestelyt toteutetaan neuvotteluissa avoimeksi jättäen vuosilomakysymystä lukuunottamatta Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön neuvottelijoiden yhteisesti hyväksymän neuvottelutuloksen pohjalta seuraavasti:

— Neljän viikon vuosiloma toteutetaan työntekijäin vuosilomalakia muuttaen siten, että työntekijä ansaitsee vuosilomaa kaksi päivää työsäolokuukautta kohti 1.4.1972 lähtien, jolloin neljän viikon vuosiloma toteutuu vuodesta 1973 lukien;

— Asuntotuotannon, erityisesti vuokra-asuntojen tuotannon lisäämiseksi sopijapuolet tulevat myötävaikuttamaan siihen, että valtion asuntolainoja vuokra-asuntojen tuotantoon lisätään sekä luodaan asuntohallituksen, keskuspankin ja eri luottolaitosten kesken menettely, jolla varmistetaan vuosittain ensisijaisen lainan saanti valtion asuntolainojen turvin rakennettaville vuokratiloille sekä että valtiovalta asettaisi komitean tai työryhmän selvittämään mahdollisuuksia lisätä asuntojen tuotantoa;

— Väliinputoajat: Sopijapuolet korostavat, että ns. väliinputoajien ongelma on ratkaistava kiireellisesti ja ovat yhtä mieltä siitä, että valmisteilla oleva lainsäädäntö saatetaan voimaan viimeistään heinäkuun 1 päivästä 1971;

— sosiaalipaketin yhteydessä sovitettiin lisäksi vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen, erorahajärjestelmän, työttömyysvakuutuksen ja eläkelainsäädännön kehittämisestä, elatusmaksujen korottamisesta huoltoapulain 5 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, määrääkaikais- ym. tarkastusten korvaamisesta, työpaikkaterveydenhuollosta, turvallisuustoimikuntien työn tehostamisesta ja valtuuksien laajentamisesta, päluottamusmiesten toiminta mahdollisuuksien lisäämisestä, koulutustoiminnasta sekä yrityksen sisäisestä tiedotustoiminnasta.

3) Maataloutta koskevat ehdotukset

— Maatalouden tuloverolain muutokset hyväksytään hallituksen esityksen mukaisesti;

— Voin ja margariinin hintasuhdetta muutetaan tammikuun 1. päivästä 1971 lukien;

— Maataloustuotteiden tavoitehintoja korotetaan 1.1.1971 lukien keskimäärin 3,5 % ja 1.9.1971 lukien 1,75 %. Viimeksi mainitut hinnat ovat voimassa 31.3.1972 saakka. Tavoitehintojen vahvistamisperusteet hinnoitteluvuodeksi 1972/73 selvitetään erikseen;

— Viljelmäkoon mukaista alueittaista hintapolitiittista tukea vuodeksi 1971 korotetaan 5,3 %.

4) Yleisten talouspoliittisten toimenpiteiden osalta välitysehdotus sisältää ehdotuksen hintasäännöstelyn jatkamisesta ja suhdanneverosta:

— Hintasäännöstelyn jatkaminen on kokonaisvaltaisten tulopoliittisten ratkaisujen aikaansaamisen kannalta välttämätöntä, minkä vuoksi edellytetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtuuslain voimassaoloajan pidentämiseksi maaliskuun loppuun 1972 sekä että hintasäännöstelyä käytännössä toistaiseksi toteutettaisiin nykyisessä laajuudessaan kuitenkin siten, että eräisiin ehdotuksessa lueteltuihin yrittäjistä itsestään johtumattomiin kustannusten lisäyksiin olisi hintasäännöstelypäätoiksi annettaessa kiinnitettävä riittävästi huomiota;

— Suhdannevero koskisi puu- ja puunjalostusteollisuuden tuotteiden vientiä siten, että suhdanneveron suuruus olisi 2,5, % syyskuun 1969 alusta elokuun 1970 loppuun välisenä aikana tapahtuneen viennin arvosta. Suhdanneverosta kertyvät varat olisi käytettävä siten, että 3/5 varoista käytettäisiin vuokra-asuntojen tuotannon rahoittamiseen, 1/5 tehostetun metsänparannusohjelman edistämiseen sekä 1/5 ammattikoulutuksen tehostamiseen. Suhdanneverosta kertyneiden varojen jakaminen olisi uskottava toimikunnalle, johon valtioneuvosto, Suomen Pankki, työnantajajärjestöt ja SAK nimeäisivät kukin yhden jäsenen.

UKK-sopimus allekirjoitettiin työmarkkinajärjestöjen ja STK:n kesken 8.12. Keskusjärjestön sääntöjen edellyttämässä määräajassa irtisanoutuivat UKK-sopimuksesta Rakennustyöläisten Liitto, Muurarien Liitto, Kiinteistötyöntekijäin Liitto, Yleinen Lehtimiesliitto ja Toimittajaliitto sekä myönnetyin lisäajan jälkeen Suomen Metallityöväen Liitto ja Sähköalan työntekijäin Liitto metalliteollisuudessa työssä olevien sähkömiesten osalta. 31.12. mennessä oli suuri osa työehtosopimuksia saatu solmituiksi, mutta työehtosopimustilanne oli sekava suurten jäsenliittojen irtisanouduttua keskitetystä ratkaisusta.

Työehtoasiain jaosto järjesti vielä 14.12. liittojen edustajille neuvottelutilaisuuden liittokohtaisen työehtosopimustilanteen käsittelemiseksi.

SAK:n ja STK:n solmimien yleis-sopimusten perusteille rakentuvaa sopimuskenttää laajennettiin vuoden aikana siten, että Liiketyönantajain Keskusliiton kanssa solmittiin yhtäaikaaisesti yleissopimus ja luottamusmiessopimus, jotka sopimukset allekirjoitettiin 6.3. Vuoden lopulla allekirjoitettiin LK:n kanssa lisäksi turvallisuustyösopimus 21.12. Luottamusmiessopimus Työehtoliiton kanssa allekirjoitettiin 12.3.

Vuoden aikana tapahtui merkittäviä lainsäädännöllisiä uudistuksia. Uusi työsopimuslaki ehdittiin hyväk-

Lokakuussa aloitettiin työehtosopimusneuvottelujen tunnustelukierros keskusliittojen välillä. Kuvassa vas. puheenjohtaja Erkki Nissilä, sihteeri Simo Elomaa, puheenjohtaja Hautala, puheenjohtaja Hämäläinen ja STK:n toimitusjohtaja Päiviö Hetemäki.

syä ennen vaaleja ja annettiin 30.4. Laki on tullut voimaan kuluvan vuoden alusta. Vuokralaisten pysyvää irtisanomissuojaa koskeva lainmuutos annettiin vihdoin 13.11. ja laki on tullut voimaan kuluvan vuoden alusta. Virkaehtosopimuslait on annettu 6.11. ja niissä säädettyä menettelyä sovelletaan ensimmäistä kertaa kuluvana vuonna. Yritysdemokratiakomitea jätti mietintönsä 31.1. ja tämän ns. professorikomitean mietinnön johdosta asetti valtioneuvosto 7.6. uuden työmarkkinajärjestöjen edustajista muodostetun komitean, joka sai tehtäväkseen laatia kiireellisesti ehdotuksen niistä toimenpiteistä, joihin em. mietinnön johdosta käytännössä olisi ryhdyttävä.

Uhkavaatimusluvat ja työnseisaukset

Uhkavaatimuslupia käsitteli keskusjärjestön hallitus ainoastaan yhdessä kokouksessaan, 6.2. Tällöin merkittiin, että Kunnallis- ja sairaala-

alojen työntekijäin liitto on 5.2. ilmoittanut työnseisauksen uhkasta 23.3. Kuusankosken Keskus-Pesula Oy:ssä sekä että Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäin Liitto yhdessä Auto- ja Kuljetustyöväen Liiton kanssa olivat ilmoittaneet linja-autohenkilökuntaa koskevasta työnseisauksesta 23.2.

Tilastollisen päätoimiston keräämien tietojen mukaan oli kertomusvuonna 240 työnseisausta, joihin osallistui 201556 työntekijää. Menetettyjen työpäivien lukumäärä oli 233.173. Rakennusalalla oli työpäivien suurin menetysprosentti, 13 % kaikista menetetyistä työpäivistä. Työnseisauksiin osallistuneiden työntekijöiden ja menetettyjen työpäivien lukumäärä kasvoi noin kaksinkertaiseksi edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin vastaavat luvut olivat 83.207 työntekijää ja 161.083 työpäivää, mikä osaltaan kuvastanee työntekijöiden piirissä syntynyttä epävarmuutta tulevasta ns. vakauttamiskauden lähestyessä loppuaan.

työehtosopimusten lukumäärä

Liitto	Työehtosop.		Sopimuspöytäk.	
	Maan käsitt.	Paikall.	Maan käsitt.	Paikall.
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.	17			11
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y. ...	9	1		1
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan-Liit- to r.y.	3	3		
Ilmailualan Unioni r.y.	3		1	
Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y.	2			
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	1	20		
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	9	12		14
Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y. ...	2	4		
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	3	6		
Suomen kunnallisten työntekijäin ja viran- haltijain liitto r.y.		40		
Suomen Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	3	1		2
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	19	¹⁾		
Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y.	7	8	4	3
Suomen Merimies-Unioni r.y.	9	2	7	2
Suomen Metallityöväen Liitto r.y.	29			50
Muurarien Liitto r.y.	2		3	
Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.	7			¹⁾
Nahka- ja kumialojen ammattiliitto ry.	7			1
Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto r.y.	3	6		
Postiliitto r.y.	1			
Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y.	11			10
Puuliitto r.y.	4		4	4
Rakennustyöväen Liitto r.y.	19		10	3
Rautatieläisten Liitto r.y.	1	4		1
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehti- miesliitto r.y.		10		
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y. ...	13		3	
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y. ...	10	7		7
Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y. ...	1			2
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y.	2	7		1
Toimittajaliitto r.y.		1		
Valtion Työntekijäin Liitto r.y.	7			7
Valtion Viranhaltijain ja Työntekijäin Liit- to r.y.	5			
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	1		1	
Yhteensä	210	132	33	119

¹⁾ ei tietoa

Sosiaalipoliittiset kysymykset

Kertomusvuoden aikana tapahtui sairausvakuutuksen piirissä merkittävä muutos. Sairausvakuutuksesta siirryttiin lääkekorvausten osalta 1.2.1970 suoraan korvausmenettelyyn ts. sairausvakuutuskorvaus voidaan vähentää lääkeostossa jo apteekissa. Sairausvakuutuksen alin päiväraha nostettiin 5 markasta 20 pennistä 6 markkaan 80 penniin ja ylin päiväraha 29 markasta 25 pennistä 38 markkaan 25 penniin helmikuun alusta lähtien. Syyskuussa muutettiin sairausvakuutuslakia siten, että korvausten hakuaikaa pidennettiin 3 kuukaudesta 6 kuukauteen. Ilmaislääkkeiden luetteloa lisättiin vuoden alusta alkaen ja mukaan tulivat mm. krooninen keuhkoastma, krooninen verenpainetauti ja krooniset hyttymistaudit.

Huoltoapulakiin tehtiin merkittäviä perustavaa laatua olevia korjauksia, jotka astuivat voimaan vuoden 1971 alusta lukien. Tähän asti on huoltoapu ollut lainanluontoista, joka on voitu periä takaisin. Vuoden 1971 alusta lukien huoltoapua ei enää peritä takaisin, paitsi eräissä lain tarkemmin määrittelemissä tapauksissa. Tällaisena poikkeuksena mainitaan, jos huoltoavun antaminen on aiheutunut työläkköön osallistumisesta. Tällöin periminen tapahtuu kuitenkin vain työläkköön osallistuneelle itselleen annetun huoltoavun kohdalta, ei siis koko perheen huoltoavusta. Lakolaiselle annettu avustus on siis tällöin korottoman lainan kaltainen.

Työmarkkinajärjestöjen kesken tehtiin vuonna 1966 sopimus, jolla tehostettiin työntekijäin irtisanomissuojaa. Sopimuksen mukaan työnantaja

ei ole oikeutettu irtisanomaan työntekijää ilman asiallista perustetta. Eräs asiallisen irtisanomisen syy on, että työnantaja on joko taloudellisten tai tuotannollisten seikkojen takia joutunut vähentämään työvoimaa tahi lopettamaan toimintansa. Näiden syiden vuoksi työttömäksi joutuneita työntekijöitä varten on perustettu eroraharahasto. Se siis täydentää irtisanomissuojasopimusta, mutta koskee kaikkia työsuhteessa olevia. Erorahajärjestelmä astui voimaan 1.1. 1970. Eroraha voidaan myöntää vain silloin, kun työttömyys on alkanut tämän ajankohdan jälkeen. Työttömäksi joutuneen on ilmoitauduttava työnvälitystoimistossa. Jos hän on ollut siellä 2 kuukautta työttömänä työnhakijana, eikä hänelle sinä aikana ole voitu osoittaa sopivaa työpaikkaa, hän voi saada, erorahaa. Erorahan suuruus oli vuonna 1970 vähintään 1.100 markkaa.

Työeläkkeet

Työntekijäin eläkelakien (TEL ja LEL) mukaisiin työeläkkeisiin tuli vuoden 1970 alussa palkkaindeksin muutokseen perustuva 8,2 %:n korotus. Vuosittain tarkistetaan työeläkeitä edellisen vuoden syyskuun palkkaindeksiluvun mukaisesti. Varsinaisesti ei työntekijäin eläkelakeihin tullut vuoden aikana muutoksia.

Muutoin oli työeläkejärjestelmän toiminnalle vuonna 1970 leimaa antavaa yrittäjien eläkevakuutuksen täytäntöönpano.

Vuoden 1970 päättyessä oli järjestetty TEL-eläketurva voimassaolevien työsuhteiden perusteella kaikkiaan 830 000 työntekijälle. LEL:n mukaisia

vakuutusmaksuja suoritettiin vuoden 1970 aikana 450 000 työntekijästä.

Eläkkeiden luku kasvoi vuoden aikana 100 000:sta 133 000:een. Vanhuuseläkkeiden keskimäärä oli vuoden vaihteessa 186 markkaa kuukaudessa vastaavan työkyvyttömyyseläkkeiden määrän ollessa 164 markkaa. Perhe-eläkkeiden keskimäärä oli 164 markkaa kuukaudessa. Työeläkkeinä maksettiin vuoden 1970 aikana 286 milj.markkaa. Näissä luvuissa ovat mukana myös uudet yrittäjäeläkkeet.

Kansaneläkelaiissa tapahtui kertomusvuonna merkittäviä muutoksia. Vuoden alusta tuli voimaan asumistuki ja tukilisää korotettiin. Täysi tukilisä nostettiin kaksinkertaiseksi

eli 103 markkaan yksinäisille ja 83 markkaa aviopuolisoille. Tukilisään ja asumistukeen oikeutettuja tulorajoja korotettiin siten, että oikeus tukilisään lakkaa yksinäisellä 1.850 markan tulorajalla, eläkkeensaaja-avioparilla 2.960 markan ja sellaisella, jonka aviopuoliso ei ole enää eläkkeellä 2.040 markan tulorajalla. Näissä tulorajoissa saa vielä täysimääräisen asumistuen. Korotus merkitsi eläkkeen nousua 200 000:lle kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen saajalle.

Perhe-eläkkeet ja laki lasten hoitotuesta

Kertomusvuoden alussa tuli voimaan perhe-eläkelain toinen vaihe,

Kansalaissodassa punaisten puolella kaatuneiden muistomerkki paljastettiin Eläintarhan puistossa Helsingissä elokuussa. SAK:n seppleen laskivat puheentohtaja Hautala, sihteeri Fredriksson ja talouspäällikkö Rauno Kousa.

jotka mukaan perhe-eläkkeeseen tulivat oikeutetuiksi myös muut kuin lasta huoltavat naislesket. Samoin tuli voimaan lesken koulutustuki.

Laki lapsen hoitotuesta tuli voimaan vuoden alusta ja laki koskee pitkäaikaisesti sairaiden 3—15 vuotiaiden lasten kotihoidon tukemista.

Työturvallisuus- ja työterveystoiminta

Koulutustoiminta

Vuoden 1970 aikana on pääpaino työturvallisuus- ja terveystyössä ollut lähinnä koulutustoiminnassa. SAK:n Kiljavan Ammattiyhdistysopiston toimesta on järjestetty 7 viiden päivän työturvallisuuskurssia ja on niihin osallistunut yhteensä 270 työturvallisuusasiamiestä eri tuotantolaitoksista.

Yhteistyössä Tapaturmatorjunta r.y:n, Työterveyslaitoksen ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa järjestettiin 9 iltaa käsittävä radiokurssi, johon osallistui työntekijäpuolelta noin 5500 työntekijää.

Työturvallisuuskeskus

Kertomusvuoden huhtikuussa solmittiin SAK:n ja STK:n ja STTK:n kanssa sopimus Työturvallisuuskeskuksen perustamisesta, joka aloitti toimintansa 1.7.70. Työturvallisuuskeskuksen toimesta perustettiin ns. myrkytoimikunta, joka on työnantajille lähetetyn kyselytutkimuksen avulla pyrkinyt kartoittamaan työpaikoilla käytettävät terveydelle vaaralliset kemialliset aineet.

Työpaikkaterveydenhuolto

Työpaikkaterveydenhuolto on SAK:n taholta kehitetty lähinnä työpaikkaterveydenhuoltokomiteassa ja SAK:n, STK:n ja STTK:n välisissä sopimusneuvotteluissa. Työpaikkaterveydenhuoltokomiteassa on SAK:n edustajana ollut Veikko Kansikas ja Ari Kekkinen. Sopimusneuvotteluihin ovat osallistuneet Kaipainen, Kansikas ja Liukkonen.

Rahoitusneuvottelukunta

Tapaturmavakuutuslain 35 §:n edellyttämään rahoitusneuvottelukuntaan on vuoden aikana kuulunut Kauno Liukkonen, Lauri Vilponiemi, Pentti Savolainen, Eino Piironen ja Veikko Kansikas.

Työehtosopimusneuvotteluesitykset

Työehtosopimusneuvotteluja varten esitettiin SAK:n sosiaalijaoston toimesta seuraavat työturvallisuuteen liittyvät esitykset: Vuosilomalain uudistaminen niin, että vuoden työsuhteen perusteella työntekijä saisi 26 päivän loman ja loma-ajan palkka olisi korotettava 50 prosentilla. Päivärahan suorittaminen tapauksissa, jolloin työntekijä joutuu terveystarkastukseen Työturvallisuuslain 44 §:n nojalla aiheutuen tästä hänelle ansionmenetystä. Sairausvakuutuslain mukainen karenssiajan palkka esitettiin maksettavaksi työnantajille ensimmäisestä sairauspäivästä lukien. Sairausvakuutuslain mukaisen karenssiajan palkkaperusteeksi esitettiin aikaisemman ammatinmukaisen palkan muuttaminen ansionmukaiseksi palkaksi.

Vuoden 1970 aikana käynnistettiin STK:n kanssa neuvottelut työterveys sopimuksesta. Työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä ns. sosiaalipaketissa sovittiin, että keskusjärjestöt tekevät erikseen työterveydenhuoltoa koskevan sopimuksen, jolla ne sitoutuvat kehittämään työterveydenhuoltoa STK:n jäsenten työpaikoilla. Seuraavassa sosiaalipaketin tätä koskeva kohta sekä muut työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvät kohdat:

Työpaikkaterveydenhuolto

Keskusjärjestöt tekevät erikseen työpaikkaterveydenhuoltoa koskevan sopimuksen, jolla ne sitoutuvat kehittämään terveydenhuoltoa STK:n jäsenten työpaikoilla. Terveydenhuoltoa työpaikoilla kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota kunkin työpaikan olosuhteisiin sekä niistä johtuviin terveydenhuollolle asetettaviin vaatimuksiin sekä toiminnan järjes-

tämisedellytyksiin. Työpaikkaterveydenhuollon tulee järkipärisesti liittyä maamme terveydenhuollon kokonaisjärjestelyyn. Sopimuksessa sovi-
taan yksityiskohtaisesti niistä suunta-
viivoista, joiden mukaisesti toiminnan
kehittäminen on tapahduttava. Li-
säksi sovitaan järjestöjen välisestä
organisaatiosta, jonka tehtävänä toi-
minnan kehittäminen on. Järjestöjen
välillä asiasta käynnissä olevat neu-
vottelut saatetaan päätökseen mahdol-
lisimman pian. Työpaikkaterveyden-
huoltoa koskeva sopimus perustuu
seuraaville yleisille periaatteille:

1. Työpaikkaterveydenhuollon ensi-
sijaisena tavoitteena on ennakolta eh-
käisevän terveydenhuollon järjestä-
minen ja kehittäminen. Tähän toi-
mintaan sisältyvät keskeisinä sellai-
set työpaikan olosuhteiden mukaisesti
järjestetyt toimenpiteet kuten työn-
tekijäin työhöntulo- ja työhönsijoitus-
tarkastukset, työhygienian valvonta,
ergonomiset toimenpiteet sekä ter-
veydenhoitoon liittyvä valistus- ja
koulutustoiminta.

2. Vaikka sairaanhoidon järjestä-
minen ensi sijassa kuuluukin yhteis-
kunnan tehtäviin, voidaan olosuhteis-
ta riippuen sen sisällyttämistä myös
työpaikkaterveydenhuoltoon pitää toi-
sinaan tarpeellisenä ja tarkoituksen-
mukaisena. Sairanhoidon laatu ja
laajuus on ratkaistava kussakin ta-
pauksessa erikseen. Toimintaan tulee
kuitenkin aina sisältyä ensiavun anta-
minen ja äkillisten sairaustapausten
hoitaminen. Sairanhoidon sisällyttä-
misellä työpaikkaterveydenhuoltoon
ei saa olla ehkäisevää työtä rajoitta-
vaa vaikutusta.

3. Työpaikkaterveydenhuollon ke-
hittämiseksi selvitetään tehokkaiden
ja halpojen joukkotutkimusmenetel-
mien käyttöönottamismahdollisuudet
sekä pyritään kehittämään ja kokeile-
maan tällaisia tutkimusmenetelmiä.

4. Työpaikkaterveydenhuollon ke-
hittämistyön johtaminen annetaan
järjestöjen väliselle työsuojelun kes-
kustoimikunnalle ja työn käytännöllin-
nen toteuttaminen Työturvallisuus-

keskukselle, niin kuin siitä erikseen
sovitaan.

Työturvallisuustoimikunnat

Keskusjärjestöt antavat Työsuoje-
lun Keskustoimikunnan tehtäväksi
selvittää, missä määrin turvallisuus-
toimikuntien työturvallisuuden tehos-
tamiseksi tekemiä ehdotuksia on jä-
tetty kustannusten takia toteutta-
matta, sekä tehdä ehdotus siitä, olisiko
tutkimuksessa mahdollisesti havaitta-
vien epäkohtien korjaamiseksi turval-
lisuustoimikunnille annettava päätös-
valtaa varojen käytössä sekä miten
myönteisessä tapauksessa tällaisen
päättösvallan rajat olisi määriteltävä.

Pohjoismaiden yhteistyö työtervey-
den alalla

Pohjoismaiden neuvoston Suomen
valtuuskunta pyydettyä lausuntonsa
kiinteämmän yhteistyön aloittamiseksi
työterveyden alalla, esitti sosiaali-
valiokunta myönteisen suhtautumisen
asiaan, todeten sen edistävän kaikkien
pohjoismaiden osaltaa työterveyttä
omissa maissaan.

Lausunto lyijymyrkytysvaaroista

Sosiaaliministeriön pyydettyä lau-
sunto SAK:lta teknilliseksi turvalli-
suusohjeiksi lyijymyrkytysvaarojen
torjumiseksi, esitti SAK kantanaan,
viitaten sattuneisiin lyijymyrkytys-
tapauksiin raja-arvojen alentamista
siitä, mitä teknillisten turvallisuus-
ohjeiden esityksessä oli esitetty.

Tekojäsenten, silmälasien ym. kor-
vaaminen Tv-lain 14 §:n nojalla

Eduskunnan sosiaalivaliokunnan
pyydettyä SAK:n lausuntoa mm. sil-
mälasien korvaamisesta tapaturmava-
kuutuslain puitteissa, esitti sosiaali-
valiokunta kantanaan korvauksen suo-
rittamista niissäkin tapauksissa, jol-
loin ei tapaturma johda lääkarissä-
käyntiin.

Keskusjärjestöt sopivat siitä, että ne tekevät yhteisen esityksen Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslain 29 §:n 1 momentin nojalla työnantajille työpaikkaterveydenhuollon järjestämisestä suoritettavien korvausten korvausperusteiden muuttamisesta siten, että korvausta myönnettäessä järjestetyn työpaikkaterveydenhuollon yleisen tason lisäksi ny-

kyistä korostetummin otettaisiin huomioon ehkäisevän toiminnan osuus. Keskusjärjestöt tekevät edelleen Kansaneläkelaitokselle esityksen siitä, että laitos perustaisi pysyvän toimikunnan, jossa olisi työmarkkinajärjestöjen edustus, avustamaan laitosta työnantajille maksettavien korvausten määrittämisessä.

Talousvaliokunnan toiminta

SAK:n talousvaliokuntaan kuuluvat seuraavat henkilöt: puheenjohtajana talouspäällikkö Rauno Kousa, SAK, varapuheenjohtajana Uno Syrjä, Rakennustyöläisten Liitto, sihteerinä Sakari Savio sekä jäseninä toimitusjohtaja Väinö Arvola, VTY, taloudenhoitaja Erkki Korhonen, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto, taloudenhoitaja Pentti Kymensalo, Metallityöväen Liitto, taloudenhoitaja Sigurd Norrmén, KTV, varapuheenjohtaja Vilho Pekkonen. Sähköalantyöntekijäin Liitto, taloudenhoitaja Toivo Ranta, Puuliitto ja taloudenhoitaja Martti Rauhamo, Elintarviketyöläisten Liitto.

SAK:n talousvaliokunnan tehtävänä on käsitellä SAK:n ja liittojen käytännön taloudenhoitoon, toimisto- ja työruutiineihin sekä myös koko jäsenistön taloudellisen aseman parantamiseen liittyviä kysymyksiä. Vuoden

1970 aikana on käsitelty mm. seuraavia asioita.

Talousvaliokunta edustaa SAK:ia ja liittoja neuvotteluissa toimistotyöntekijäin työ- ja palkkaehdoista Liiketyöntekijäin Liiton kanssa. Päättyneenä vuonna on myös valmistunut ensimmäinen toimitsijoita koskeva työohjesääntö, palkkaluokitus ja -suositus.

Valiokunnan toimesta on ryhdytty laatimaan keskusjärjestön ja liittojen hallintoelinten jäsenille sekä toimitsijoille uutta matkustusohjesääntöä, jossa yhtenäistettäisiin matkakorvausperusteet, päivärahat, kokouspalkkiot, päivärahat ja ansionmenetyksen korvaukset.

Lähes kaikissa liitoissa noudatetaan SAK:n valtuuston vahvistamaa eläkeohjesääntöä, jonka mukaan toimihenkilö on oikeutettu palvelusvuosien

mukaiseen lisäeläkkeeseen siten, että kokonaiseläketurva on 60 % eläkkeeläsiirtymistä edeltäneestä palkasta. Eläkkeet maksaa nykyään suoraan työnantaja. Tämä ei mahdollista lisäeläkkeen saamista, mikäli toimihenkilö siirtyy pois ammattiyhdistysliikkeen palveluksesta ennen eläkeikää. Tämän epäkohdan poistamiseksi on valiokunta aloittanut tutkimuksen oman työeläkekassan tai -säätiön perustamisesta tai lisäeläkkeen saamisesta vakuutuksen piiriin.

Liittojen jäsenmaksuperintä

Työnantajien kantaessa jäsenmaksut on mahdollista saada tarkemmat jäsentiedot vain puolivuositain. Tämän sekä muiden jäsenmaksun kannossa ilmenneiden epäkohtien poistamiseksi on valiokunta perustanut pysyvän neuvottelukunnan. Neuvottelukunta laatii tulevia työehtospimusneuvotteluja varten ehdotukset parannuksiksi työnantajain jäsenmaksuperintään.

Työtaistelurahastot

Valiokunta tutkii, mitkä ovat mahdollisuudet tehostaa liittojen työtais-

teluvalmiutta talouden puolesta joko työtaistelurahastojen tai muiden järjestelyjen muodossa.

Automaattinen tietojenkäsittely

Valiokunnan toimeksiannosta on Nokia Oy:n elektroniikkaosasto suorittanut tutkimuksen ammattiyhdistysliikkeen automaattisen tietojenkäsittelyn tarpeesta. Tutkimuksen perusteella on mm. SAK:n kirjanpito ja Palkkatyöläisen osoitteisto siirtynyt ATK-järjestelmään. Tulevaisuuden tavoitteena on koko ay-liikkeen jäsenkortistoinnin, erilaisen tilastoinnin yms. siirtäminen joko omaan tietokonekeskukseen tai yhtenäiseen tietokonepalvelujärjestelmään.

Alennukset jäsenistölle

Valiokunnan toimesta on aikaansaatua alennusjärjestelmä E-Öljyt Oy:n ja Teboil Oy:n kanssa polttoaine- ja autotarvikeostoissa. Mikäli ay-liikkeen jäsen systemaattisesti käyttää alennusta hyväkseen polttoaineostoissa, ansaitsee hän ay-liikkeelle maksamastaan jäsenmaksusta takaisin huomattavan osan.

Neuvostoliiton VZSPS:n puheenjohtaja Aleksander Shelepin vieraili syyskuussa Suomessa. Kuvassa puheenjohtajat Shelepin ja Hämäläinen.

Kansainvälinen toiminta

Kansainväliset järjestösuhteet ovat jo perinteelliseksi muodostuneet. SAK on VAKL:n jäsen ja useimmat jäsenliitot ovat lisäksi alansa kansainvälisen liiton jäseninä.

VAKL on kiinnittänyt erityistä huomiota Kreikan ja Espanjan sorrettujen ja vainottujen ammattiyhdistysihmisten auttamiseen. Useita selvitäksiä kummankin maan vaikeista oloista on julkaistu ja monenlaisia aputoimia on toteutettu.

VAKL:n järjestöllisistä asioista on USA:n ammatillisten järjestöjen pois-saolo edelleen ollut keskustelun alai-sena. Muutoksia ei ole tapahtunut. Yhtyneet Autotyöläiset ovat hake-neet VAKL:n jäsenyyttä, mutta asiaa ei kertomusvuoden aikana ratkaistu.

Pohjoismaisessa yhteistyössä jat-kui suhteiden normalisoituminen. Useiden alojen asiantuntijat kokoon-tuivat tarkastelemaan alansa asioita. Mm. rationalisointiasioita käsiteltiin Ruotsin LO:n ja SAK:n edustajien välisessä tapaamisessa Tukholmassa. Työturvallisuus- ja -terveysasioista on keskusteltu useamman tapaami-sen yhteydessä. Ammattiyhdistys-liikkeen koulutusasioita käsiteltiin yh-teispohjoismaisessa tilaisuudessa Nor-jassa, Sörmarkan opistossa.

Liittotasoisessa yhteistyössä ovat mukana lähes kaikki SAK:n jäsen-liitot.

Neuvostoliiton ammatillisen kes-kusjärjestön kanssa toteutettiin pe-rinteellinen vuotuinen yhteistyöohjel-ma. Ohjelman mukaiset valtuuskun-tien ja luennoitsijain vaihdot, urheilu- ja ohjelmajoukkueiden matkat, loma-matkat ja vierailut toteutettiin sopi-muksen mukaisesti.

DDR:n ammattiyhdistys- valtuuskunnan vierailu

Itä-Saksan Ammatillisen keskujär-jestön, FDGB:n valtuuskunta vieraili

Suomessa 23—28 syyskuuta. Valtuus-kunnan johtajana oli FDGB:n vara-puheenjohtaja Rolf Berger ja sen jä-seninä Wolfgang Beyreuther, Sieg-fried Rönicke ja Ilse Diederstädt.

Valtuuskunnan vierailujen kohteet olivat Helsingissä ja Jyväskylässä.

Käydyissä keskusteluissa sovittiin mm. FDGB:n ja SAK:n yhteistoimin-nassa toteutettava valtuuskuntien vaihto. Keskustelusta julkaisun tiedonannon lisäksi on syytä todeta seu-raavaa:

SAK:n ja FDGB:n yhteistyöstä so-vittiin valtuuskuntien vaihdosta joka toinen vuosi siten, että SAK:n valtuus-kunta vierailee ensi vuonna DDR:ssä ja FDGB:n valtuuskunta suorittaa vastavierailun vuonna —72. Tämä oh-jelma ei rajoita jäsenliittojen veljes-järjestöjensä kanssa sopimaa yhteis-työtä.

Valtuuskunnan taholta esitettyyn kysymykseen Puolan Ammatillisen Keskusjärjestön esityksiin erurooppa-laisen turvallisuuskonferenssin järjes-tämisestä vastattiin SAK:n edustajien taholta, että turvallisuusasioita käsit-televä ammattiyhdistyskonferenssi ei ole mahdollinen. Kysymys Euroopan turvallisuudesta ja yleensä keskuste-luista valtioiden välisistä turvallisuus-kysymyksistä on suvereenisten val-tioiden välinen asia ja niin muodoin ulkopuolella ammattiyhdistysliikkeen toimialan.

FDGB:n valtuuskunnan jäsenet hy-väksyivät SAK:n edustajien näke-mykset.

Eurooppalaisen Ammattiyhdistys-konferenssin aikaansaamista tarkoit-tavien toimenpiteiden osalta todetiin, että parhaillaan pyritään kokoaa-maan muutaman Euroopan maan am-matillisten keskusjärjestöjen edusta-jat tilaisuuteen, jossa keskusteltaisiin mahdollisuudesta kutsua koolle eu-rooppalainen ammattiyhdistyskonfe-renssi. Yhteisesti todettiin olevan arvokasta ammattiyhdistysliikkeen

kansainvälisen toiminnan kannalta pyrkiä saamaan alustava ja suunnitteleva kokous onnistumaan.

Aleksander Shelepinin

Suomen vierailusta

Neuvostoliiton Ammattiyhdistysten VZSPS:n puheenjohtaja Aleksander Shelepin vieraili Suomessa 27.—29.9.

Vierailunsa yhden päivän Aleksander Shelepin vietti Naantalissa Neste Oy:n toimissa isäntänä tilaisuudessa, jossa tutustuttiin Neste Oy:n öljypuhdistamoon, sen työtekijöihin ja ammattiosastoon. Kalastukseenkin jäi aikaa runsaat 3 tuntia. Vierailunsa lähtöpäivänä Shelepin kävi SAK:n toimistossa, Metalliliitossa ja lounaan jälkeen Neuvostoliiton Suurlähetystössä ja lähti paluumatkalle klo 15.

Vierailun aikana käydyissä keskusteluissa Shelepin totesi, että VZSPS:n ja SAK:n väliset suhteet ovat erittäin hyvät. Molemmilla järjestöillä on asioita jotka poikkeavat toisistaan varsin paljonkin. Ne eivät kuitenkaan häiritse luottamusta ja siihen perustuvaa yhteisymmärrystä eivätkä vaikuta yhteistyön sisältöön.

Aleksander Shelepin lupasi tulla SAK:n edustajakokoukseen vuonna 1971 jos hänet kutsutaan. Siinä tapauksessa hän ei tule tammikuussa SAK:n ja VZSPS:n yhteistoimintaneuvotteluihin joihin siinä tapauksessa tulee Pimenoff.

Pohjoismainen

Ammattiyhdistyskonferenssi

Malmössa

Neljän Pohjoismaan Ammatillisten Keskusjärjestöjen edustajat kokoonoutuivat Malmössa 23 syyskuuta kokoukseen jossa käsiteltiin työehtosopimustilannetta sekä EEC neuvotteluihin ja keskusteluihin liittyviä kysymyksiä. Tilaisuudessa oli läsnä myös Länsi-Saksan Ammattiyhdistysten Keskusliiton DGB:n edustajat.

Pohjoismaisessa kokouksessa jossa

saksalaiset eivät olleet läsnä käsiteltiin Ruotsin tilannetta vaalien jälkeen ja Arne Geijerin alustuksen pohjalta tärkeimpänä tietona selostuksesta voidaan kirjata työväenpuolueen päätös jatkaa hallituksessa sitäkin huolimatta, että puolueen edustajamäärä jää pienemmäksi kuin porvareiden.

Kansainvälisen Työjärjestön (ILO) yleiskokouksesta 1970

Kansainvälisen Työjärjestön (ILO) 54. yleiskokous pidettiin Genevessä, Kansojen Palatsissa, 3.—25.6.1970.

Kokouksessa oli edustettuna 111 valtiota ILO:n kaikkiaan 121:stä jäsenvaltiosta. Yhteensä 1.251 edustajaa (edustajat ja neuvonantajat) jakaantuivat siten, että valtioiden edustajia oli 622, työnantajaedustajia 309 ja työtekijäedustajia 320. Yhdistyneet Kansakunnat sekä 21 kansainvälistä järjestöä edusti 45 huomioitsijaa. Lisäksi 33 kansainvälistä kansalais- ja työmarkkinajärjestöä oli edustettuna 104 huomioitsijalla. Ammattiyhdistysliikkeen kansainvälisistä järjestöistä olivat edustettuina maailmanjärjestöt VAKL ja MAL, sekä mm. Metallialan, Kemian-Tehdastyöväen, Liikealan, Elintarvikealan, Julkisessa palveluksessa olevien, Rakenus- ja Puualan, Maatyöväen ja Posti- ja lennätinalan kansainväliset liitot.

Suomen valtuuskunta

Suomen valtuuskunnan kokoonpano oli seuraava:

— hallituksen (valtiovallan) edustajina olivat Olof Ojala, Ahti Tele, Ensio Salonen ja Pertti Kärkkäinen

— työnantajaedustajina olivat Ingvar S. Melin, Kari Helenius, Tapani Kahri ja Heikki Pärnänen STK:staja Jyrki Vihma LK:sta

— työtekijäedustajina olivat Ahti Fredriksson ja Veli Lehtinen SAK:sta, Paavo Hyvönen Metallityöväen liitosta ja Jaakko Riikonen KTV:sta sekä Lauri Hyppönen TVK:sta.

Kokouksen työhön kuuluu varsin merkittävänä osana työnantajaedustajien ja työntekijäedustajien järjestäytyneet ryhmät. Työntekijäryhmä käsittelee säännöllisesti kokouksen asioita mm. komiteoiden työtä sekä määritteli kantansa kuhunkin asiaan eri komiteoissa olevien edustajien noudatettavaksi. Ryhmän puheenjohtajana toimi Kanadan ammatillisen keskusjärjestön varapuheenjohtaja Joseph Morris.

Kokouksen asiat

Aikaisemman käsittelyn perusteella nyt päätettäväksi otetut asiat olivat palkallista lomaa, vähimmäispalkkajärjestelmää ja nuorten työllisyys- ja koulutusohjelmia koskevat. Näistä kaksi ensin mainittua asiaa johti sopimukseen ja kolmas puettiin suosituksen muotoon.

Uusina asioina olivat työntekijäin edustus yrityksissä ja ammattiyhdistysten oikeudet suhteessa kansalaisoikeuksiin. Näistä tarkemmin jäljempänä.

ILO:n rakennetta käsitellyt keskustelu johti kehotukseen hallintoneuvostolle suorittaa lisäselvityksiä komiteassa käydyssä keskustelun mukaisesti. Lisäksi hallintoneuvosto sai tehtäväkseen valmistella rakennekysymysten käsittelyä erityisessä työryhmässä vuoden 1971 yleiskokouksessa.

Päätöslauselmat hyväksyttiin seuraavissa asioissa:

- ILO:n kokouksiin osallistuvien
- työntekijä- ja työnantajaedustajien oikeus vapaasti ilmaista omat ja järjestönsä näkemykset
- ammattitautiluettelon lisäys
- työväen valistus ja koulutus
- ympäristösuojelu
- työturvamääräysten ajanmukaiseksi saattaminen

Esitetyt päätöslauselmat Kreikan tilanteesta sekä ylikansallisten yritysten aiheuttamista sosiaalisista ongelmista jäivät hyväksymättä vaadittavan äänimäärän puuttuessa.

Espanjan tilannetta koskeva esitys ei saavuttanut komiteassa riittävää

kannatusta eikä niin ollen tullut yleiskokouksessa käsitellyyn.

Ammattiyhdistysten oikeudet ja niiden suhde kansalaisoikeuksiin

Ammattiyhdistysten oikeuksia ja niiden suhdetta kansalaisoikeuksiin (voidaan käyttää kansalaisvapauksia-kin englanninkielisestä civil liberties-otsikosta) käsiteltiin ILO:n toimiston laatiman selvityksen pohjalta. Aiheet tämänlaatuiselle käsittelylle ovat siinä tosiasiaassa, että ammattiyhdistysliikkeen toiminta-oikeudet ja -mahdollisuudet ovat varsin monessa maassa suuresti rajoitetut, eräissä maissa kokonaan olemattomat. Tämä siitä huolimatta, että ammatillista toimintaa sen nykyisessä muodossa ja taroituksessa on harjoitettu jo yli 150 vuotta. Päätöslauselmassa esitetään varsin laajoja ja voimakkaita toimenpiteitä ammattiyhdistysten oikeuksien saattamiseksi hyväksytyiksi kaikkialla maailmassa. Erityisesti kehoitetaan kaikkia jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole niin tehneet, ratifioimaan ja myös toteuttamaan Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuksen kansalaisoikeuksista sekä edelleen kaikkia jäsenvaltioita toteuttamaan järjestäytymis- ja neuvottelu-oikeuksia koskevat sopimukset. Hallintoneuvostolle annetaan tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin ILO:n koko järjestökoneiston vaikutuksen ulottamiseksi ammattiyhdistysten oikeuksien turvaamiseksi.

Ammattiyhdistysten oikeuksia edelleen käsiteltäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä seuraaviin asioihin:

- ammattiyhdistysten oikeuteen toimia yrityksissä ja muissa työpaikoissa;
- oikeuteen neuvotella palkoista ja kaikista muista työehdoista;
- oikeuteen osallistumiseen yrityksissä ja yleiseen talouteen;
- lakko-oikeuteen;
- oikeuteen täysin osallistua kansalliseen ja kansainväliseen ammatti-

yhdistystoimintaan;

— oikeus suojaan kaikkea järjestäytyneisyydestä tai ammattiyhdistystoiminnasta johtuvaa diskriminaatiota vastaan.

Työntekijäin edustajain suoja ja toimintaedellytykset yrityksessä

Ensimmäisessä käsittelyssä ollut «työntekijäin edustajain suoja ja toimintaedellytykset yrityksessä» päätettiin laatia suosituksen muotoon. Työntekijäpuoli vaati yleiset periaatteet laadittavaksi sopimuksen muotoon, jota täydentäisi suositus, mutta hävisi niukasti äänestyksessä.

Sopimusluonnos tarkoittaa työntekijäin edustajalla

— ammattiyhdistysten tai niiden jäsenten valitsemia tai nimeämiä henkilöitä,

— työpaikan työntekijäin vapaasti valitsemia luottamushenkilöitä.

Työntekijäpuoli vaati ammattiyhdistyksille kontrollia työntekijäin valitsemien edustajien suhteen, mutta hävisi äänestyksessä.

Työntekijäin edustajien suoja koski mitä tahansa työnantajan tekemää haitallista toimenpidettä, sisältäen erityisesti erottamisen, mikä perustuu heidän asemaansa tai toimintaansa työntekijäin edustajana. Erikoissuojatoimet sisältäisivät seuraavia kohtia, edellyttäen, ettei yleinen irtisanomisturva ole riittävän vahva:

— erottamiseen oikeuttavien syiden määrittely,

— itsenäisen tai yhteisen elimen ennakkosuostumus työsuhteen ehtojen muuttamisessa,

— erotetulle tai muuten vahinkoa kärsineelle vetoamisoikeus,

— erotetun takaisinotto täysin palkka- ja sosiaalieduin,

— syytetoimet määräyksiä rikko-neita työnantajia vastaan,

— erityissuoja työvoiman vähentämistapauksissa.

Suojatoimet koskisivat myös vaaleissa ehdokkaina olevia sekä sellaisia,

joiden edustajakausi on jo päättynyt.

Asia tulee uudelleen käsiteltäväksi ensi kesänä. SAK:n olisi syytä antaa lausuntonsa ehdotetusta suosituksesta ja vaatia siihen eräitä muutoksia, koska on mahdollista, että toisessa käsittelyssä saadaan vielä tärkeitäkin parannuksia toteutetuksi.

Työnantajapuoli esitti koko luonnoksen hylättäväksi, mutta sai puolelleen vain n. 20 % äänistä.

Kehitystarkoituksessa laadittavat nuorison työllisyyttä ja koulutusta koskevat erikoisohjelmat. Kansainvälinen Työkonferenssi käsitteli tätä asiaa nyt toista kertaa ja jo edellisellä kerralla oli ratkaistu, että tästä annetaan *suositus*, ei sopimusta. Johtuen edellisen vuoden perusteellisesta käsitelystä yleiskeskustelu komiteassa oli suhteellisen lyhyt ja komitean lukuisat ja pitkät kokoukset voitiin omistaa itse asioiden ja ongelmien ratkaisemiseen.

Näiden nuorison työllisyys- ja koulutusohjelmien tarkoitus selviää yleisessä muodossa suosituksen alkulauseesta, jossa sanotaan mm.: «...todeten, että nuorison työllisyys-erikoisohjelmat sekä koulutusohjelmat, joiden tarkoituksena on antaa nuorille henkilöille välttämättömät taidot, joiden avulla he voivat sopeutua yhteiskunnan muutosvauhtiin ja osallistua aktiivisesti maansa kehittämiseen, muodostavat keinon lähestyä nuorison työllisyysongelmaa...».

Komitean yleisistunnossa useat teollistuneiden maiden edustajat totesivat, että normaalin työllisyyden löytämiseksi sitä valtavaa nuorten ihmisten määrää varten, joka kehitysmaissa virtaa markkinoille, on ihmiskunnan tämän hetken vakavimpia ongelmia, eikä mikään maa, kehittynyt tai kehittyvä, voi jäädä sen ulkopuolelle — se vaikuttaa myös teollistuneisiin maihin.

Kuitenkin yleensä todettiin, että suurin merkitys näillä erikoisohjelmilla on luonnollisesti kehitysmaissa.

Loppujen lopuksi työntekijäryhmän ankarana kamppailutuloksena saavutettiin kompromissi, joka turvaisi sen, että tässä suosituksessa ei puhuta

mitään »pakollisista» ohjelmista, mutta sallitaan tietyin ehdoin ja tietyin rajoituksin poikkeuksia, joista voidaan päättää vain lainsäädäntöteitse.

Kun tämä ristiriitainen ongelma oli saatu ratkaistuksi, komitea saattoi esitellä työnsä tuloksen yleiskokoukselle, joka hyväksyi (311 edustajan äänestäessä puolesta, ei yhdenkään vastustaessa ja 26 pidättäytyessä) suosituksen.

Minimipalkan määräämistä koskeva ILO:n sopimus ja sitä täydentävä suositus

Minimipalkan määräämistä koskeva sopimus ja suositus olivat konferenssin työjärjestyksessä toisessa käsittelyssä. Kysymys oli edellisen vuoden kokouksessa siinä määrin kii-vään ja monivaiheisen keskustelun kohteena, että sitä ei silloin saatu lop-puun käsitellyksi, vaan kokous oli asettanut erityisen työryhmän kolmi-kantapohjalla, joka oli laatinut sen alustavan tekstin, jonka pohjalta työ-toimisto oli tehnyt tämän kertaista käsittelyä varten tarpeelliset ehdo-tukset.

Palkallista vuosilomaa koskeva sopimus

V. 1969 suoritetussa ensimmäisessä käsittelyssä sopimus oli hyväksytty

kaikkia työntekijöitä koskevaksi ja alle 18 vuotiaille oli edellytetty annet-tavaksi pitempi loma. Eri valtioiden vastausten perusteella työtoimisto oli uudessa anomuksessa rajoittanut so-veltamisalaa siten, että merenkävijät ja maatalouden työntekijät jäisivät sopimuksen ulkopuolelle. Luonnok-sesta poistettiin myös alle 18 vuotiaita koskeva määräys.

Paitsi edelläolevista, jouduttiin v. 1970 konferenssissa käymään kova taistelu myös asiakirjan luonteesta työnantajien ja eräiden valtioiden edustajien pyrkiessä siirtämään ehdo-tuksen keskeisimmät määräykset eril-liseen suositukseen. Kaikki yritykset määräysten sisällyttämisestä erilliseen suositukseen saatiin kuitenkin torjut-tua ja niin ollen päädyttiin vain yh-teen asiakirjaan.

Sopimus koskee kaikkia muita työn-tekijöitä paitsi merenkävijöitä. Maa-talouden työntekijät kuuluvat myös sopimuksen piiriin, mutta sopimuksen hyväksymisen varmistamiseksi otet-tiin sopimukseen (15. ja 16. artiklat) mahdollisuus, että valtio voi ratifioi-da sopimuksen a) kaikkia muita paitsi maataloutta koskevana, b) vain maa-talouden osalta taikka c) kaikkia koskevana. Alle 18 vuotiaille ei sopi-muksessa ole lisäetuja.

Ruotsin LO:n puheenjohtaja Arne Geijer kävi Suomessa huhtikuussa ja neuvotteli SAK:n johdon kanssa. Kuvassa keskellä puheenjohtaja Geijer ja sihteeri Fredriksson.

Kansainväliset valtuuskunnat

Vappuvaltuuskunnat:

Jugoslaviassa: Niilo Hämäläinen,
Jorma Cantell, Sole Halme

Romaniassa: Pekka Oivio

Itä-Saksassa: Rauno Kousa, Aimo
Savolainen

Tshekkoslovakiassa: Paavo J. Paa-
vola

Muut valtuuskunnat

SAKn—VZSPSn pysyvän neuvottelun-
kunnan kokous Moskovassa 12—17.1.

SAK:n edustajat: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Simo Elomaa, Sulo Penttilä, Veikko Ahtola, Viljo Salomaa, Pekka Virtanen, Reino Heinonen
VZSPS:n kansainvälisen osaston päällikkö B. Averjanov 30.1.—1.2. SAK:n vieraana

Pääsihteeri Buiter 8.—11.2. SAK:n vieraana
DGB:n 3-henkinen valtuuskunta 8.—14.2. SAK:n vieraana

VZSPS:n luennoitsija L. Rubakov 9.—18.3. SAK:n vieraana

Niilo Hämäläinen Yhdysvalloissa 9.—30.3. tutustumassa Amerikan työmarkkinoilla vallitsevaan käytäntöön ja työehtosopimusjärjestelmään.

Pysyvän komitean järjestämä sosiaaliturvaseminaari DDR:ssä 13.—22.3. Valtuuskunnan kokoonpano: Olavi Sulkunen, Heikki Laakso, Toivo Sunila, Helmer Jukkala, Unto Juva, Viljam J. Toivonen

Nuorisovaliokunnan edustajat Pekka Heinonen, Ari Kekkinen ja Reima Lummejoki DDR:ssä 16.—25.3.

Kansainvälisen Tehdastyöväen Liiton konferenssi Genevessä 18.—23.3. Ahti Fredriksson, Veikko Ahtola.

Romanian Ammatillisen Keskusjärjestön Keskusneuvoston 3-henkinen valtuuskunta 30.3.—5.4. SAK:n vieraana

VZSPS:n 3 henkinen valtuuskunta 7.—15.4. SAK:n vieraana

Leninin 100-vuotisjuhlilla Uljanovskissa 13.—19.4. Niilo Hämäläinen ja Simo Elomaa

Unkarin Keskusammattijärjestön 3-henkinen valtuuskunta 3.—11.5. SAK:n vieraana.

Ammattiyhdistyslehtien valtuuskunta Unkarin Keskusammattijärjestön vieraana Unkarissa 18.—27.5. Valtuuskunnan kokoonpano: Reino Tuomi, Paul Burman, Elsa Aaltonen ja Pentti Kinha

FDGB:n naisjaoston kutsuma opin-toivaltuuskunta DDR:ssä 1.—10.6. Valtuuskunnan kokoonpano: Helvi Raatikainen, Vieno Hämäläinen, Elli Eerola, Anna-Liisa Saarela ja Ebba Keskinen.

Kansainvälisen työjärjestön 54.

yleiskokouksessa Genevessä 3.—25.6. Ahti Fredriksson, Veli Lehtinen, Paavo Hyvönen ja Jaakko Riikonen.

Työväen Kulttuuripäivillä Rostockissa 11.—18.6. Aarne Etelä ja Topi Tolvanen

UAW:n edustajakokouksessa Yhdysvalloissa 13.—20.6. Mikko Laaksonen.

Ranskan Keskusammattijärjestön vieraana, tutustumassa Ranskan ammattijärjestön toimintaan 15.—25.6. Pariisissa Arvo Hautala

Neuvostoliitossa lomalla heinäkuussa 5 ammattiyhdistystoimitsijaa vaimoineen

SAK:n nuorisovaltuuskunta 3.—13.8. Neuvostoliitossa. Valtuuskunnan kokoonpano: Matti Ojala, Raimo Kantola, Aila Haapala, Teuvo Leppäkumpu, Arto Siirtola, Markku Sillanpää, Sirkka Lankinen

Puolassa kv. työoikeus- ja sosiaaliturvakonferenssissa 13.—18.9. Paavo J. Paavola

LO:n ammatillisten paikallisjärjestöjen toimitsijoiden kokouksessa Ruotsissa 25.—26.8. Kai Ritala.

SAK:n valtuuskunta Länsi-Saksassa DGB:n vieraana 14.—18.9. Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Olavi Keitele

Ruotsissa 13.—17.9. Veikko Kansikas tutustumassa lasi- ja posliiniteollisuudessa suoritettuihin työturvallisuusratkaisuihin.

Itä-Suomen luottamusmiesvaltuuskunta Neuvostoliitossa 14.—22.9. Paavo Karjalainen, Raimo Ikonen, Johannes Vilokkinen, Tauno Palmu, Vilho Tiainen, Veikko Pekkarinen, Senja Lappalainen, Heikki Komulainen

ILO:n metalliteollisuuskomitean 9. kokouksessa Genevessä 14.—25.9. Edwin Salonen ja Pentti Savolainen

DDR:n ammatillisen keskusjärjestön FDGB:n 4-henkinen valtuuskunta SAK:n vieraana 23.—28.9.

VZSPS:n puheenjohtaja A. N. Shelepin SAK:n vieraana 27.—29.9.

SAK:n luennoitsijana Neuvostoliitossa 18.—28.10. Kalervo Hanka. Brysselissä VAKL:n työtätekevien

naisten kysymyksiä käsittelevän komitean kokouksessa 12.—13.11. Svea Degerman.

Länsi-Saksassa pidetyllä Friedrich-Ebert-Säätiön kurssilla 18.—25.10. Pertti T. Hyvönen

VZSPS:n 4-henkinen ystävyysviikon valtuuskunta SAK:n vieraana 15.—23.11.

Pohjoismaiden ammatillisten keskusjärjestöjen talouspääliköiden kokouksessa Oslissa 21.—23.10. Rauno Kousa

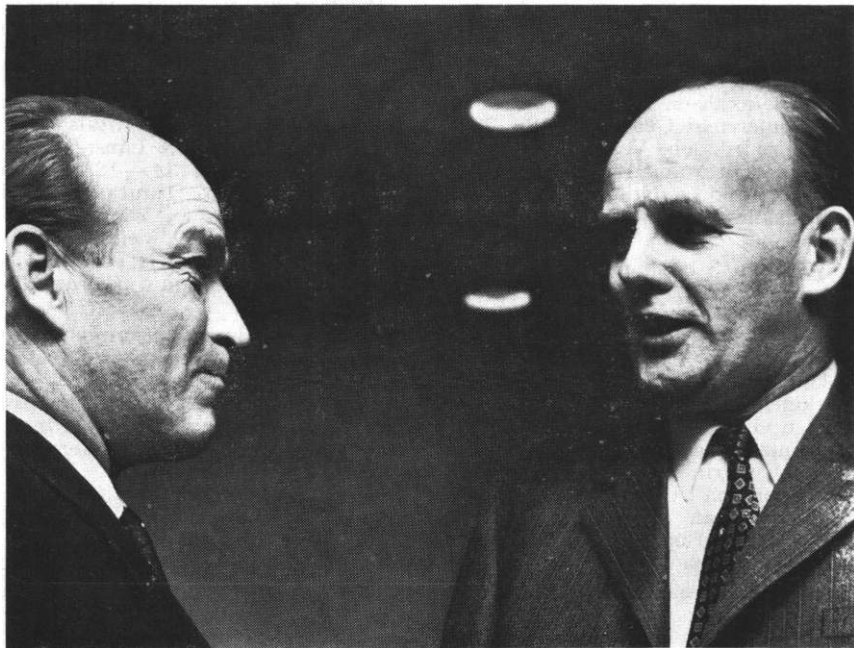
SAK:n ystävyysvaltuuskunta VZSPS:n vieraana 15.—23.11. Val-

tuuskunnan kokoonpano: Mikko Laaksonen, Matti Kivistö, Alpo Jokinen, Ensio Rantanen, Toini Löytönen

Ruotsin LO:n rationalisointiasistol- la tutustumiskäynnillä 16.—18.11. Teuvo Honkanen

SAK:n luottamusmiestvaltuuskunta Unkarissa 19.—28.10. Valtuuskunnan kokoonpano: Matti Vehviläinen, Airi Mynttinen, Margit Saarnio, Olavi Kauppila

Neuvostoliiton lisäksi on SAK:n ja liittojen toimitsijoita lomailnut Itä-Saksassa, Romaniassa ja Unkarissa.

VAKL:n pääsihteeri Harm Buiter tutustui helmikuussa pari päivää suomalaisen teollisuuteen ja kävi neuvotteluja ammattiyhdistysjohdon kanssa. Kuvassa puheenjohtaja Hämäläinen ja pääsihteeri Buiter.

Jäsenistö ja hallintoelimet

Jäsenliitot

Vuoden 1970 päättyessä kuului SAK:n 30 jäsenliittoa.

Jäsenliitot ja niiden jäsenmäärät samoin kuin jäsenistön jakautuminen miehiin ja naisiin ilmenevät vuosikirjan lopussa olevista taulukoista.

Hallitus ja valtuusto

Hallitus kokoontui kertomusvuoden aikana 20 kertaa.

Valtuuston sääntömääräinen kokous pidettiin 23 päivänä toukokuuta ja ylimääräinen valtuuston kokous 4 päivänä joulukuuta.

SAK:n puheenjohtajana toimi Niilo Hämäläinen, II puheenjohtajana Arvo Hautala ja III puheenjohtajana Mikko Laaksonen.

Puheenjohtajien lisäksi ovat hallituksen työskentelyyn osallistuneet varsinaisina jäseninä: Erkki Salomaa, Sulo Penttilä, Edvin Salonen, Reino Heinonen, Veikko Ahtola, Aarre Happonen, Pekka Virtanen, Väinö Kujanpää, Viljo Ronkainen, Erkki Nissilä, Jarl Sund, Olavi Keitele, Erkki Pohjolainen, Olavi Aarnio, Väinö Huhta-

mäki, Matti Ojala, Ahti Fredriksson, Simo Elomaa, Helvi Raatikainen ja valtuuston puheenjohtaja Pekka Oivio.

Hallituksen jäsenten henkilökohtaisina varamiehinä ovat olleet: Tapio Malmivuori, Pentti Kinha, Paavo Markkola, Viljo Pennanen (kuollut 10.11.), Lauri Kuivanen, Ilmari Kosonen, Jaakko Riikonen, Erkki Korhonen, Kunto Kaski, Antero Mäki, Eino Mäkinen, Toivo Ranta, Aarne Koskinen, Holger Nieminen, Berndt Johansson, Vilho Pekkonen, Sauli Tompuri, Kaarlo Perä-Kasari, Valfrid Kärkkäinen, Sigurd Norrmén, Elsa Aaltonen ja Tuulikki Kannisto.

Hallituksen jäsenten yleisvaramiehinä ovat olleet: Onni Koski, Jouko Salminen, Yrjö Karisalmi, Juhani Hietanen, Väinö Arvola, Eero Lehtonen, Esko Tyvijärvi, Tauno Tuomi, Voitto Vuorenmaa, Pentti Helo, Paavo J. Paavola, Raimo Lindell, Kalevi Aronen, Irene Yrjälä, Unto Puttonen, Veikko Varjus, Martti Salonen, Erkki Ruotsalainen, Arvo Wallin, Pentti Erkkilä, Pentti Savolainen ja Tauno Kaivola.

SAK:n valtuustoon ovat kuuluneet:

Puheenjohtajana Pekka Oivio ja varapuheenjohtajana Valfrid Kärkkäinen

Suomen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.

Varsinaiset jäsenet:

Westman Kalevi

Nummila Eero

Kaivola Tauno

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Rautiainen Emil

Männistö Viljo

Teikari Pekka

Saarin Erkki

Salonen Martti

Sainio Toivo

Varsinaiset jäsenet:

Suikkanen Helge

Henkilökohtaiset varajäsenet

Tani Väinö

Sotka Ossian

Suonien Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Rimmi Eila

Haarre Mertsu

Heikkinen Paavo

Lumenko Eeva

Kellari Anni

Ruokonen Unto

Luoma Viljo

Ray Aarne

Myllymäki Aira

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y.

Pohja Sinikka

Tuominen Erik

Mäkinen Aili

Karisalmi Yrjö

Puhakainen Vilho

Ojala Aulis

Iltmailualan Unioni r.y.

Vuorenmaa Voitto

Henriksson Weikko

Halme Rauno

Rainio Pentti

Peltonen Raimo

Toivonen Juhon

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y.

Strandén Kauko

Hakala Urpo

Pakkanen Erkki

Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.

Stigell Severi

Lehtonen Pekka

Nummelin Reino

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

Koskinen Aarne

Suominen Toive

Iso-Kulmala Olavi

Nieminen Pauli

Salminen Viljo

Antikainen Taisto

Lahtinen Pekka

Moilanen Eino

Jokinen Raimo

Suomen kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto r.y.

Heinonen Helvi

Andersson Reino

Salonen Pekka

Johansson Helge

Mäkynen Lauri

Ahvenainen Oiva

Salo Mauno

Vilkman Kirsti

Rask Lea

Rantanen Unto

Kaivola Kauko

Laulunen Pentti

Lahdenpää Irja

Hakala Kaino

Kekkonen Viljo

Kainlauri Urho

Hakala Kauko

Marjanen Timo

Ojala Johannes

Ollikainen August

Sinisalo Viljo

Varsinaiset jäsenet:

Korhonen Paavo
 Hurme Uolevi
 Winqvist Bo
 Eriksen Elis

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Turunen Toivo
 Jääskeläinen Veikko
 Westerlund Erkki
 Pöyry Eero
 Löyttyjärvi Kauko
 Kallioinen Viljo
 Lahtinen Anja
 Seppä Antti

Suonien Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.

Laine Jaakko O

Mäntysalo Pentti

Liiketoimintekijäin Liitto r.y.

Hallikainen Viljo
 Iltanen Armas
 Keskinen Ebba
 Stellberg Impi
 Virtanen Alpo

Hytönen Toivo
 Tuomi Pekka
 Huupponen Sulo
 Vilen Väinö
 Korpinen Irma
 Kaski Kunto
 Uitto Eero
 Suhonen Kauko
 Sipponen Olavi
 Leskinen Veikko

Suonien Maaseututyöväen Liitto r.y.

Erkkilä Pentti
 Paaso Väinö
 Turunen Vilho
 Merikukka Sakari

Partanen Martti
 Pettersson Pauli
 Korhonen Jorma
 Ravelin Aarne
 Kultanen Einari
 Kopra Viljo
 Lamminaho Aarne
 Oinonen Onni A.

Suomen Merimies-Unioni r.y.

Nikula Lauri
 Herdin Robert
 Heiniö Arvo

Kinnari Pekka
 Löfström Holger
 Imppu Antero
 Raanti Ensio
 Kauppila Mauri
 Taberman Martti

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.

Santaharju Veikko
 Halinen Heini
 Mäkiranta Ahti
 Grahn Göran
 Niininen Veikko
 Löfman Rolf

Kuusio Matti
 Ronni Matti
 Suhonen Pauli
 Grönvall Ralf
 Perttula Heimo
 Jaakkonen Matti
 Kimari Kauko
 Hätinä Pekka
 Liimatainen Kalle
 Asikainen Viljo
 Söderström Ossi

SAK:n valtuuston varapuheenjohtaja Valfrid Kärkkäinen vas. ja puheenjohtaja Pekka Oivio johtamassa puhetta Kiljavalla toukokuussa pidetyssä sääntömääräisessä valtuuston kokouksessa.

Varsinaiset jäsenet:

Ahokas Ossi

Joutsjoki Eino

Rytkönen Urho

Eerola Tenho

Vilokkinen Johannes

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Stolt Kalevi

Häikiö Heikki

Mäkelä Kalevi

Piispanen Aulis

Hakkarainen Taito

Lindström Erkki

Valkama Tauno

Kilpeläinen Eino

Seppinen Matti

Tenhunen Reijo

Luukkonen Väinö

Muurarien Liitto r.y.

Ojala Matti

Ahava Niilo

Lindberg Paul

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.

Kivikoski Maire

Rajala Salme

Nieminen Pauli

Mattila Ahti

Pyhältö Usko

Kivinen Olavi

Varsinaiset jäsenet:**Henkilökohtaiset varajäsenet:****Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto r.y.**

Mikkola Taisto

Vainonen Alpo

Riikonen Onni

Halinen Pentti

Salminen Lauri

Raivio Simo

Sakki Onni

Juva Unto

Mäisti Heikki

Annala Eino

Pulli Vilho

Leinonen Onni

Lehto Veikko

Viinanen Tauno

Mäkelä Allan

Laine Ilmari

Hassinen Urho

Karjalainen Paavo

Puutyöväenliitto r.y.

Verronen Taisto

Tingander Erkki

Ilmola Valdemar

Vesimäki Kauko

Solaranta Paavo

Kotilainen Esko

Mäkelä Leevi

Immonen Pentti

Kelosto Niilo

Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Eriksson Birger

Elf Arvo

Nieminen Esko

Junkkari Kyösti

Kirvesniemi Lauri

Hemminki Pentti

Lehto Eino

Ronkainen Väinö

Salama Aarni

Savolainen Aimo

Tuomi Arvo

Kotiharju Martti

Kuparinen Veikko

Suonien Sähköalantyyntekijäin Liitto r.y.

Hakala Pekka

Halonen Eino

Sundberg Carl

Ceder Veikko

Korhonen Veikko

Häikiö Tauno

Möttönen Jouko

Höglund Eskil

Vaittinen Martti

Siekkinen Eino

Hyvärinen Otto

Immonen Martti

Jalonen Frans

Salminen Matti

Miettinen Onni

Juvonen Venla

Kuutti Uno

Toivonen Gunnar

Liljander Ahti

Värinen Kaarlo

Oksanen Kauko

Saikkonen Tauno

Mäki Erkki

Hiltunen Veikko

Suikka Reino

Mommo Martti

Joronen Seppo

Henttonen Onni

Honkanen Martti

Kaipainen Urpo

Särkikangas Viljo

Varsinaiset jäsenet:**Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.**

Saukkonen Eero

Henkilökohtaiset varajäsenetMoilanen Heino
Saikkonen Veikko**Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.**

Mäkinen Eino

Sund Veikko
Mauri Teuvo**Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y.**

Vainionpää Siinto

Vihtaniemi Impi

Niemi Harry

Virtanen Aarne
Harjula Alli
Asikainen Anja
Niittymäki Lahja
Välisaari Elli
Pajula Eeva**Toimittajaliitto r.y.**

Kivinen Sulo

Niini Kai
Lindfors Aarne**Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö (VTY) r.y.**

Markkola Paavo

Löytönen Yrjö

Arvola Väinö

Aalto Veikko

Kangas Esko

Pennanen Antti O

Luotola Unto

Aarnio Aimo
Merikari Heikki
Rantanen Ensio
Aikio Eelis
Roivas Väinö
Pirhonen Teuvo
Lahtinen Matti
Währn Vilho
Syrjänen Lasse
Hyvärinen Ensio
Martikainen Olavi
Lehtinen Toivo
Laari Kaarle
Ekman Aarne**Suomen Rautatieläisten Liitto r.y.**

Koski Onni

Keijonen Unto

Koskela Sulo

Ovaskainen Pauli
Pesu Sulo
Niittoaho Keijo
Kahila Lauri
Leskinen Aarne
Kola Seppo**Valtion Työntekijäin Liitto r.y.**

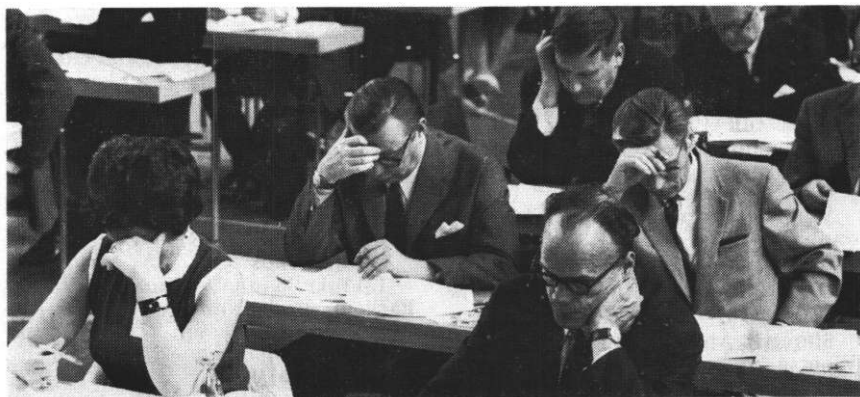
Rikala Heikki

Koski Eija-Liisa

Lehto Kaarlo
Vuori Esko
Hömmö Erkki
Tarvainen Muisto**Valtion viranhaltijain ja työntekijäin Liitto vvtl r.y.**

Soininen Tenho

Kettunen Sylvi
Porttinen Unto

Valtuuston kokoukset on yleensä pidetty Kiljavalla Kuntokeskuksen avarassa kokoussalissa. Kuvamme on kevään 1970 valtuuston kokouksesta.

Varsinaiset jäsenet:

Yleinen Lehtimiesliitto r.y.
Kinha Pentti

Henkilökohtaiset varajäsenet

Wallin Arvo
Lehtinen Aino

**Valtuuston edustajat läsnäolo- ja puheoikeudella
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.**

Lindeqvist Aarno

Suhonen

Kemian Työntekijäin Liitto r.y.
Vilponiemi Lauri

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y.
Leppänen Eero

Lahtinen Greta

Kuvaja Otto

Olin Nils
Kaukovaara Kalevi
Härmä Usko
Virnes Armas

Nahka- ja Kumialojen Ammattiliitto r.y.
Lassinen Erkki

Hakala Eila

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y.
Lilja Eero
Meriluoto Pirkko
Rekola Toivo

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.
Haaja Tapani

Tuominen Lauri

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.
Virtanen Einar

Forsman Erkki

Teräs-, Kaivos- ja Konepajatyöväen Ammattiliitto r.y.
Honkavaara Esko
Stendahl Rudolf

Tynkkynen Martti

Henkilökunta

Vuoden 1970 aikana SAK:n palvelukseen tuli 17 henkilöä ja erosi 6. Vuoden lopussa oli SAK:n palveluksessa 61 henkilöä, eläkkeellä 7 ja perhe-eläkettä sai 1 henkilö.

Vuoden päättyessä oli henkilökunta seuraava:

Puheenjohtaja Niilo Hämäläinen,

II puheenjohtaja Arvo Hautala ja

III puheenjohtaja Mikko Laaksonen.

Sihteerit Ahti Fredriksson ja Simo Elomaa

Taluspäällikkö Rauno Kousa

Toimiston esimies Aimo Parrila

Autonkuljettaja Leo Paukku

Talouspoliittinen osasto: Nils Nils-son, Pekka Morri, Ismo Luimula.

Koulutusjaosto: Veli Lehtinen (31.12. saakka), Olavi Pohjola (siirtyi eläkkeelle 30.11.) Tuulikki Kannisto, (31.10. saakka). Leena Simonen (1.11. alkaen).

Järjestösasto: Tauno Kolari (31.7. saakka), Aarne Etelä, Helvi Raatikainen, Teuvo Honkanen, Risto Laakkonen, Ari Kekkinen (8.11. saakka). Lauri Ihalainen (5.11. alkaen), Mauno Alppinen (1.2. alkaen). Svea Degerman (1.2. alkaen), Vieno Hämäläinen, Kaarlo Hautakangas, Kalervo Hanka (4.9. alkaen), Lauri Kaarisalo (1.9. alkaen), Olavi Lahtinen, Onni Puustinen, Kai Ritala, Hilarius Brask (siirtyi eläkkeelle 30.11.).

Sosiaaliosasto: Kauno Liukkonen, Veikko Kansikas, Osmo Kaipainen.

Oikeudellinen osasto: Paavo J. Paavola (31.12. saakka), Olavi Sulkunen (1.2. alkaen), Arjo Suonperä (1.11. alkaen) Tarja Halonen (7.12. alkaen).

Tiedotusosastoja

Palkkatyöläinen: päätoimittaja, tiedotuspäällikkö Sakari Montonen, toimituspäällikkö Elsa Aaltonen, toimittaja Pertti T. Hyvönen, ilmoitussih- teeri Kirsti Kekkonen.

Toimistohenkilökunta: Aino Davidsson, Margit Elovaara, Maija-Liisa Kekkonen, Leena Kyöstilä, Toini Löytönen, Taina Mononen (11.1. saak-

ka), Riitta Mänttari, Aino Peltonen, Pirjo Pietiläinen, Eila Punkka, Anneli Roine (10.12. alkaen), Marja-Leena Seppälä, Helvi Teppo, Taimi Visa, Irene Vähätalo ja Tuula Kaarlela (2.12. alkaen).

Siivoojat: Maire Bergvist, Eila Nieminen ja Toini Sutinen (1.2. alkaen).

Kielenkääntäjä: Raili Blom.

Kuntokeskus

Johtaja Mauno Ahonen, Raili Pa- karinen, Raili Karonen, Sirkka Jyr- känne, Eira Eriksson (15.2. alkaen) ja Saimi Meronen (21.9. alkaen).

Tilintarkastajat

Tilintarkastajina ovat toimineet työttömyyskassan johtaja Matti Ka- nerva, taloudenhoitaja Aarne Sisto- nen ja maisteri Eero Vuoristo.

Yhdistykset- säätiöt, osakeyhtiöt ja osuuskunnat A. Yhdistykset

SAK on ollut jäsenenä tai osakkaa- na seuraavissa järjestöissä ja yhtei- söissä: Kansalaisjärjestöjen Kulttuu- ri- ja Raittiusliitto, Kansanurheilun Keskusliitto, Kansalaissodan Muisto- merkkiiyhdistys, MTM-yhdistys, Poh- jola-Norden, Reumaliitto-Reumaför- bundet, Sosiaalipoliittinen yhdistys, Suomen Festivaaliyhdistys, Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto, Suomi—Neuvostoliitto-Seura, Tapaturmatorjunta, Työtehovaltuus- kunta, Työterveyslaitoksen Kannat- usyhdistys, Työväen Kuvataidetoimikunta, Työväen Sivistysliitto, Val- takunnallinen Autoiluliitto, Vapaa— Kreikka-Komitea 18.11. alkaen, Vuok- ralaisten Keskusliitto.

B. Säätiöt

Ammattienedistämislaitoksen Sää- tiö, Ammattilääketieteen Säätiö, Asuntosäätiö, Kansan Sivistysra- haston Säätiö, Palosuojelun Edistä- missäätiö — Stiftelsen för brand- skyddets främjande, Tarjoilupalkkio- rahasto Säätiö.

C. Osakeyhtiöt

Hakaniemen Merikiinteistö Oy, Kansan Matkatoimisto Oy, Matkatoimisto Oy Lomamatka, Kiinteistö-osakeyhtiö Otsonkulma, Kustannus-osakeyhtiö Tammi, Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö.

D, Osuuskunnat

Osuuspankki Yhteistuki, Valtakunnallinen vuokratalo-osuuskunta.

Edustus lautakunnissa, toimikunnissa, järjestöissä ja yhteisöissä

A. Yhdistyksissä

Kansan Sivistysrahaston Kannatusyhdistys, johtokunta: Helvi Raatikainen.

Kansanurheilun Keskusliitto, liittotoimikunta: V. S. Montonen.

KK:n Kiltatoimikunta: Vieno Hämäläinen.

Lomaliitto r.y:n liittoneuvosto ja hallitus: N. Hämäläinen, 9.6. alkaen Rauno Kousa, varalla Ahti Fredriksson; naisjaosto Helvi Raatikainen, talusjaosto: N. Hämäläinen, 9.6. alkaen R. Kousa.

MTM-yhdistys: hallitus ja työjaosto: T. Honkanen.

Pelastuspalvelun neuvottelukunta: V. Kansikas

Pohjola-Norden r.y:n hallitus: A. Fredriksson

Tapaturmatorjunta ry:n hallitus: V. Kansikas, **valtuuskunta:** N. Hämäläinen, P. Hyvönen.

Työtehovaltuuskunnan hallitus, työvaliokunta, ergonomiatoimikunta: T. Honkanen.

Työttömyyskassojen tukirahaston johtokunta: N. Hämäläinen, M. Ojala, P. Virtanen.

Työväen Muistitietotoimikunta: U. Nokelainen.

Työväen Akatemian hallintoneuvosto: A. Fredriksson

Työväen Sivistysliiton edustajisto; varsinaiset: Helvi Raatikainen, V. Lehtinen, Vieno Hämäläinen, Irene Vähätalo, R. Laakkonen, V. S. Mon-

tonen, K. Hautakangas, M. Ahonen, A. Parrila, S. Elomaa, O. Pohjola, varalla: V. Kuukkanen, T. Honkanen, H. Brask, Aino Peltonen, T. Jahn, M. Puranen, T. Kolari, Margit Elovaara, K. Ritala, A. Etelä, Marja-Leena Seppälä.

Työväen Sivistysliiton liittotoimikunta: Helvi Raatikainen.

Vapaa-Kreikka-Komitea: Leena Simonen 18.11. alkaen.

Vuokralaisten Keskusliitto: Pekka Morri.

B. Säätiöissä

A-klinikkasäätiön hallintoneuvosto: L. Piitulainen

Ammattienedistämislaitoksen Säätiön hallintoneuvosto: T. Honkanen, A. Kekkinen; var. K. Perä-Kasari — johtokunta T. Honkanen.

Ammattilääketieteen Säätiö: Helvi Raatikainen

Asuntosäätiön valtuuskunta: N. Hämäläinen; hallitus: R. Kousa; asunonjakotoimikunta: R. Kousa

Kansan Sivistysrahaston Säätiön hallitus: Helvi Raatikainen

Palosuojelun Edistämissäätiön hallitus: B. Winqvist; var. A. Suhonen

Tarjoilupalkkiorahaston Säätiön hallitus: A. Fredriksson; var. P. Morri

Työterveyslaitos, hallitus: K. Liukkonen

Työterveysäätiö, hallitus: N. Hämäläinen, Helvi Raatikainen

C. Osakeyhtiöissä

Hakaniemen Merikiinteistö Oy:n hallitus: puheenjohtajana N. Hämäläinen, jäsenet: A. Hautala, R. Kousa; var.: A. Fredriksson, S. Elomaa, M. Puranen

Kansan Matkatoimisto Oy:n johtokunta: A. Fredriksson.

Kiinteistöosakeyhtiö Otsonkulman hallitus: K. Kallio

Matkatoimisto Oy. Lomamatkan johtokunta: R. Kousa

Kustannusosakeyhtiö Tammen johtokunta: A. Fredriksson

D. Lautakunnat ja toimikunnat

Ammatinvalinnan ohjausneuvosto: V. Lehtinen; var. Tuulikki Kannisto

Ammatinvalinnan ohjauspiirien neuvottelukunnat:

— **Helsingin piiri:** L. Piitulainen, var. Helvi Raatikainen

— **Tampereen piiri:** K. Aho, var. A. Koivuniemi

— **Kouvolan piiri:** S. Rajajärvi, var. S. Pesu

— **Turun piiri:** E. Lindström, var. M. Haarre

— **Vaasan piiri:** J. Sandell, var. E. Semi

— **Oulun piiri:** K. Pirttijärvi, var. V. Mannermaa

— **Jyväskylän piiri:** T. Kuivanen, var. T. Manninan

— **Kuopion piiri:** A. Karttunen, var. V. Veijalainen

— **Joensuun piiri:** R. Turunen, var. Y. Laukkanen

— **Kajaanin piiri:** H. Heikkinen, var. A. Korhonen

— **Rovaniemen piiri:** O. Lahtinen, var. P. Fest

Ammattikurssiasiaain neuvottelukunta: A. Kekkinen, R. Koskinen, var. Tuulikki Kannisto, H. Vainio

Helsingin työvoimapiirin työvälitysasiaain neuvottelukunnat:

— **Neuvottelukunta:** H. Brask, A. Heikkinen, U. Kuutti; var. Helvi Raatikainen, E. Kaajakari, U. Lehtonen

— **Maatalousosaston toimikunta:** J. Hietanen, E. Ihalainen, var. J. Rosendahl, K. Pääkkö

Ravintolaosaston toimikunta: Y. Karisalmi, Sinikka Pohja, var. Martta Sirén, L. Johansson

Ansiotasojen ja toimeentulokomitea: P. Morri

Eläkejärjestelmäkomitea: K. Liukkonen

Eläke-Varman eläkeasiaain neuvottelukunta: P. J. Paavola

Eläketiedotuskeskuksen neuvottelukunta: V. S. Montonen, var. S. Elomaa

Eläketurvakeskuksen edustajisto: N. Hämäläinen, E. Salomaa, S. Penttilä; var. V. Kujanpää, O. Saarinen, J. Viitasaari.

Eläketurvakeskuksen hallitus: A. Hautala, V. Ahtola, var. V. Kuukkainen, J. Salminen.

Eläketurvakeskuksen eläkelautakunta: K. Liukkonen, var. L. Piitulainen

Eläketurvakeskuksen tiedotusjaosto: E. Ikäheimonen

Eroraharahasto (1.4. alkaen): hallintoneuvosto: N. Hämäläinen, V. Ahtola, A. Happonen, A. Hautala, J. Sund, var. A. Fredriksson, V. Kujanpää, E. Pohjolainen, S. Elomaa, V. Ronkainen — johtokunta: M. Puranen, L. Kuivanen, A. Hampinen, var. R. Kousa, A. Koskinen, V. Huhtamäki

Hinta- ja palkkaneuvosto: N. Hämäläinen (var. P. Savolainen, V. Pennanen, kuollut **10.11.**), A. Hautala (var. A. Aitamurto, I. Luimula), A. Fredriksson (var. O. Keitele, E. Lilja), N. Nilsson (var. P. Morri, T. Jahn), J. Riikonen (var. E. Pohjolainen, O. Dahl), Lauri Vilponiemi (var. O. Aarnio, O. Yläne).

— **hintajaosto:** A. Hautala, varapuheenjohtaja (var. A. Aitamurto, I. Luimula), N. Nilsson (var. P. Morri, T. Jahn), L. Vilponiemi (var. O. Aarnio, O. Yläne).

— **vuokrajaosto:** N. Hämäläinen (var. P. Savolainen, V. Pennanen, **17.11.** alkaen M. Perä)

— **palkkajaosto:** N. Hämäläinen (var. P. Savolainen, V. Pennanen), A. Hautala (var. A. Aitamurto, I. Luimula), A. Fredriksson (var. O. Keitele, E. Lilja)

— **sopimusjaosto:** N. Hämäläinen (var. P. Savolainen, V. Pennanen, **17.11.** alkaen M. Perä)

— **sopimustoimikunta 10.1.** alkaen: P. J. Paavola, A. Aitamurto, var. A. Jaakonsalo, M. Saimanen)

ILO-neuvottelukunta: A. Fredriksson, var. K. Liukkonen

Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto: Vieno Hämäläinen

Kansalaiskasvatuksen Keskus: Tuulikki Kannisto, var. A. Mäki

Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus: N. Hämäläinen, var. K. Liukkonen

Kartelliasiaien neuvottelukunta: N. Nilsson, var. O. Saarinen

Keksintölautakunta: T. Honkanen, var. I. Mäkinen

Kotimaisen tuotannon valtuuskunta: S. Penttilä, var. Olavi Pohjola, 2.6. alkaen Helvi Raatikainen, V. S. Montonen, var. I. Luimula, T. Teräs
Kotineuvontaliiton hallitus: Vieno Hämäläinen

Kulkulaitosneuvosto: O. Koski, T. Kaivola, var. T. Tiihonen, T. Malmivuori

Kuluttajaneuvosto: Helvi Raatikainen, var. Vieno Hämäläinen

Likevaihtoveron uudistamiskomitea: O. Pohjola

Maataloustuotteiden markkinoimistoimikunta: A. Hautala, N. Nilsson, var. U. Virtanen, P. Morri

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta: K. Liukkonen, var. T. Jahn

SAK:n—STK:n suuri neuvottelukunta: N. Hämäläinen, A. Hautala, M. Laaksonen, V. Ahtola, A. Happonen, E. Nissilä, S. Penttilä, V. Ronkainen, E. Salomaa

SAK:n—STK:n työturvallisuustoiminnan keskustuimikunta 11.6. alkaen: A. Fredriksson, V. Kansikas, K. Liukkonen

Talousneuvosto 8.6. saakka: N. Hämäläinen, N. Nilsson, E. Salomaa, var. S. Penttilä, P. Morri, E. Kumpulainen.

Talousneuvosto 8.6. saakka: N. Hämäläinen, E. Salomaa, var. S. Penttilä, P. Morri, E. Kumpulainen
— **tulopoliittinen jaosto** N. Nilsson, var. P. Morri

— **ulkomaankauppajaoston** puheenjohtaja N. Nilsson

— **reaali-investointeja** käsittelevä jaosto P. Morri

— **investointien rahoitusjaosto** E. Kumpulainen

8.6. alkaen: N. Hämäläinen, A. Hautala, S. Penttilä, N. Nilsson, var. M. Laaksonen, I. Luimula, J. Riikonen, P. Morri

Tapaturmavakuutuskomitea: K. Liukkonen

Tarkastuslautakunta: K. Liukkonen

Teollisuusneuvottelukunta 19.2. alkaen N. Hämäläinen

Tuotantokomiteoiden keskustoimikunta: P. Savolainen, A. Lankinen, V. Ronkainen, V. Kaljunen, var. V. Kujanpää, J. Viitasaari, P. Lundström A. Kekkinen

Työaikojen porrastuskomitea: V. Kuukkanen, 23.3. alkaen O. Sulkunen

Työllisyysammattikurssitoimintaa koskevan lainsäädännön uudistamiskomitea: 2.11. alkaen Pekka Morri

Työeläkekassat

Maatalouden työeläkekassa Valtuuskunta A. Fredriksson, E. Hyttinen, Aune Lahti, L. Salo, V. Savela, V. Vesala; var. E. Saarre, V. Lehtonen, Raili Lehto, P. Kirvesoja, K. Tuominen, E. Kultanen

— **Hallitus:** J. Hietanen, J. Rosendahl, P. Virtanen; var. S. V. Lehtinen, E. Vilhunen, K. Wilén

Metsäalan työeläkekassa. Valtuuskunta: A. Lindelöf, A. Jokinen, E. Ikonen, A. Pessi, T. Honkanen, O. Keitele; var. V. Tiainen, P. Pettersson, H. Ohtonen, T. Raanti, T. Rekola B. Johansson.

— **Hallitus:** N. Hämäläinen, Va. Ahtola, P. Virtanen; var. K. Liukkonen, E. Lilja, J. Hietanen.

Rakennusalan työeläkekassa. Valtuuskunta. O. Saarinen, E. Salomaa, V. Rajala, H. Rikala, O. Leskinen, P. Lindberg; var. L. Kirvesniemi, M. Kanerva, V. Väiranta, S. Koskela, N. Ahava.

— **Hallitus:** U. Kilpinen, M. Saimanen, U. Syrjä; var. M. Ojala, A. Tahvanainen, V. Pennanen (kuollut 10.11.).

Satama-alan työeläkekassa. Valtuuskunta: O. Sotka, V. Tani, H. Suikkanen, A. Nurmi, E. Nummila, K. Kivimäki; var. L. Puustinen, T. Mäkelä, S. Väärtinen, E. Helander, T. Hakala, P. Koskenhely.

— **Hallitus:** T. Tiihonen, S. Tompuri, J. Lehtinen; var. V. Järvihahti, O. Paajanen, T. Rysä.

Työneuvosto 1.10. saakka: K. Liukkonen, L. Kuivanen, P. Virtanen, H. Raatikainen; var. M. Puranen, S. Koskela, J. Hietanen, Vieno Hämäläinen

nen. — **1.10.** alkaen: K. Liukkonen, L. Kuivainen, A. Happonen, P. Virtanen, E. Aaltonen; var. A. Aitamurto, K. Aronen, J. Hietanen, Helvi Raatikainen.

Työnvälitysasioiden neuvottelukunta: P. Morri, J. Hietanen; var. Elsa Aaltonen, R. Lindlöf.

Työsopimuslakikomitean työryhmä: M. Laaksonen, P. J. Paavola, A. Aitamurto, M. Puranen

Työttömyyskorvausasiain neuvottelukunta: P. Morri

Työttömyysvakuutusasiain neuvottelukunta: V. Kuukkanen 4.3. saakka, K. Liukkonen 4.3. alkaen; var. T. Honkanen

Työtuomioistuin: Viljo Kuukkanen 5.3. saakka, K. Kaski 5.3. alkaen, Veikko Ahtola, var. E. Salonen, V. Pennanen (kuollut **10.11.**), P. Virtanen

Työturvallisuuskeskus. Komitea teollisuudessa käytettävien elimistöille vahingollisten aineiden ja niiden aiheuttamien ongelmien kartoittamiseksi **10.9.** alkaen Osmo Kaipainen

Työvoimaneuvosto **23.1.** alkaen: N. Hämäläinen, A. Hautala, var. P. Morri, S. Elomaa

— **työllisyysjaosto:** P. Morri

Ulkomaankaupan neuvottelukunta: N. Hämäläinen

Ulkomaisten työlupien komitea: K. Liukkonen

Vajaakykyisten työhönsijoittamisasiain neuvottelukunta: K. Kanninen, var. K. Liukkonen

Vakuutusoikeus: P. J. Paavola, M. Puranen, var. R. Lindlöf, V. Pääkkönen, A. Aitamurto, E. Pohjolainen, E. Lilja, K. Kaksi

Valtion töiden huoltotoimikunta: T. Malmivuori

Valtion Viljavaraston johtokunta: N. Hämäläinen, var. V. Kuukkanen

Viljelijäväestön ja palkansaajien tuloja selvittävä komitea: P. Morri

Ylimääräisten virastotyöntekijäin toimikunta 8.4. alkaen A. Happonen

Yritysdemokratiatoimikunta KK—SAK **11.6.** alkaen: A. Happonen, V. Lehtinen, V. S. Montonen, I. Luimula

Yritysdemokratian sovellustokomitea: S. Penttilä, P. J. Paavola

E. Osuuskunnat

Osuuspankki Yhteistuki:

— **Hallintoneuvosto:** A. Hautala, varapuheenjohtajana, Helvi Raatikainen, K. Liukkonen, S. Elomaa

— **Johtokunta:** R. Kousa, varajäsen. A. Fredriksson

Valtakunnallinen vuokratalo-osuuskunta

— **Hallintoneuvosto:** N. Hämäläinen

— **Hallitus:** R. Kousa

Edustus järjestöjen kokouksissa:

Kemian Työntekijäin Liiton perustavassa kokouksessa **1.2.** Niilo Hämäläinen.

Valtion Virkailijain Liiton (nyk. Valtion viranhaltijain ja työntekijäin liitto) VI sääntömääräisessä edustajakokouksessa **28.3.** Mikko Laaksonen.

Nahka- ja kumialojen ammattiliiton 3. sääntömääräisessä edustajakokouksessa **16—17.5.** Kauno Liukkonen.

Teräs-, Kaivos- ja Konepajatyöväen ammattiliiton liittokokouksessa **13.6.** Niilo Hämäläinen.

Satamatyöntekijäin Liiton ylimääräisessä edustajakokouksessa **5.7.** Niilo Hämäläinen.

Työläisliiton (nyk. Valtion Työntekijäin Liitto) X sääntömääräisessä edustajakokouksessa **15—16.8.** Niilo Hämäläinen

Lasi- ja Posliinityöväen Liiton edustajakokouksessa **22—23.8.** Niilo Hämäläinen.

Mekanikkojen Liiton (nyk. Teknisten ja Erikoisalojen Ammattiliitto) edustajakokouksessa **24.10.** Niilo Hämäläinen.

Kustannusosakeyhtiö Tammen sääntömääräisessä kevätyhtiökokouksessa **V. S. Montonen.**

Matkatoimisto Oy Lomamatkan varsinaisessa yhtiökokouksessa **Rauno Kousa.**

Lämpöteknillinen Insinööritoimisto Oy:n varsinaisessa yhtiökokouksessa **Sakari Savio**

Kiinteistöosakeyhtiö Otsonkulman varsinaisessa yhtiökokouksessa Matti Kivistö

Työtehovaltuuskunnan sääntömääräisessä kevätkokouksessa Aimo Parri-la.

Asunto Oy Hakaniemenkuja 8 varsinaisessa yhtiökokouksessa Matti Kivistö

Kansan Matkatoimisto Oy:n varsinaisessa yhtiökokouksessa Rauno Kousa.

Vuokralaisten Keskusliiton VIII liittokokouksessa Rauno Kousa, Sakari Savio, Ismo Luimula, Tuulikki Kannisto, Aimo Parrila.

Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton IV varsinaisessa liittokokouksessa Ari Kekkinen

Kulutusosuuskuntien Keskusliiton (KK) 54. edustajakokouksessa Rauno Kousa

Lomaliitto r.y:n liittokokouksessa Simo Elomaa, Kauno Liukkonen, Sakari Montonen, Kai Ritala.

Työterveyslaitoksen Kannatusyhdistyksen sääntömääräisessä vuosikokouksessa Ari Kekkinen.

Luonnonsuojeluvuoden 1970 neuvottelukunnan järjestämässä kansallisessa konferenssissa Maunu Alppinen.

Työtehovaltuuskunnan sääntömääräisessä syyskokouksessa Teuvo Honkanen.

Tapaturmantorjunta r.y:n sääntömääräisessä vuosikokouksessa Veikko Kansikas.

SAK:n liittojen jäsenmäärät seuraavalla sivulla

Liittojen jäsenmäärät vuonna 1970 verrattuna vuoteen 1969

	1969	1970	lisäys tai väh. vuoteen 1969 verrattuna	%
AKT	12 808	21 124	+ 8 316	64,9
Auto- ja Kuljetustyöväen L.	4 703	—	— 4 703	100
Elintarviketyöläisten L.	17 660	26 452	+ 8 792	49,8
Hotelli- ja Ravintolahenkilök.	11 622	15 201	+ 3 579	30,8
Ilmailualan Unioni	1 544	1 682	+ 138	8,9
Jalometallityöntekijäin	850	890	+ 40	4,7
Järjestötoimitsijain	45	45	—	—
Kaivostyöväen	1 764	—	— 1 764	100
Kemian	—	14 054	+ 14 054	100
Kiinteistötyöntekijäin	4 224	6 323	+ 2 099	49,7
Kirjatyöntekijäin	16 301	16 814	+ 513	31,5
KSL	6 550	—	— 6 550	100
KTV	52 593	64 812	+ 12 219	23,2
Kutoma- ja Neuletyöväen	5 851	—	— 5 851	100
Lasi- ja Posliinityöväen	4 620	5 311	+ 691	15,0
Liiketyöntekijäin	32 234	40 385	+ 8 151	25,3
Maaseututyöväen	20 249	18 589	— 1 660	8,2
Mekanikkojen (Tekn. ja erik.)	1 128	1 543	+ 415	36,8
Metallityöväen	79 642	105 614	+ 25 972	32,6
Mirmies-Unioni	12 162	12 210	+ 48	0,4
Muurarien	5 304	5 206	— 98	1,8
Nahka- ja Kumialojen	3 384	3 797	+ 413	12,2
Nahka- Jalkine ja Kumityöväen	8 375	9 521	+ 1 146	13,7
Paperikoneenhoitajien	234	—	— 234	100
Paperiteollisuuden Työntekijäin	34 804	40 397	+ 5 593	16,1
Puunjalotusteollisuustyöntek.	15 242	12 957	— 2 285	15,0
Puutyöväen	21 850	29 005	+ 7 155	32,7
Rakennustyöläisten	72 597	82 948	+ 10 351	14,3
Satamatyöntekijäin	2 673	2 795	+ 122	4,6
Sosialidemokraattinen Sanomalehtimies	160	152	— 8	5,0
Sähköalantyöntekijäin	11 977	14 610	+ 2 633	22,0
Tekstiililaitosmiesten	1 050	1 092	+ 42	4,0
Tekstiilityöväen	20 272	34 003	+ 13 731	67,7
Teollisuuden Korjaamo- ja Voimalaitos	1 511	—	— 1 511	100
Teräs-, Kaivos- ja Konepajatyöväen ...	6 973	—	— 6 973	100
Tiemiesten	1 023	—	— 1 023	100
Toimittaja	77	82	+ 5	6,5
Työläis	15 766	—	— 15 766	100
Vaatetustyöläisten	3 063	—	— 3 063	100
VTY	530 000	62 436	+ 9 436	17,8
Yleinen Lehtimies	184	183	— 1	0,54
Yleis- ja Erikoisalojen	194	—	— 194	100
Yhteensä	566 263	650 233	+ 83 970	

Liittojen jäsenistön jakautuminen 1970

	miehiä	%	naisia	%	yht.
AKT	19 681	93,2	1 443	6,8	21 124
Elintarviketyöläisten	10 580	40	15 872	60	26 452
Hotelli- ja Ravintolahenkilök.	1 777	11,7	13 424	88,3	15 201
Ilmailualan Unioni	1 328	79,0	354	21,0	1 682
Jalometallityöntekijäin	665	74,7	225	25,3	890
Järjestötoimitsijain	25	55,6	20	44,4	45
Kemian	7 826	55,7	6 228	44,3	14 054
Kiinteistötyöntekijäin	3 056	48,3	3 267	51,7	6 323
Kirjatyöntekijäin	9 840	58,5	6 974	41,5	16 814
KTV	32 518	50,2	32 294	49,8	64 812
Lasi- ja Posliinityöväen	2 976	56,0	2 335	44,0	5 311
Liiketyöntekijäin	13 812	34,2	26 573	65,8	40 385
Maaseututyöväen	16 777	90,3	1 812	9,7	18 589
Mekanikkojen (Tekn. ja erik. amm.l.)	1 106	71,7	437	28,3	1 543
Metallityöväen	90 406	85,6	15 208	14,4	105 614
Merimies-Unioni	10 135	83,0	2 075	17,0	12 210
Muurarien	5 200	99,9	6	0,1	5 206
Nahka- ja Kumialojen	1 481	39,0	2 316	61,0	3 797
Nahka-, Jalkine- ja Kumityö- väen	3 511	36,9	6 010	63,1	9 521
Paperiteollisuuden Työnteki- jään	30 541	75,6	9 856	24,4	40 397
Puunjalostusteollisuustyönte- kijäin	8 646	66,7	4 311	33,3	12 957
Puutyöväen	18 795	64,8	10 210	35,2	29 005
Rakennustyöläisten	76 509	92,2	6 439	7,8	82 948
Satamatyöntekijäin	2 370	84,8	425	15,2	2 795
Sosialidemokraattinen Sano- malehtimies	127	83,6	25	16,4	152
Sähköalantyöntekijäin	14 541	99,5	69	0,5	14 610
Tekstiililaitosmiesten	1 092	100	—	—	1 092
Tekstiilityöväen	3 497	10,3	30 506	89,7	34 003
Toimittaja	70	85,4	12	14,6	82
VTY	51 222	82,0	11 214	18,0	62 436
Yleinen Lehtimies	124	67,8	59	32,2	183

Yhteensä	440 234	209 999	650 233
----------	---------	---------	---------

Sisällys

	Sivu
Eheyttämishjelma lähes toteutettu	3
Taloudellinen kehitys	4
— Tuotannon kehitys	7
— Kansantulo ja sen jakautuminen	8
— Metsätalous	9
— Maatalous	9
— Rakennustoiminta	11
— Teollisuus	12
— Liikenne	13
— Kotimaankauppa	14
— Ulkomaankauppa	15
— Rahoitusmarkkinat	18
— Valtiontalous	18
— Työllisyys	19
— Palkat ja hinnat	21
Järjestövaliokunnan toiminta	23
— Työpaikkakäynnit	23
— Paikallisjärjestötoiminta	24
Koulutusvaliokunnan toiminta	26
— Ammattiyhdistysopisto	27
— Pohjolan Opisto	27
— SAK:n Kuntokeskus	27
— Ammattiliittojen opintokerhot	29
Naisvaliokunnan toiminta	30
Nuorisovaliokunnan toiminta	31
Ruotsinkielisen jäsenistön toiminta	33
Tiedotus- ja julkaisutoiminta	34
Työehtosopimustoiminta	36
Työehtosopimustoiminta	36
— Uhkavaatimukset ja työnseisaukset	39
— Liittojen te-sopimusten lukumäärä	40
Sosiaalipoliittiset kysymykset	41
— Työeläkkeet	41
— Työturvallisuus ja työterveys	43
— Työturvallisuustoimikunnat	44
Talousvaliokunnan toiminta	45
Kansainvälinen toiminta	47
— Kansainväliset valtuuskunnat	52
Jäsenistö ja hallintoelimet	55
— Jäsenliitot	55
— Hallitus ja valtuusto	55
— Henkilökunta	62
— Yhdistykset, säätiöt, osakeyhtiöt	62
— Lautakunnat, toimikunnat, järjestöt	63
Liittojen jäsenmäärät (taulukko)	68
— Jakautuminen sukupuolen mukaan	69

OSUUSPANKKI YHTEISTUKI

SAK:N JA SEN JÄSENLIITTOJEN
PERUSTAMA AMMATTIYHDISTYSPANKKI